PIERRE GAMARRA

AVENTURA

„Şarpelui cu pene"

Lei 3,25

PIERRE CAMARRA • AVENTURA „ŞARPELUI CU PENE"

EDITURA TINERETULUI

PIERRE GAMARRA

L'AVENTURE DU „SERPENT À PLUMES"

EDITIONS BOURRELIER
PARIS 1961

PIERRE GAMARRA

AVENTURA „Şarpelui cu pene“

ÎN ROMÎNEŞTE DE
GEORGETA HORODINCĂ

Ilustraţii de
PHILIPPE DAURE

EDITURA TINERETULUI

Félix aventurierul

Povestea a început într-o seară de decembrie, o seară vîntoasă şi neliniştită, cînd munţii se cutremurau sub rafalele furtunii. Şi poate că glasurile stranii ale crivăţului ce se auzeau prin făgetul şi prin brădişul din jurul Fabiac-ului, satul nostru din Pirinei, au contribuit la naşterea acestei povestiri...

Mă mai văd încă în seara aceea, la gura sobei. La picioarele mele, o grămăjoară de jeratic lucea viu, şi eu nu-mi puteam dezlipi privirile de ea. Uneori nu mai ascultam discuţiile ce aveau loc după cină şi căutam să descopăr în pălălaia focului tot felul de peisaje şi de figuri fantastice.

Prin coşul larg al căminului, vîntul, rînd pe rînd, şoptea, suspina, bombănea, urla, iar eu încercam să des-

luşesc anume tîlcuri în strigătele sau murmurele sale confuze.

La o vreme, într-una din aceste seri de neuitat, în odaie s-a aşternut liniştea. Aşa cum se întîmplă uneori, toţi cei de faţă au tăcut. De bună seamă ascultau crivăţul şi, ca şi mine, visau. Am ridicat capul şi l-am privit pe neliniştitul călător, apoi am revenit lîngă foc, am urmărit dansul flăcărilor în jurul butucilor, ca nişte şerpi de rubin şi de topaz. Poate în clipa aceea a început povestea... Cine ştie?

*

Trebuie totuşi să iau lucrurile mai de la început. În dimineaţa cînd am plecat la şcoală, habar n-aveam de problemele ce urmau să mă frămînte în seara aceea şi apoi de-a lungul zilelor următoare.

M-am sculat plin de voie bună şi am mîncat cu o poftă grozavă. Cînd am pornit la drum, un vînt îngheţat îmi zvîrli în faţă un pumn de ace, dar lucrul acesta nu mă supără de fel. Căci crivăţul cel aspru vestea crăciunul şi vacanţa, mirosea a zăpadă prielnică schiului şi săniuţei. Şi-mi mai aducea miros de portocale, de pîine prăjită şi de coperţi lăcuite ale cărţilor noi.

În mod excepţional, în anul acela nu ninsese încă prin munţii noştri. Tata, privindu-mă cum mă pregătesc de plecare, a cercetat cerul şi valea învăluită în pîclă. A clătinat din cap, zicînd că în curînd va ninge.

Casa noastră era prima din sat, chiar unde începea drumul în serpentină ce se căţăra din fundul văii. O vale în formă de „U", tipic glaciară, cum spunea domnul Cazin, învăţătorul nostru.

Casa aceasta, clădită din piatră şi purtînd în creştet un acoperiş de ardezie, era alcătuită dintr-un etaj, în-

conjurat de o galerie cu balcon de lemn, deasupra căruia se ridica un etaj mansardat unde se aflau camera mea şi alte două încăperi folosite drept cămară. Acolo se ţineau merele, perele de iarnă, castanele, funiile de usturoi şi de ceapă, precum şi alte felurite provizii.

Un şopron avînd deasupra o şură de fîn prelungea clădirea. În continuarea şopronului se întindea o grădină de zarzavat şi totul se rezema de un mal povîrnit. Casa aceasta din Pirinei semăna cu mai toate casele din sat. Era poate ceva mai mare decît mijlocia şi se deosebea de celelalte mai ales printr-o tăbliţă rustică, ţintuită în două trunchiuri vînjoase de castan, pusă dinaintea uşii spre a anunţa :

Această firmă niţeluş cam pompoasă nu trebuie să ne înşele. Cafeneaua-hotel Darréguiberry — numele tatălui meu, după cum bănuiţi, e de origine bască — nu era un local somptuos. Sătenii din Fabiac veneau aici mai ales sîmbătă seara şi duminica. Jucau cărţi, schimbau între ei noutăţile zilei, dar nu consumau nimic.

În timpul sezonului, părinţii mei primeau vilegiaturişti în pensiune şi îi instalau în cele trei odăiţe de la etajul întîi. Dar toate acestea nu ar fi fost suficiente ca să întreţii o familie. Principalul nostru mijloc de trai îl constituia munca la cîmp.

Fabiac, aşezarea noastră, este un sat cam cu vreo trei sute de suflete, foarte bine situat din punct de ve-

dere geografic, dar la care se ajunge cam greu. Drumul ce urcă din vale este tare anevoios, cu toate numeroasele sale serpentine şi, de jos, Fabiac-ul aproape că nu se vede. Pereţi mari de stînci povîrnite, desişuri de stejari preced un fel de terasă la jumătatea muntelui, pe care satul s-a instalat de minune, avînd apă din belşug. Sus începe uriaşa pădure de fagi, apoi cea de brazi, al cărei humus a hrănit pămînturile Fabiac-ului. Ogoarele sînt aşezate capricios, niciodată, din păcate, pe loc oblu, dar sînt destul de mănoase.

Într-adevăr, privit de jos, ţinutul nu-ţi spunea mare lucru, trebuia să-l descoperi şi să-l cunoşti. De aceea maşinile turiştilor alergau pe drumul Luchon-ului, fără să se intereseze de noi.

*

Aşadar, în dimineaţa aceea am ieşit din casă şi am zărit camioneta lui Hilarion Peyré, care cobora cu obişnuitul ei zăngănit de fiare, de bidoane şi de lăzi ce se zdruncinau.

Hilarion Peyré, un băiat cumsecade, de vreo treizeci de ani, sta aplecat asupra volanului. Între gulerul ridicat al canadienei sale şi un basc mare de muntean se desena profilul lui atît de caracteristic, cu nasul în vînt, cu bărbia ascuţită.

— Hei ! Hilarion, salutare ! am strigat eu.

La răspîntie, el încetini :

— Bună, Bertrand ! Te iau cu mine la Luchon ?

— Tare-aş vrea, dar domnul Cazin nu va fi de acord...

— Cum doreşti. Taică-tău n-are nevoie de nimic, astăzi ?

— Nu cred. Te-ar fi aşteptat.

— Bine ! O iau din loc. Mă grăbesc, nu ştiu ce m-aşteaptă la urcuş.

— Ninsoarea, Hilarion ?

— Ei, s-ar putea şi asta, dar „Marinette“ e curajoasă.

— Găseşte-ne clienţi !

— M-aş mira să găsesc. Pe crivăţul ăsta, turiştii preferă să stea în papuci, la gura sobei. Cît despre schiori, ei aleg cu precădere. Superbagnères. *Adissias*[1] !

*

„Marinette“ se puse în mişcare. „Marinette“ era camioneta lui Hilarion, un vehicul venerabil, însă plin de îndrăzneală, care transporta lapte pentru cooperativa din vale, dar, cu acelaşi curaj, lua în spinarea sa persoane, păsări, viţei, porci, fructe, legume, ba chiar şi colete pentru negustorii din Fabiac.

Nimic nu era imposibil pentru neobosita „Marinette“. Se împotrivea, mîrîia, strănuta, sărea pe loc, tremura din toate încheieturile ei de tablă, apoi o pornea cu aceeaşi furie, fie la deal, fie la vale. După cîţiva metri încetinea, totuşi îşi vedea de drum. Domnul Cazin spunea că „Marinette“ avea aceeaşi deviză ca şi faimosul Fouquet[2], căruia Ludovic al XIV-lea i-a retezat din trufie : „Pînă unde n-aş fi în stare să urc !“

Trebuie să notez această întîmplare, în aparenţă banală, cu Hilarion. Aşa cum veţi vedea mai departe, ea îşi are importanţa sa.

În timp ce „Marinette“ hîrîia la coborîre, eu mă îndreptam spre şcoală. Ceva mai încolo am ajuns în faţa

---

[1] *Adissias* — adio, în dialect (languedoc).

[2] Fouquet (1615—1680) — ministru de finanţe în timpul lui Ludovic al XIV-lea, arestat şi condamnat pentru delapidare.

casei colegului meu Félix Lapujade. Am văzut perdeaua ridicată la una dintre ferestrele bucătăriei şi nasul îngheţat al prietenului meu Félix mîngîind geamul. Totdeauna eşti prevăzător, Félix ! Cînd era timp frumos, mă aştepta afară. La cea mai mică suflare ceva mai aspră, mă pîndea dindărătul geamului.

Îmi făcu semn să mă apropii. Bineînţeles, prietenul meu era cu gura plină. Cine oare s-ar fi putut lăuda că l-a văzut vreodată pe Félix fără să dea din fălci ? În clasă, cînd domnul Cazin auzea trosnind vreo nucă sau foşnind o hîrtie de la un pachet de ciocolată, nu şovăia niciodată şi se întorcea către colegul meu :

— Păi bine, Félix ! Încă n-a venit ora prînzului !

Félix îşi înghiţea dintr-o dată îmbucătura şi îşi vîra nasul în caiet. Chiar cînd citea — şi era un cititor pasionat — fălcile i se mişcau de zor. Într-un cuvînt, devora cărţile ca şi mîncarea.

În ziua aceea, Félix îi explicase maică-si că cel mai bun mijloc de a se apăra împotriva frigului este o masă substanţială. În vreme ce intram, el tocmai isprăvise să-şi ia pentru a doua oară micul dejun. După tartinele care însoţeau obişnuita cafea cu lapte, Félix se-nfrupta cu o felie mare de şuncă. Mi-a propus să iau şi eu o bucată înainte de plecare. Trebuie să vă spun că Félix Lapujade era cel mai bun băiat din lume, gata întotdeauna să-ţi facă un serviciu dacă-i sta în putere.

Am refuzat gustarea şi am plecat, după ce Félix şi-a înfundat buzunarele cu castane coapte în spuză. Se îmbrăcase potrivit cu vremea de afară şi desigur că-şi pusese trei tricouri de lînă groasă sub palton, ceea ce dădea persoanei sale grăsuţe înfăţişarea unei bile aproape perfecte. Obrazul lui ca o lună plină şi trandafirie dispărea sub căciula îmblănită, care nu-i lăsa în pericol decît vîrful nasului.

— Brr !... Da' ştii că nu-i cald de loc ! murmură el după cîţiva paşi.

— Bate vîntul care aduce zăpadă.

— Zăpadă ? Ia nu mai vorbi de nenorociri !

— Zăpada nu-i întotdeauna un lucru neplăcut.

— Da, cu condiţia s-o vezi cum cade, stînd la gura sobei şi privind pe fereastră...

— În tovărăşia unei farfurii cu clătite ! am completat eu, rîzînd.

— Chiar aşa ! O farfurie cu clătite şi o carte bună.

Félix deveni visător.

— Ah ! Nimic nu e mai minunat ca o masă cu clătite. Începi cu una sau două clătite cu şuncă, continui cu una simplă, cu zahăr, şi termini cu o clătită cu dulceaţă. Cu peltea de coacăze, nu e rău, cu peltea de afine e şi mai bine.

Am continuat să rîd, zeflemisindu-l fără răutate. Ştiam că Félix nu prea se omora după sporturile de iarnă. Săniuţa, schiul, datul pe gheaţă ca şi ascensiunile îl lăsau indiferent. De fapt, lui Félix Lapujade îi plăcea foarte mult aventura, dar aventura din roman. „Trebuie să-i înapoiez cartea“ — mi-a trecut prin gînd.

— Am terminat de citit *Comoara din Amazonia* — am spus eu. O să ţi-o aduc.

— Nu-i nici o grabă. Cum ţi s-a părut ?

— Grozavă !

Nu minţeam. *Comoara din Amazonia,* roman de aventuri de Patrick d'Oléron, era o poveste pasionantă. Trebuie să spun însă că, chiar dacă aş fi avut de făcut unele observaţii cu privire la carte şi la autorul ei, nu m-aş fi... aventurat (acesta e cuvîntul cel mai potrivit) să le exprim prea brutal. Patrick d'Oléron era romancierul favorit al lui Félix. Era pentru dînsul un nume sfînt. Blajinul Lapujade vedea negru în faţa ochilor cînd vreun nesocotit risca să critice operele acestui genial povestitor. Fenimore Cooper, Gustave Aymard, căpitanul Mayne Reid erau nişte oameni cumsecade ; Daniel Defoe, autorul lui Robinson Crusoe, merita un salut ; Jules Verne, iată un nume demn de oarecare

atenţie... Dar nici un romancier din trecut, nici un povestitor contemporan şi, desigur, nici unul în viitor n-a ajuns şi nici nu va ajunge la degetul cel mic, cum se spune, al lui Patrick d'Oléron. Dickens sau Daudet, Victor Hugo sau Cervantes meritau să fie trataţi cu un anumit respect, nici vorbă că nu trebuiau să fie dispreţuiţi, departe de noi gîndul ăsta! Dar, oricum, Patrick d'Oléron era Patrick d'Oléron. Era unic. Felul în care te purta pe meleaguri sălbatice, de-a lungul a nenumărate şi palpitante peripeţii, n-avea pereche. Iar romane ca *Pierduţi pe banchiză, Misterul din Borneo, Regele gorilelor, Jonca fantomă, Amintirile unui vînător de capete, Robinsonii Cosmosului, Cavalerii spaţiului* etc. etc. erau, fără îndoială, opere nemuritoare.

Félix pledase cu îndîrjire, în faţa domnului Cazin, cauza acestui autor inegalabil, încît învăţătorul nostru, la capătul răbdării, fusese nevoit să cumpere un anumit număr din aceste preţioase volume pentru biblioteca noastră şcolară. Producţia lui Patrick d'Oléron era, din fericire, foarte bogată. Félix pîndea apariţia tuturor noutăţilor. Cînd i se întîmpla să-l însoţească pe tatăl său la Luchon, îl trăgea prin cele mai mari librării din oraş, în dorinţa de a descoperi vreun nou titlu de-al romancierului său.

Félix ţinea să ne facă şi pe noi să împărtăşim admiraţia lui. Ne împrumuta volume, din care el însuşi avea o mulţime, după ce mai întîi ne ademenea cu rezumate ispititoare. În dimineaţa aceea, Félix îmi vorbi cu emoţie despre ultimul roman al lui Patrick d'Oléron, pe care o mătuşă din Toulouse i-l trimisese în dar de ziua lui, *Prinţul cangurilor*, o istorie extraordinară ce se petrecea prin pustiurile Australiei...

Aş mai adăuga că Félix asculta unele lecţii de geografie ale domnului Cazin fără să piardă un cuvînt.

Spun : unele lecţii. Căci ţările cuminţi şi civilizate îl interesau prea puţin. Lui îi trebuia mister, necunoscut. N-aţi fi reuşit niciodată să-i stîrniţi pasiunea, vorbindu-i despre relieful Bazinului Parizian sau despre Masivul Armorican... Poate, cel mult, despre produsele regiunilor Brie sau Champagne... Lui îi trebuiau în primul rînd jungle de nepătruns, pustiuri, cataracte înspăimîntătoare, ruine de cetăţi năpădite de liane... Petele albe de pe hărţi îl fascinau. Visa munţi fabuloşi şi planete necunoscute...

De altminteri, repet, Félix era cel mai liniştit băiat din lume. Şi dacă-i plăcea să rătăcească printr-o pădure virgină sau să pornească la asaltul lui Marte sau Venus, asta o făcea îmbucînd cu lăcomie vreo tartină cu pateu sau niscaiva clătite cu peltea de afine.

Tot sporovăind, am ajuns în piaţa satului. Urma să intrăm în clasă. Domnul Cazin ne şi aştepta în pragul şcolii. Ne aştepta pentru o lecţie foarte interesantă. Chiar cu mult mai interesantă decît am crezut la început.

Trebuie să adaug că, în ciuda interesului pe care-l prezenta amintita lecţie, n-am bănuit nimic în tot timpul zilei.

Abia seara, *Aventura* şi-a întins în jurul nostru plasa ei misterioasă...

Un aztec în bazar

Către prînz, soarele mîngîia casele cenuşii ale Fabiac-ului. După această scurtă înseninare, ceaţa urcă din vale, cerul deveni şi mai plumburiu, vîntul prinse să sufle mai aprig şi mai îngheţat.

În timpul orelor de după-amiază, pîndeam de la ferestre primii fulgi de nea. Dar fluturii iernii nu se hotărau să zboare pe deasupra povîrnişurilor noastre. Dacă ar fi nins, toţi şcolarii din Fabiac ar fi fremătat de bucurie, gîndindu-se la gheţuşcă şi la bătaia cu bulgări de zăpadă. Bocanci şi ghete s-ar fi frecat cu nerăbdare de podea. Dar cerul cenuşiu, vîntul dezlănţuit care zgîlţîia fagii şi brazii deasupra satului nu ne îmbiau să ieşim. La urma urmei ne simţeam foarte bine în tihna şi căldura familiară a clasei, în vreme ce soba burduşită cu lemne duduia în surdină, iar domnul Cazin, cu mersul lui liniştit, se plimba de la o grupă de elevi la alta. Domnul Cazin se ocupa de „cei mari", băieţi şi fete. De cursurile pregătitoare şi de cei din clasele elementare se ocupa doamna Cazin.

Din cînd în cînd, bluza cenuşie a învăţătorului se oprea în faţa vreunei ferestre. Învăţătorul privea piaţa

pustie şi cerul posomorît. Se întorcea, îşi ciupea mustăcioara căruntă, îşi potrivea ochelarii pe nas şi se pleca deasupra caietelor.

La un moment dat se uită la mine. Pe faţa pătrată a învăţătorului, sub fruntea deasupra căreia se ridica o perie de păr argintiu, ochii străluciră în dosul lentilelor. Era oare ironie, nelinişte? Presimţise ce avea să se întîmple?

Cu puţin înainte de sfîrşitul orelor, grupa elevilor din ultima clasă, în care mă aflam şi eu împreună cu Félix Lapujade şi cu încă alţi zece colegi, tocmai se pregătea să deseneze.

Domnul Cazin instalase pe o consolă un măreţ ibric de cafea galben, spre care noi întindeam braţul, ţinînd în mînă un creion ca să-i stabilim proporţiile. În timpul acesta, învăţătorul îi ajuta pe cei din grupa mijlocie să guste bucuriile desăvîrşite ale gramaticii.

Félix se aplecă spre mine :

— Aş fi preferat un desen din imaginaţie — îmi spuse el cu voce scăzută.

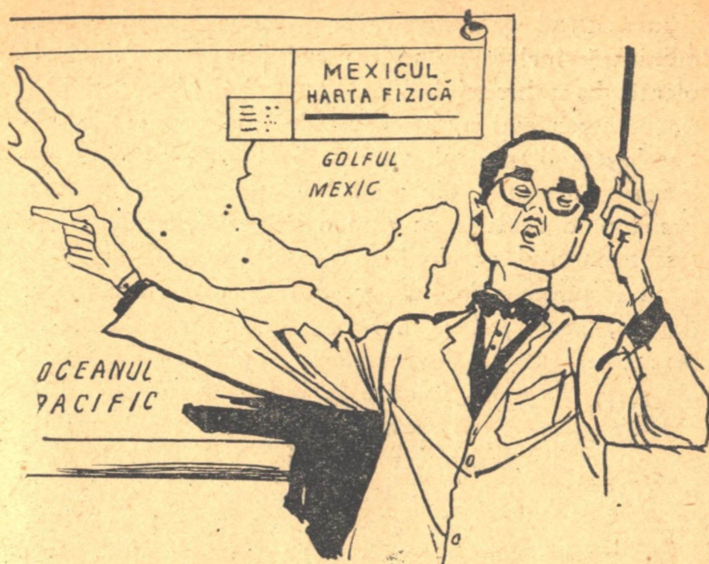
— Şi ce-ai fi desenat?

— Pe Cortez luîndu-l prizonier pe Montezuma. În culori.

Marie Lestrade, care se afla în faţa noastră şi care auzise răspunsul lui Félix, şopti răutăcioasă :

— N-ai fi preferat să-l desenezi pe Cortez în timp ce-şi bea prima lui *chocolatl?*

Félix ridică din umeri. Se gîndi că-i mai bine să nu-i răspundă. Mai întîi, ca să nu atragă atenţia domnului Cazin. Şi-apoi, pentru că — ce vreţi! — fetele astea n-au să înţeleagă niciodată nimic din pasiunea unui explorator.

Acest dialog scurt şi ciudat necesită o explicaţie. La ora de geografie din cursul dimineţii fusese vorba despre Mexic, şi domnul Cazin ne spusese unele lucruri privitor la istoria ţării.

Ne vorbise despre vechile civilizaţii din America Centrală, şi în special despre cea a toltecilor şi a aztecilor. Aceştia din urmă întemeiaseră în 1325 oraşul Tenochtitlan, Mexico de astăzi. Tenochtitlan ! Muzicalitatea acestui nume complicat răsună nespus de dulce în urechile lui Félix Lapujade. Prietenul meu se şi vedea explorînd ruinele cetăţilor aztece, îngropate de secole în inima junglei.

Domnul Cazin ne-a zugrăvit sosirea spaniolilor, sub conducerea faimosului conchistador Hernando Cortez, care l-a făcut prizonier pe regele aztecilor, Montezuma al II-lea, şi l-a executat în 1519.

Învăţătorul ne-a explicat cum trăiau aceşti indieni odinioară, înainte de sosirea cuceritorilor... Principala plantă, baza hranei lor, era porumbul, dar, totodată, ei cunoşteau mai multe soiuri de fasole, pepenele, pătlăgelele roşii, piperul, vanilia, bumbacul. Cultivau arborele de cacao şi, din miezul acestui fruct de neuitat, preparau o fiertură pe care o numeau *chocolatl*. N-a trecut mult, şi spaniolii au apreciat această *chocolatl* şi au răspîndit-o în Europa. Aztecii, ca şi urmaşii lor de azi, beau *pulque*, o licoare fermentată, un fel de bere tare, extrasă din *maguey*, o plantă oleaginoasă, ale cărei fibre sînt folosite în industria textilă.

E de prisos să vă spun că această parte a lecţiei i-a plăcut lui Félix deosebit de mult. A avut două mari bucurii. Prima : să pornească şi să descopere misterioasele civilizaţii străvechi ale Americii, care lăsaseră pe meleagurile Mexicului, ale Guatemalei şi ale multor altor ţări din America vestigii monumentale. A doua bucurie era aceea de a se desfăta, fie şi în gînd, cu mîncărurile acestor popoare vechi. Această *chocolatl* a aztecilor îl încînta. Litera *l* de la sfîrşitul cuvîntului indian părea să-i dea un gust cu totul special.

După expunerea asupra geografiei fizice, asupra oraşelor şi bogăţiilor Mexicului de astăzi, domnul Cazin ne-a arătat o serie de reproduceri după monumente vechi, piramide, statui de zei ciudaţi... Şi printre aceşti zei era faimosul *Quetzalcoatl*, *Şarpele cu pene*, zeul vieţii şi al vîntului, stăpînul fenomenelor naturii, precum şi *Tezcatlipoca*, *Oglinda care fumegă*, descoperitorul focului, zeul ospeţelor şi al băuturii... Acest *Tezcatlipoca* nu-i displăcea de fel lui Félix, deşi, în general, era reprezentat într-un chip ciudat : cu un singur picior şi avînd cap de şarpe.

— Nu vă pretind să reţineţi toate numele astea — ne-a spus domnul Cazin.

Cît despre Félix, el era foarte hotărît să le reţină pe toate, fără a omite nici cea mai mică silabă.

În ce mă priveşte, trebuie să spun că lecţia asta mă făcea şi pe mine să visez. Am ascultat-o cu deosebită luare-aminte şi, mărturisesc, nu numai pentru plăcerea de a afla că Mexicul este un podiş întins avînd forma unui paralelogram pe care se găsesc piscuri semeţe de peste 5000 m ca Orizaba sau Popocatépetl... Aveam un motiv cu totul personal.

Numele meu este basc şi bascii din Pirinei au fost întotdeauna pasionaţi călători. Or, un văr al tatălui meu, un anume Jean Darréguiberry, îşi părăsise odinioară familia, ca să-şi caute norocul în America. Colindase prin multe locuri, apoi murise sărac la Mexico înainte de a mă naşte eu.

Aşadar, Jean Darréguiberry nu se înapoiase la Fabiac, cum se întîmplă cu unii „americani". În satele noastre de munte sînt numiţi „americani" oamenii din regiune care şi-au părăsit ţara şi care se întorc să-şi sfîrşească zilele în Pirineii lor de baştină.

Nu, Jean Darréguiberry n-a mai apucat să revadă Fabiac-ul şi nici n-a descoperit comoara visată, pe cealaltă coastă a Atlanticului. Mai mult sau mai puţin, se ştia despre el că muncise prin porturi, pe la ferme sau în fabrici. Ba chiar suferise un naufragiu în timpul unui cabotaj [1]. Dar toate acestea erau destul de vagi.

Jean Darréguiberry nu trimisese nici o scrisoare mai amănunţită, pentru simplul motiv că nu ştia să scrie. Pe scurt, murise acolo, într-un spital din Mexico, care a anunţat familia din Franţa. Din toate astea rămăsese

---

[1] Cabotaj — navigaţie în apropierea coastei.

o poveste destul de nebuloasă, şi uneori cei din familie încercau să-şi închipuie un deznodămînt mai fericit... Poate că, dacă vărul Jean ar fi făcut nişte economii substanţiale, ne-ar fi chemat la el. Astăzi am fi trăit, poate, în vreo fermă, sau chiar am fi în fruntea unei fabrici textile sau a vreunei companii de vapoare... Sau vărul Jean s-ar fi putut întoarce la Fabiac cu buzunarele doldora de dolari şi şi-ar fi clădit o vilă luxoasă în care m-ar fi invitat adesea, ca să-mi povestească întîmplările prin care a trecut.

Félix Lapujade m-a întrebat de mai multe ori despre el. Dar ce puteam să-i spun ? Adevărul era din cale afară de simplu şi banal. Vărul Jean plecase să facă avere. N-a făcut avere şi nu s-a mai întors.

Iată de ce şi eu ascultasem cu atenţia încordată expunerea domnului Cazin despre Mexicul vechi şi cel modern. Mi-l închipuiam pe vărul Jean cutreierînd jungla Yucatan-ului sau înaltul podiş mexican, mîncînd turte de mălai şi bînd *pulque* prin satele arse de soare. Îl vedeam escaladînd piramidele aztece, aceste semeţe monumente religioase, cu zidurile lor uriaşe acoperite de basoreliefuri complicate. Şi din cînd în cînd, în timpul lecţiei, Félix mă înghiontea cu cotul, ca să sublinieze că toate aceste povestiri mexicane ne interesau pe noi doi mai mult decît pe ceilalţi colegi : pe el, în calitate de specialist întru ale aventurii, iar pe mine, avînd cinstea să fiu legat de Mexic prin legături de rudenie.

Cînd am plecat de la şcoală, amîndoi eram, trebuie s-o spun, mai curînd gînditori. Şi abia după cîteva clipe s-a produs primul eveniment.

Piaţa mare era aproape pustie. În jurul fîntînii comunale, casele înghesuite unele în altele îşi alinau faţadele umbrite. Sufla un vînt de gheaţă.

De fapt, această „piaţă mare“ nici nu era prea mare. Acolo se găsea şcoala şi, imediat lîngă ea, primăria, apoi cîteva prăvălii. Drumul care urca din vale şi trecea prin faţa casei mele se sfîrşea la una din extremităţile acestei pieţe. Acolo se aflau măcelăria Cantié şi băcănia-tutungerie a lui Morère. Mai departe o luai pe la primărie şi pe la şcoală şi ajungeai la bazarul Toujas. După care, drumul mai continua o bucată, ca apoi să se despartă curînd în străzi şi cărări ce porneau să urce muntele printre grădini, livezi de meri şi fîneţe.

Ca întotdeauna, plecînd de la şcoală, „cei mari“ se adunau în faţa bazarului Toujas. De generaţii întregi, lucrul acesta devenise un obicei. Cei mici preferau să dea tîrcoale băcăniei-tutungerie, unde puteau admira, într-o modestă vitrină, iezi, lulele de zahăr şi borcane cu bomboane spirtoase. Crăciunul fiind aproape, la acestea se mai adăugau, desigur, lăzi de curmale, ciocolată şi praline, totul presărat cu mandarine şi cu stele strălucitoare. Cît despre bazarul Toujas — de fapt o prăvălie micuţă — oferea o vitrină mai bogată.

Era de necrezut cîte lucruri puteai descoperi într-un spaţiu atît de restrîns : îmbrăcăminte, saboţi, cizme de cauciuc, pachete cu seminţe, îngrăşăminte pentru păsări şi vite, sandale, insecticide, unelte de arat, articole de pescuit şi de vînătoare...

Robert Toujas, fiul stăpînului prăvăliei, se număra şi el printre „cei mari“ şi, în anul acela, îşi convinsese părinţii să facă o vitrină de crăciun demnă de asemenea eveniment. De altfel, el a fost cel care s-a străduit cel mai mult întru făurirea acestei capodopere a comerţului din Fabiac.

O hîrtie cafenie, groasă, îndoită în fel şi chip, împodobea vitrina şi reprezenta un masiv muntos cu

poalele îmbrăcate în muşchi şi ilice. Pe văile repezi ale masivului, presărate cu vată şi cu brazi de hîrtie verde, schiau păpuşi — băieţaşi şi fetiţe. Robert Toujas decupase el însuşi schiurile şi beţele din scîndurele de tei.

În fiece dimineaţă şi seara, cei mari mergeau să admire vitrina. Făceau unele observaţii critice, dacă era cazul, iar Robert, uneori, ţinea seama de ele. Muta dintr-un loc în altul un schior, un glob de sticlă, un brad. Cînd cobora noaptea, printre aceste modeste minuni se aprindeau beculeţe multicolore.

Îmi amintesc de seara aceea cu ceaţă şi cu vînt. În întunericul beznă al pieţei străluceau steluţele verzi, roşii şi albastre ale bazarului Toujas. Grupul nostru se risipi repede. Ne era frig şi foame şi ne grăbeam să ajungem la casele noastre. Ninsoarea sta să cadă. Poate că va ninge peste noapte. În cele din urmă se va hotărî.

Ne aflam în mijlocul pieţei : Félix, Marie Lestrade, Robert Toujas, eu şi încă vreo cîţiva. Tocmai ne despărţeam. Deodată mi-am dat seama că Félix nu mai era printre noi. Vorbeam cu ceilalţi şi n-am observat cînd a plecat. „Poftim — mi-am zis eu — l-o fi încolţit foamea şi nu m-a mai aşteptat."

Mă îndreptam spre şosea cînd Félix Lapujade ieşi din umbră şi se înfipse în faţa mea, privindu-mă într-un chip neobişnuit. Ochii îi luceau, iar buzele i se ţuguiaseră a nedumerire.

Şi atunci rosti următoarele cuvinte ciudate :

— Mi s-a părut că văd un aztec la bazarul Toujas !

— Ce spui ?

— Spun că la bazarul Toujas se află un aztec.

— Un aztec ?

— Chiar aşa : aztec !

Se întoarse, scrută cu luare-aminte întunericul ce învăluia piaţa, zăbovi lîngă vitrina bazarului. S-ar fi zis că acolo, foarte departe, la poalele muntelui, o peşteră strălucea gătită ca pentru serbarea unor spiriduşi. Piticii dansau printre brazii de hîrtie şi steluţele tremurătoare.

— Eu... cred că prăvălia e goală acum — şopti Félix. Unde a dispărut ? Dar te-asigur că era un aztec !

— Un aztec ? După ce l-ai recunoscut ?

Vîntul sufla pe uliţe, dînd să răzbească la drumul mare. Voci plîngătoare păreau să se ridice din valea ce se deschidea în dreapta noastră, ca un abis nevăzut.

Cîteva clipe mai tîrziu, în timp ce mergeam spre casă, Félix se întoarse şi spuse :

— Aztecul e acolo. Aztecul ne urmăreşte !

Un rîs în noapte

Félix nu visa: aztecul, într-adevăr, ne urmărea. O siluetă înaltă aluneca prin întuneric, în urma noastră. La început mi s-a părut că ar fi Marie Lestrade alergînd cu paşi mărunţi după noi. Poate că voia să ne întrebe ceva.

— Ba-i chiar aztecul — şopti Félix.

— De ce-i zici aztecul ? Îl cunoşti ?

— Nu. Nu-i de la noi din sat. Nu-l cunosc. Nu l-am văzut niciodată. Seamănă cu un aztec, unul din cei pe care ni i-a arătat domnul Cazin.

— Cu un fel de rochie şi cu pene în cap ?

— Nu. Ăsta-i îmbrăcat ca toţi oamenii. Poartă un pardesiu gri-deschis.

— Şi după ce-ai văzut că e vorba de un aztec ?

— După chip... Stai ! Cred că se ascunde...

— Ba nu, iată-l ! Merge...

— Pun rămăşag — rosti Félix printre dinţi — că s-a instalat la voi în pensiune.

Félix nu se înşelase. Aveam într-adevăr un client în pensiune. În vreme de iarnă, lucrul acesta era un eveniment. Mama m-a înştiinţat, după ce m-a sărutat

ca de obicei. Un domn fusese găzduit la „Ursul din Pirinei".

— Pentru multă vreme ? am întrebat-o eu.

— Două săptămîni.

— E un străin ?

— Un străin ?! Dacă vrei, da. Nu e de prin părţile noastre.

— Poate un american ? Sau poate un mexican ?

— Un mexican ? Nu cred — zise mama. Nu vorbeşte cu accent străin. E francez. După ce chibzui o clipă, îşi încruntă fruntea şi adăugă : Ciudat ! Nu poate să fie parizian. N-are un accent ascuţit. Poate că-i din sud. Şi totuşi vine de la Paris. L-am pus să completeze fişa.

— Cum îl cheamă ?

— Stai... Un nume foarte comun... Mi-amintesc... Émile Durand.

— Are vreo meserie ?

— Comis-voiajor. Asta a notat pe fişa lui. De altfel, trebuie să sosească. S-a dus pînă în sat să-şi cumpere pastă de dinţi. I-am recomandat bazarul Tou-

jas. A venit la odihnă. Mi-a spus că a căutat un loc liniştit. Hilarion l-a întîlnit din întîmplare la Luchon.

— Ciudat...

Mama mă privi foarte mirată :

— Ciudat ?! De ce-i ciudat ? E ceva foarte firesc. Fabiac-ul este un ţinut liniştit. Călătorul acesta l-a întîlnit pe Hilarion, iar Hilarion i-a vorbit despre Fabiac şi i-a recomandat casa noastră. E un domn foarte drăguţ.

— E mai curînd brunet ?

— Da, mai mult brunet.

— Şi nu prea înalt ?

— Nu prea înalt. L-ai întîlnit cumva ?

— Eu... Hm !... Da, l-am zărit la bazar.

— N-o să întîrzie. Mă duc să isprăvesc cu pregătirea camerei lui. Du-te să mănînci. Ai multe lecţii de făcut ?

— O hartă şi o problemă.

*

Cînd omul intră în sufragerie, stăteam aproape de cămin, în faţa unei măsuţe pe care obişnuiam să-mi fac lecţiile.

Sufrageria hotelului Darréguiberry nu semăna de loc cu o sufragerie de mare hotel. Dar nu era cu nimic mai puţin primitoare. Cînd intrai, vedeai în dreapta o tejghea de lemn, îndărătul căreia stăteau aliniate sticle cu băuturi-aperitiv, apoi scara ce ducea la etaj. În stînga, patru mese acoperite cu muşama în carouri albe şi roşii, armonizîndu-se cu perdelele de la ferestre. Pe policioara căminului se aflau nenumărate căldăruşe şi tigăi de aramă. Lîngă pereţii curaţi străluceau în

fiecare colţ încălzitoare vechi şi mari. Calendare cu reclame, oglinzi puţin pătate, ghivece cu plante şi cu tot soiul de cactuşi completau decorul. Şi toate acestea foarte curate, căci mama mea este curată întocmai ca o olandeză.

Şi într-o zi de iarnă ca asta, focul ardea vesel, iar un ostropel de iepure parfuma sufrageria. Strălucirea focului, reflexele sclipitoare ale vaselor de aramă, roşul perdelelor, culoarea brună a grinzilor, un miros îmbietor de ceapă şi de vin fiert, totul contribuia, culori şi mirosuri, ca să te simţi bine chiar de cum intrai.

Eram singur. Mama trebăluia la bucătărie. Tata era în staul şi îngrijea de vite. Mă dusesem să-i spun bună seara, fără să zăbovesc acolo. Eram grăbit să mă întorc în sufragerie.

Cînd s-a deschis uşa, tocmai desenam conturul Mexicului.

— A ! Iată-l pe tînărul Bertrand ! se auzi o voce prietenoasă. După ce închise uşa cu grijă, aztecul se îndreptă spre mine, surîzînd. Îşi scoase fără grabă mănuşile şi-mi întinse mîna. Bună seara, tinere. Mă numesc Émile Durand şi am venit să stau cîtăva vreme în gazdă la voi. Da, la „Ursul din Pirinei"...

— Bună seara, domnule — am îngăimat eu.

— „Ursul din Pirinei", iată un nume cu adevărat măreţ. Îmi plac mult Pirineii... Hm ! Focul e simpatic şi ceea ce fierbe deasupra lui nu e cu nimic mai prejos. Mirosul ăsta e delicios. Îmi place grozav ostropelul de iepure... Şi tot frecîndu-şi mîinile, aztecul se învîrtea în jurul mesei mele. După cîte văd, lucrăm. Foarte bine. O hartă. Ha, ha, aşadar, o hartă... Ia să vedem : ei, poftim, Mexicul !... Desenezi harta Mexicului. Foarte frumoasă ţară... Mexicul... Perfect. Acestea fiind zise, nu te mai deranjez şi mă duc să mă

odihnesc puţin înainte de a lua masa. Am venit să mă odihnesc. Plămînii mei sînt şubrezi. În ţinutul ăsta, aerul e foarte sănătos. Şi foarte liniştit. E bine aici, e bine... Tocmai am făcut o plimbare. Îmi place satul. Mă simt ca acasă. Perfect. Pe curînd, tinere !

Schiţă un rînjet şi dispăru pe scară.

Era deci chiar aztecul sau mai bine zis voiajorul, pe care prietenul meu Félix îl botezase aztecul, de la prima vedere. Lucru semnificativ : voiajorul recunoscuse harta Mexicului, pe care eu abia o schiţasem. La drept vorbind, asta nu dovedea nimic. Un om cît de cît instruit cunoaşte în linii mari contururile Americii Centrale, cu cocoaşa Peninsulei Yucatan, cu Golful Mexic, care-şi sapă adîncitura în coasta răsăriteană, şi cu istmul Tehuantepec, atît de strîmt, încît s-ar spune că aici continentul a fost sugrumat de mijloc, iar apoi, spre apus, vîrful lung al Peninsulei California... Da, toate astea sînt foarte caracteristice şi foarte cunoscute.

„Aztecul ăsta nu-i mai aztec decît Hilarion Peyré ! mi-am zis în sinea mea. Prietenul meu Félix are cam prea multă imaginaţie."

Totuşi omul avea un anumit aer exotic. Mic de statură, cu mîini fine şi brune, se mişca de colo-colo cu oarecare supleţe. N-aş fi ştiut ce vîrstă să-i dau. Cincizeci de ani ? Poate mai mult, poate mai puţin. Cînd şi-a scos pălăria, am văzut un păr negru ca pana corbului, presărat la tîmple cu fire albe, argintate. Faţa rotundă, aproape oacheşă, cu ochii negri, părea prea puţin mobilă. Dar ochii îi străluceau într-un chip cu totul deosebit. Erau oare reflexele focului care aprindeau punctele acelea aurii în ochii negri ca tăciunele ? Avea pomeţii destul de proeminenţi, gura mică şi cu buze cam groase... Da, gîndindu-mă bine, mi se părea

şi mie că acest Émile Durand — ce nume banal! — semăna oarecum cu vechii azteci pe care ni-i arătase dascălul nostru.

Cu puţin înainte de a ne aşeza la masă, m-am repezit, sub un pretext oarecare, la prietenul meu Félix.

Amatorul de romane terminase harta Mexicului. O adevărată minune! Între albastrul adînc al celor două oceane, Sierra Madre se întindea ca o violentă revărsare de un cafeniu-închis. Oraşele însemnate prin puncte mari cu stacojiul cel mai viu îşi cîntau silabele lor pline de vrajă: CHIHUAHUA, DURANGO, CHILPANCINGO, OXACA, CAMPECHE, VERA-CRUZ...

L-am bănuit pe Félix că şi-a ales oraşele — domnul Cazin ne ceruse, într-adevăr, să nu încărcăm prea mult hărţile noastre — nu după importanţa lor, ci după sonoritatea numelor. Oricum, nu uitase de Mexico.

— Ei? mă întrebă el, cu ochi strălucitori. L-ai văzut?

— Da, l-am văzut.

— Şi?

— E un client ca oricare altul. Se numeşte Émile Durand. După cum vezi, nu e prea original.

Félix, dezamăgit, făcu o strîmbătură, dar imediat îşi încruntă sprîncenele:

— De unde vine?

— De la Paris.

— De la Paris? Şi e francez?

— Aşa zice el.

— N-are deci nimic aparte.

— Ba da. Tocmai îmi desenam harta. Nu trăsesem decît o linie subţire cu creionul. Şi a recunoscut că-i Mexicul, fără nici o şovăire.

— A ! Nu mă înşel eu. Omul ăsta are ceva misterios. Sînt sigur că nu-l cheamă Durand şi că nici nu e francez. Ascultă ce-ţi spun eu, e mexican, un aztec ! Uite ce-i : am să fac în aşa fel ca tata să mă ia deseară la voi. Trebuie să mă lămuresc îndată !

„Ei, drăcie ! mi-am zis eu. Dacă Félix riscă să înfrunte crivăţul, ca să vină la mine în loc să rămînă în patul lui, la căldurică, înseamnă că nu-i de glumit cu chestiunea asta."

Dar surprizele abia începeau !

*

Era seară, după cină. Aşezaţi în jurul focului, în semicerc, cei de faţă stăteau de vorbă liniştiţi. Se aflau acolo părinţii mei, domnul Émile Durand, clientul nostru, domnul Lapujade, tatăl lui Félix, un muntean voinic, corpolent, Félix în persoană şi Hilarion Peyré, care venise să dea o raită pe la noi.

Tatăl meu, în cinstea oaspetelui nostru, băgase în vatră un buştean uriaş. Trunchiul scorburos se mistuia arzînd printr-o mie de găuri, învăluit de scîntei fantastice. Afară, vîntul îşi dezlănţuise sarabanda şi, în furia lui, făcea să răsune toată valea. Stînd dinaintea unui foc atît de îmbietor, era minunat să-ţi închipui cum arată ţinutul sub suflarea năprasnică a lui decembrie, meleagurile pustii şi îngheţate ale munţilor, codrii zgîlţîiţi de vijelie... În mijlocul vîrtejului, dar agăţat cu nădejde de stîncă, satul nostru tăcea. Privind obloanele trase, ai fi zis că orice urmă de viaţă s-a stins. Un drumeţ, un muntean întîrziat, n-ar fi auzit, trecînd de-a lungul caselor negre, decît zvon de glasuri şi zgomote surde dinspre staule : o lovitură de copită, un muget, foşnet de iarbă uscată... Cei din Fabiac se ghemuiau în jurul sobei, ronţăind castane.

Tot în cinstea oaspetelui nostru, mama pusese un urcior cu vin să se încălzească în cenuşă. Şi, aşa cum e obiceiul, îl aromase cu puţină scorţişoară şi cu coajă de portocală.

Parfumul de vin fiert şi de portocală însoţea pe cel de lemn ars şi de muşchi care se pîrlea de-a lungul buştenilor.

Vinul fiert era pentru cei mari. Félix şi cu mine trebuia să ne mulţumim cu ceşti mari de lapte şi cu acadele. Félix simţea o adevărată plăcere atingînd o bucată de zahăr cu vîrful unui vătrai înroşit în foc şi lăsînd apoi să cadă în lapte picături cafenii de caramel. Grozavă plăcere !

Mai întîi s-a vorbit despre vreme, despre anotimp, apoi despre recoltele trecute. Nici fînul n-a lipsit din discuţie. Émile Durand asculta foarte atent. Se interesă îndeaproape de viaţa satului, cerînd mereu lămuriri. Voia să cunoască suprafaţa mijlocie a proprietăţilor, procentul de pămînturi arabile, de păduri, de livezi...

Félix se aplecă spre mine şi-mi şopti :

— Curios, nu ? S-ar zice că aztecul ăsta face o anchetă...

Apoi s-a vorbit despre urşi. Odinioară erau mulţi prin părţile astea, dar de mai bine de cincisprezece ani nu s-au mai văzut. S-au retras către culmile singuratice.

— Dar lupii ? întrebă musafirul nostru.

— O ! Lupi — spuse tatăl meu — nu mai există. Doar bătrînii îşi mai amintesc să fi auzit vorbindu-se de ei. Astăzi, lupii sînt exterminaţi. Se pare totuşi că în anumite colţuri din Pirinei au mai rămas cîţiva, poate o jumătate de duzină !

Domnul Lapujade, tatăl lui Félix, a fost acela care a adus vorba despre „americani“, adică despre cei

care şi-au părăsit ţara şi au plecat în căutarea norocului. E drept că, prin întrebări meşteşugite, Émile Durand a provocat această discuţie.

— Ei, da ! strigă domnul Lapujade. Ţinutul nostru îşi hrăneşte într-o oarecare măsură oamenii, dar munca nu-i de loc uşoară. Nici o palmă de pămînt neted ! Şi atunci tinerii pleacă să-şi caute de lucru în altă parte, la oraş, în fabrici, iar cîteodată, unde a înţărcat dracul copiii.

— Şi unde a înţărcat dracul copiii ? întrebă musafirul, zîmbind. Unde se află dracul ăsta ?

— Cam peste tot — răspunse tata. Şi, uneori, în America. Iată, un văr al meu, un anume Jean Darréguiberry, a plecat într-acolo, e mult de-atunci.

— Ca să facă avere ?

— Din păcate, n-a făcut avere.

— L-aţi cunoscut ?

— Mi-amintesc foarte vag de el. Eram prea tînăr pe-atunci.

— Şi ce s-a întîmplat cu el ?

— A murit acolo, la Mexico, fără o para chioară.

Domnul Durand clătină din cap, cu un aer compătimitor. În această clipă, Félix s-a gîndit că e momentul să abată discuţia pe un drum puţin lăturalnic.

— Domnul Cazin ne-a vorbit astăzi la lecţie despre Mexic — spuse el cu voce dulceagă. Se pare că e o ţară frumoasă.

— Da, o ţară foarte frumoasă — încuviinţă domnul Durand. Cu o civilizaţie foarte veche.

— Domnul Cazin ne-a vorbit de azteci — reluă Félix — şi despre zeii lor, *Quetzalcoatl* şi *Tezcatlipoca*...

— *Quetzalcoatl*... — repetă oaspetele.

Îşi miji ochii. Părea că visează.

— Ce nume ciudate! exclamă mama. Pe vremea mea se învăţau lucruri mai simple. Ce-i cu acest *Quetz...?*

— *Quetzalcoatl* — întregi domnul Durand. „Şarpele cu pene", şarpele acoperit cu pene. Un rege legendar care a devenit zeu.

— Zeul vîntului — am rostit eu cu jumătate glas.

— Se potriveşte — murmură mama, trăgîndu-şi pe umeri şalul de lînă cafenie.

— Şi vărul dumneavoastră ce-a făcut acolo? întrebă domnul Durand, întorcîndu-se către tatăl meu.

— Cîte puţin din toate meseriile! Venea din Pirinei. Aşadar, ştia să meargă la păscut cu vitele şi să lucreze pămîntul. Tata mi-a povestit că vărul Jean a naufragiat în timp ce naviga pe lîngă coastă pe un vaporaş. S-a salvat, dar şi-a pierdut cu acest prilej micile lui economii.

— Pe care coastă?

— Nu ştiu. Părinţii mei l-au cunoscut mai bine decît mine pe băiatul ăsta. Ei au murit... Tata suspină. Ce vreţi! Ţările acestea îndepărtate nu pot să îmbogăţească pe toată lumea. Tinerii îşi închipuie că acolo vor găsi aur curat... Realitatea este adesea mai puţin plăcută.

Am văzut ochii musafirului nostru scînteind o clipă, apoi el îşi plecă fruntea şi suspină.

— Şi totuşi Mexicul ăsta e o ţară frumoasă — zise Félix, care, cu o răbdare îngerească, continua să aducă vorba despre azteci.

— Şi de multă vreme trăiesc acolo oameni? am întrebat la rîndul meu.

Émile Durand mă privi şi spuse:

— Se găsesc acolo monumente minunate.

— Le cunoaşteţi? îl întrebă Hilarion.

— Le cunosc din auzite şi din cărţi...

— Şi ce specialitate aveţi în calitate de comis-voiajor ? întrebă din nou Hilarion.

— Papetărie — răspunse domnul Durand. Dar pentru moment, trebuie să mă odihnesc. Plămînii mei sînt şubrezi. Regiunea aceasta e minunată pentru odihnă.

— Aici — zise domnul Lapujade — vă aflaţi într-o casă foarte bună : linişte, un foc bun, o bucătărie de familie. Doamna Darréguiberry este o gospodină de mîna întîi pe care o s-o pomeniţi.

— Am şi gustat din ostropelul făcut de dînsa. Grozav !

— Numai că s-ar putea ca într-una din zilele astea să ningă. N-o să vă mai puteţi plimba prea departe. Doar dacă vă place să schiaţi...

— Oh ! Nu mai e pentru vîrsta mea — spuse comis-voiajorul.

Zîmbi cu un aer cam trist. Două cute adînci i se săpară de o parte şi de alta a gurii. Părul lui sur, zbîrciturile, surprinzătoarea vioiciune a ochilor lăsau o impresie de nepătruns : ca şi cum omul acesta era tînăr şi bătrîn în acelaşi timp. Pînă şi vocea lui te uimea : dulce, molcomă, cu neaşteptate inflexiuni metalice şi fără nici un accent. Era din nord sau din sud ? Şi totuşi se exprima foarte corect.

Mama servi vinul fiert şi, rînd pe rînd, toţi izbucniră în exclamaţii de admiraţie.

— Iată ceva grozav contra gripei ! răcni domnul Lapujade.

— Priviţi ce culoare are ! exclamă Hilarion.

Félix şi cu mine gustam, cu înghiţituri mici, un lapte smîntînit pe care prietenul meu îl caramelizase.

Mirosul de vin fiert şi de scorţişoară care ne învăluia ne ameţise un pic. Félix, cu obrajii roşii, se întoarse către domnul Durand.

— Şi acel faimos *Quetzalcoatl?* întrebă el.

— Ce-i cu el? făcu musafirul, puţin surprins.

— Cine era el, de fapt? Domnul Cazin ne-a spus cîte ceva despre el, dar nu îndeajuns.

— A! exclamă musafirul. Asta-i bine! Tineretul nostru e dornic să ştie. *Quetzalcoatl* era o străveche divinitate a aztecilor. După cum spune legenda, acest rege bătrîn a fost gonit din cetate de către fraţii lui. A plecat pe Marea de Răsărit, în tovărăşia slujitorilor săi, prefăcuţi în păsări, şi a făgăduit că se va reîntoarce. Cînd spaniolii au debarcat în Mexic, indienii au crezut că s-a înapoiat zeul lor... Uneori era înfăţişat sub chipul unui bătrîn cu trupul negru, cu un cap roşu şi cu botul ascuţit... Iar anumite statui din Teotihuacan, nu departe de Mexico, îl arată ca pe un şarpe monstruos, al cărui cap cu nişte colţi ameninţători răsare dintr-un colan de pene ţepene.

„Un bot ascuţit, un bătrîn, colţi"... — gîndeam eu.

Émile Durand privea cum arde focul. Hilarion căsca. În tăcerea care se aşternuse, glasul vîntului deveni mai puternic şi răsuna în sufragerie, de la uşă la cămin.

Ceva mai tîrziu mă aflam în odaia mea de la mansardă. Mama îmi încălzise aşternutul cu ajutorul „călugărului", un încălzitor de pat folosit pe la noi. Este un obiect lunguieţ din lemn, în interiorul căruia se pune un vas plin cu cărbuni aprinşi. Cînd te vîri în pat, te învăluie o căldură nespus de plăcută.

Totul dormea în jurul meu. Adică eu credeam că totul dormea. Oamenii din Fabiac părăsiseră gura sobei, ca să se întindă în paturile lor. Gospodinele acoperiseră jeraticul cu cîteva făraşe de cenuşă. Focul mocnea astfel pînă dimineaţa. Era destul să pui cîteva surcele

uscate şi să sufli un pic, ca să izbucnească o flacără luminoasă.

Sub odaia mea, podelele trosniră. O dată, de două ori, de trei ori... Comis-voiajorul nu se culcase încă. Ce făcea oare? Trop... Trop... Trop... Am înţeles că se plimbă în lung şi-n latul camerei, ca cineva care meditează sau chibzuieşte la ceva. Mergea cu paşi rari şi nu făcea prea mult zgomot. Nu era un om prea voinic şi deci nu călca apăsat. Totuşi podelele scîrţîiau şi-mi dădeau de ştire.

Deodată zgomotul încetă. Se iscă o rumoare. Glasul vîntului părea că se înteţeşte. Un bubuit năprasnic umplu odaia ce se afla sub mine. Mi-am dat seama că omul deschisese fereastra. Oare era asta o seară ca să admiri valea?

Şovăiam. Căldura patului mă reţinea. Ştiam că de la ferestruia mansardei mele, aplecîndu-mă puţin, puteam să văd ce se întîmplă pe balcon. Or, omul meu ieşise în balcon, de asta eram sigur. Deschisese fereastra şi stătea rezemat de balustradă, cu faţa spre vale. „Ciudat! mi-am zis eu. E ciudat pentru un domn care spune că are plămînii şubrezi."

În sfîrşit, m-am dat jos din pat şi am răsucit binişor cremona oblonului ce acoperea fereastra. Am încercat să răzbat cu privirea prin întunericul de sub mine. Zburau scîntei roşii. Omul fuma, sprijinit de balustrada de lemn, în mijlocul zarvei pe care o făcea vîntul.

I-am descoperit umbra neagră, micuţă, învăluită în scîntei, silueta lui subţirică... Se ţinea de balustradă ca de bordajul unui vapor şi înfrunta furtuna.

Nu cred să mă fi auzit. Urletele vîntului duceau totul cu ele.

Eu totuşi cred că l-am auzit rîzînd...

Hambarul cel vechi

A doua zi, într-o sîmbătă, se porni, în sfîrşit, să ningă. La început, cîţiva fulgi delicaţi care păreau că se topesc în aer, fără a putea să atingă vreodată pămîntul. Dar, puţin cîte puţin, acoperişurile de ardezie, copacii şi pajiştile se acoperiră cu un strat subţire. Pînă la prînz, mantia albă îmbrăcă întregul ţinut.

Valea părea mai largă. În bătaia soarelui, povîrnişurile erau aşternute cu un atlas strălucitor. Prin grădini, bietele verze de iarnă, jalnicele straturi de morcovi cu frunzele veştede, copăceii înnegriţi dispăruseră : nu se mai vedeau decît nişte forme moi, de culoarea fildeşului şi a laptelui.

„Ah, dacă zăpada ar fi de zahăr !" îmi spunea prietenul meu Félix, mergînd alături de mine, imediat după masă, în drum spre şcoală.

Şi, o dată stîrnită imaginaţia lui, lacomul se şi lansă într-o povestire fantastică.

— Închipuieşte-ţi — începu el — nişte exploratori ajungînd pe o planetă necunoscută. Coboară din racheta lor şi găsesc o nesfîrşită întindere de zăpadă... Mă rog, ei o iau drept zăpadă... Se apleacă... De necrezut ! E dulce, e cremă cu frişcă... Îţi dai seama ? ! Problema

aprovizionării este rezolvată... Brusc redeveni serios şi mă întrebă : Şi aztecul ?

— Nimic deosebit. Mama mi-a spus că azi-dimineaţă a stat la el în odaie. A mîncat cu noi ; a mîncat cu poftă. Cînd am plecat, l-am lăsat fumîndu-şi pipa la gura sobei. După cum vezi, nimic neobişnuit.

— Drace... Asta nu înseamnă că nu trebuie să fim cu ochii în patru. Zici că fumează pipă ?

— Şi pipă, şi ţigări.

— Tutunul ne vine din America, să nu uităm asta !

— Nu văd ce...

— Tocmai de-aia, dacă nu vezi, înseamnă că trebuie să fim cu ochii în patru ! mi-o tăie Félix pe un ton care nu admitea replică.

Îi povestisem că, în ajun, seara, îl zărisem pe clientul nostru stînd în balcon şi fumînd o ţigară.

Félix găsise acest lucru cu totul neobişnuit. Nimeni nu se răcoreşte pe balcon într-o noapte de iarnă. În mod firesc, oamenii se fac ghem în locul cel mai adînc şi mai călduţ din patul lor.

*

A nins toată după-amiaza. La căderea nopţii, un strat gros de omăt acoperea piaţa. Satul era cufundat în tăcere. Vata albăstrie ce se aşternuse pe pămînt înnăbuşea paşii. Uşile se deschideau şi se închideau repede. Ici-colo, din magaziile de lemn unde oamenii despicau butucii, se auzeau zgomote înfundate. Licăriri slabe de lumină răzbăteau prin pereţii negri. Glasurile îngrijorate şi dojenitoare ale mamelor îi îndemnau pe puşti să intre în casă.

Curînd, în piaţă nu mai rămăseseră decît cei din grupa celor mari. Discutam ce vom face a doua zi şi cum vom organiza întîia ieşire cu schiurile şi cu săniuţele.

— Zăpada e bună — spuse Marie Lestrade. Nu trebuie să ne obosim să mergem prea departe. Poiana Morère va fi foarte bună.

Era vorba de o fîneață frumoasă, în pantă lină, ce se afla în spatele școlii și la care se ajungea ușor.

— Eu nu sînt de acord — strigă voinicul Robert Toujas. Dacă o să rămînem aici, toți puștii or să se învîrtească printre picioarele noastre. Eu propun fîneața Darréguiberry-ilor. Tatăl lui Bertrand ne dă voie. Nu-i așa, Bertrand?

Am dat din cap. Tata nu era un dușman al sportului, iar fîneața noastră era foarte potrivită ca să cobori cu schiurile.

— Fîneața lui Bertrand este prea abruptă! observă micul Joseph Cantié, fiul măcelarului.

— E tocmai ce ne trebuie! răspunse Toujas, care era un schior de mîna întîi.

— Treaba voastră — se amestecă Félix, foarte calm — dar vă previn: fîneața lui Bertrand e teribilă. E

cea mai teribilă din tot ţinutul. Anul trecut era cît pe ce să...

— ...să ajungi din nou la Luchon! i-o reteză Marie Lestrade.

Izbucnirăm cu toţii în rîs.

Într-adevăr, anul trceut, Félix Lapujade executase o coborîre senzaţională şi ajunsese la marginea drumului, transformat în om de zăpadă, după ce-şi pierduse schiurile şi beţele.

— Şi-apoi — continuă Félix fără să clipească — uitaţi că e un loc blestemat? Cîndva, un om a fost sfîşiat de un lup...

— În ce an? întrebă, pufnind în rîs, Marie Lestrade.

— În 1645 — răspunse Félix, imperturbabil. Şi asta nu-i totul. Odinioară, pe aici au fost şi bandiţi. Îi pîndeau pe călători şi le ardeau tălpile. Se pare că pe aici coboară şi urşii...

— Opriţi-l, opriţi-l! strigă Marie Lestrade! Dacă-l mai lăsaţi să deschidă gura, e în stare să ne povestească romane toată seara.

Ne-am despărţit fără să luăm vreo hotărîre. Totuşi am stabilit să ne întîlnim în piaţă imediat după-masă.

— Eu — zise Félix în timp ce ne îndreptam spre casă — nu ştiu dacă o să merg. Cam tuşesc. E mai bine să nu fac vreo imprudenţă. Şi-apoi am chef să recitesc *Misterul Amazoniei.* O să mă aşez la gura sobei, pun cîteva mere la copt în spuză şi...

Fraza rămase neterminată. Félix mă apucă de braţ şi mă trase după o movilă, nu departe de băcănia Morère. Se ridică pe vîrfuri şi-mi şopti la ureche:

— Nu te mişca! E acolo! Priveşte-l!

Era într-adevăr acolo. Nu ne văzuse. Tocmai traversa prin piaţa învăluită în amurg. Îmbrăcat în pardesiul lui

cenuşiu, cu pălăria trasă pe ochi, cu mîinile în buzunare, mergea în direcţia muntelui. Nu părea grăbit.

Zăbovi cîteva minute în faţa vitrinei bazarului Toujas, apoi o luă pe drumul povîrnit ce ducea spre poieni şi spre pădure. Drumul acesta se despărţea în două : la dreapta ocolea spre şcoală şi ducea către fîneaţa Morère, la stînga ducea spre fîneaţa tatii, la vreo cinci sute de metri de acolo.

— Îl urmărim ? îmi propuse Félix.

— Glumeşti ! Trebuie să ne întoarcem acasă. E tîrziu. Şi-apoi... tu cam tuşeşti.

— Să-l urmărim... Nu prea departe... Sînt curios. Doar nu e o oră de plimbare !

— Bine ! Fie ! Să-l urmărim !

Aztecul îşi aprinse o ţigară şi o apucă pe cărarea din stînga. Vîntul smulse scînteile fugare ale chibritului. Omul se găsea la cincizeci de metri în faţa noastră.

— Să-l lăsăm s-o ia puţin înainte — spuse Félix. Am eu o idee.

— Ce vrei să faci ?

— Am să-ţi explic. Cărarea mergea şerpuind pe la poalele fîneţelor. Félix mă apucă din nou de braţ. Ascultă — îmi zise el — cel mai bun mijloc de a urmări pe cineva fără ca acesta să observe este... să mergi înaintea lui. O s-o luăm pe scurtătură. Este o potecuţă. Vom merge ceva mai repede decît aztecul şi-l vom aştepta mai încolo.

Ascunşi îndărătul tufelor de cimişir şi de alun, am urcat destul de repede. Din cînd în cînd ne opream ca să ne curăţăm tălpile de zăpadă.

Eram uimit de curajul lui Félix. Cît de aprigă trebuie să fi fost patima lui pentru aventură, ca să-l determine pe el să stea afară într-o noapte de iarnă atît de mohorîtă.

Poteca pe care mergeam noi urma să ne ducă la fîneaţa tatii. Aztecul o luase pe cărarea din vale. În felul acesta, puteam să-l aşteptăm şi să-l observăm în tihnă.

Am făcut un prim popas. Ghemuiţi după un tufiş încărcat de zăpadă, pîndeam sosirea drumeţului. Acesta urca liniştit şi se oprea la fiecare zece metri, ca să admire — sau ca să cerceteze — peisajul.

— Să continuăm — îmi şopti Félix. Ne vom ascunde în spatele hambarului tău.

Am ajuns la hambar — o construcţie scundă, cu acoperişul foarte înclinat, în care tata ţinea o parte din fîn. Odinioară, clădirea fusese mult mai mare. Ea slujise drept locuinţă primilor Darréguiberry, care se stabiliseră în Fabiac. O ramură a familiei a rămas aici, alta s-a aşezat unde stăteam noi acum. Existau Darréguiberry-ii „din poiană" şi cei „de lîngă drum". Ramura „din poiană" se stinsese. Iar „Jean americanul" nu s-a mai întors niciodată la Fabiac, ca să-şi ridice din ruine casa părintească.

Tatăl meu îşi asumase această sarcină. A rezidit cocioaba sau mai bine zis ceea ce s-a putut folosi din ea. O dată năruite zidurile despărţitoare, jos rămînea o încăpere mare, pe care tata a transformat-o în grajd, unde îşi ducea uneori vitele. Partea de sus a devenit hambar pentru fîn.

Dedesubtul nostru se iscă un licăr de lumină. Aztecul tocmai îşi aprindea o ţigară. Vîntul se potolise. O linişte imensă şi albă învăluia munţii. Cerul era acoperit, totuşi se vedea destul de bine datorită zăpezii. După urcuşul nostru în grabă, nu mai simţeam frigul.

— Vine drept către hambar. Atenţiune! şopti Félix.

Omul nostru mergea cu acelaşi pas măsurat. Se opri mai întîi la marginea poienii. Lipiţi de peretele lateral al hambarului, noi îi observam mişcările. Privea în jurul

lui ca unul care recunoaşte locurile sau care încearcă să le recunoască. Apoi păru că descoperă hambarul. Acesta alcătuia o masă neagră şi scundă, ghemuită parcă sus pe culme. Privi lung într-acolo şi noi am crezut că ne descoperise. Dar nu. Se întorsese cu spatele la noi şi cerceta valea. Dincolo de cărare, hăul ei adînc se sfîrşea într-un fel de pată albăstruie. Nu se desluşeau povîrnişurile din faţă. Omul stătea aplecat. Poate că voia să vadă drumul spre Luchon ?

— S-ar zice că se orientează — îmi şopti Félix. Că-şi pune jaloane. Priveşte-l !

Aztecul scosese un obiect din buzunăraşul pantalonilor, aprinse un chibrit şi se aplecă deasupra palmei. În aerul nemişcat, minuscula flăcăruie părea un licurici.

— Ce face ? am întrebat eu.

Félix mă strînse de cot.

— Aha... acuma ştiu... Ştii ce are în mînă ? O busolă. Nu poate fi decît o busolă. Aveam dreptate. Se orientează. Îşi pune repere, caută o direcţie, o anumită direcţie !

Licărul se stinse. Omul urcă spre hambar.

— Stt, tăcere ! ordonă Félix.

Ne-am tras înapoi cu băgare de seamă. Auzeam paşii clientului nostru înfundîndu-se în zăpada scîrţîitoare. Ne-am tot dat mereu îndărăt, pînă cînd el a ajuns la poarta rustică de lemn.

Apăsă pe clanţă cu un gest maşinal : el n-avea de unde să ştie că tata ascundea cheia între două plăci de ardezie, nu departe de prag. Apoi începu să facă înconjurul clădirii. Noi stăteam ascunşi în tufişuri, la vreo zece metri în spatele hambarului. Aztecul trecu prin faţa noastră fără a bănui că două perechi de ochi strălucitori îl cercetau. Mergea agale, ca şi cum ar fi chibzuit asupra unor lucruri, cu un fel de melancolie.

L-am auzit plesnindu-şi palmele una de alta şi tropăind din picioare.

— Ce-o fi ? se nelinişti Félix.

— Ce să fie ?! I-o fi frig. Se încălzeşte.

Se auzi un zgomot suspect.

— Da' asta ce-o mai fi ? repetă Félix.

— Îşi suflă nasul. O să răcească.

El o porni în direcţia noastră. Oare ne descoperise ? Nu, cobora. L-am lăsat s-o ia din nou înainte.

— Te-ai gîndit ? mă întrebă Félix.

— La ce ?

— La plimbarea asta a aztecului.

— N... nu. Nu văd nimic ciudat. Probabil că a avut chef să ia aer. El spune că aerul de munte îi face poftă de mîncare.

— Da, da, dar s-ar fi putut plimba în altă parte.

— Desigur.

— Or, unde s-a dus el să se plimbe ? Prin împrejurimile acestui hambar, ale hambarului *tău*. Ale hambarului care aparţine Darréguiberry-ilor !

— Ei, şi ?

— Un hambar în care au locuit străbunii tăi.

— Da. Şi ?

— Un hambar în care a locuit vărul tău Jean. Unde, poate, a lăsat niscai urme. Gîndeşte-te la *Quetzalcoatl.*

— Ce caută *Quetzalcoatl* în toată povestea asta ?

— Aici e aici ! Întreabă-te ce caută şi aminteşte-ţi de legendă. CEL CARE A PLECAT, CEL CARE SE REÎNTOARCE...

Rostind aceste cuvinte sibilinice, Félix mă îndemnă să coborîm degrabă în sat. Îşi adusese aminte că în serile cînd ningea maică-sa avea obiceiul să facă clătite. Că grozav îi plăceau clătitele, asta se ştie, dar totodată îi plăcea şi să fie de faţă cînd se pregăteau. Cum oare a

putut el să întîrzie într-o seară destinată clătitelor? Aşadar, misterul era mai puternic decît lăcomia?

— Şi acum, la trap! comandă Félix. Trebuie să ajungem în sat înaintea lui şi, mai ales, să te găsească acasă cînd va deschide uşa.

Şi chiar aşa a fost. Am străbătut ca o vijelie piaţa mereu întunecată şi mută. Ne-am oprit doar o clipă, ca să vedem ce se mai întîmplă cu plimbăreţul nostru. Apoi din nou am pornit-o în goană în vreme ce silueta lui subţire şi neagră se profila în faţa bazarului Toujas.

Şi, aşa cum era prevăzut, cînd el intră în casă, eu stăteam nevinovat la masa mea de lucru. Îmi aruncă o privire, una singură, care mie mi se păru a fi în acelaşi timp bănuitoare şi plină de provocare. Apoi îmi spuse cu o voce molcomă:

— Zăpada nu-i ceva neplăcut...

Mexicul sub zăpadă

Félix Lapujade îmi dădu nenumărate sfaturi. Mai întîi de toate, prudenţă. Să m-arăt nepăsător. Să ascult şi să tac. Să nu las să se vadă nimic din frămîntările noastre în legătură cu aztecul. Şi, bineînţeles, să-l supraveghez, să-i memorez vorbele şi să iau seama la cele mai mici gesturi ale lui.

— Sîntem pe un drum — îmi spuse Félix, cu o privire severă. Nu prea ştim ce urmărim sau ceea ce vom descoperi... Poate că ne pîndesc şi primejdii, de bună seamă există şi primejdii. Dacă observă că am descoperit ceva, probabil că vor căuta să se descotorosească de noi...

— Dar cine anume VOR ? am întrebat eu.

— Nu pot să spun nimic. Chestiunea încă nu e coaptă.

În sîmbăta aceea, seara, aztecul — sau mai bine zis domnul Émile Durand, oaspetele pensiunii noastre — mîncă cu poftă, se extazie în faţa jambonului servit de mama şi făcu o mulţime de complimente pentru friptura de vacă pe care ea i-o pregătise cu ceapă şi cu cimbru.

În timpul cinei, el continua să ne pună întrebări cu privire la ţinutul nostru, la locuitorii satului, la diferite

familii. Vorbea calm, aparent nepăsător, ca un turist care se informează.

— Ştii, domnule Darréguiberry — zise el, în sfîrşit, întorcîndu-se către tatăl meu — am făcut o plimbare pînă la hambarul dumneavoastră...

Am ciulit urechile. Omul şi apucase deci să se informeze. Aşadar, nu întîmplător o luase pe drumul ce ducea la fîneaţa noastră.

— Nu v-a fost prea frig ? întrebă tata.

— Nu. Îmi place zăpada. Nu am prea des prilejul să văd zăpadă aşa de frumoasă. În oraşe, ştiţi, ea se transformă repede în noroi.

Tata îşi mîngîie mustaţa castanie, cu un aer gînditor :

— Hambarul ăsta nu e nou. Ar avea nevoie de reparaţii.

— Familia dumneavoastră a locuit odinioară prin locurile acelea ?

— Da, bunicul meu a locuit acolo. Cumpărase casa împreună cu unul dintre fraţii lui. Mai tîrziu, cele două ramuri ale familiei s-au despărţit. Acum există cei „din poiană" şi cei „de lîngă drum".

— Înţeleg. Şi ruda dumneavoastră care a emigrat ?

— S-a născut acolo sus. Aparţinea Darréguiberry-ilor „din poiană".

— Ramura aceasta a familiei s-a stins cu desăvîrşire, nu-i aşa ? Şi dumneavoastră sînteţi cel care aţi moştenit casa.

— Da — răspunse tata. Şi am transformat-o în hambar. Nu valora prea mult.

În clipa aceea nu m-am putut stăpîni să nu-i arunc oaspetelui nostru o privire plină de curiozitate. Pare-se că observă şi schiţă un fel de zîmbet sau o strîmbătură. Înciudat, am strîns pumnii sub masă. Mă trădasem.

N-am reuşit să-mi păstrez aerul nepăsător, aşa cum mă povăţuise Félix.

Din fericire, sosi mama cu nişte prăjiturele, drept care discuţia luă alt curs. Aztecul, tot lăudînd prăjitura, păru că a uitat de ramurile familiei noastre. De sub coaja subţire şi aurie, aluatul bine crescut şi copt răspîndea o aromă îmbietoare de ouă proaspete şi de unt, precum şi un parfum discret de lămîie.

— Grozavă ! exclamă clientul nostru după prima îmbucătură. Se topeşte în gură, nu alta. Ce fină e !

Mama se îmbujoră de plăcere.

— N-am mîncat niciodată ceva atît de gustos... Dar, spuneţi-mi, vă rog, pare-mi-se că mai există o minunăţie prin ţinutul dumneavoastră. Prăjitura la frigare ! Mi s-a pomenit de ea.

— Ştiu despre ce vorbiţi — zise mama — dar nu-i specialitatea noastră, e o prăjitură care se face prin Pirineii de sus, în regiunea Tarbes.

— Numai că — interveni tata — nici chiar acolo nu se prepară în fiecare zi. Închipuiţi-vă că frigarea aceasta nu e una de fript carnea, ci o bucată de lemn în formă de con. Cînd coca e gata, şi e o cocă destul de moale, o femeie învîrte încet frigarea, încet, foarte încet, deasupra focului, în vreme ce alta toarnă aluatul cu ajutorul unei linguri de lemn. Sărmanele, se prăjesc ceasuri întregi ! Coca se întăreşte şi se rumeneşte la căldură. E o prăjitură într-adevăr cu totul deosebită. Se prepară cu prilejul sărbătorilor mari şi la ceremonii.

— Cînd o să mă duc la Tarbes — spuse domnul Durand — voi căuta să gust din prăjitura la frigare ! În orice caz, a dumneavoastră e grozavă !

După cină, clientul nostru nu mai rămase la taclalele de seară. Urcă grăbit în camera lui. Mi se păru — era doar o impresie ? — că nu se ducea să se culce, că, dim-

potrivă, era foarte odihnit. Ochii îi străluceau, gesticula cu vioiciune şi se mişca repede... „Pe legea mea — mi-am zis eu — pare-se că pregăteşte ceva“...

Puţin după aceea am părăsit sufrageria. Voiam să dorm, ţinînd seama că a doua zi voi schia. Totuşi, înainte de a merge la culcare, m-am dus în micul atelier de lîngă bucătărie unde tata instalase un banc de tîmplărie. Întotdeauna, într-o casă de munte, sînt tot felul de treburi de făcut. Schiurile mele erau acolo. Am controlat cu grijă curelele, am întins un strat de dohot pe „tălpi“, apoi mi-am uns bocancii.

Cînd m-am întors în sufragerie, nu prea era animaţie. Cîţiva munteni, vecini din partea locului, jucau cărţi. Mama tricota. Tata privea la jucători şi avea grijă de foc.

Pe palierul îngust al scării de la primul etaj am încetinit pasul şi nu m-am putut stăpîni de a nu privi lung spre uşa domnului Durand. Pe sub uşă se strecura o dîră de lumină. Aşadar, nu se culcase. Fără îndoială că citea. Am auzit o tuse, apoi cîţiva paşi, pe urmă un uşor suspin, un zgomot de scaun mişcat din loc... Apoi din nou tăcere...

M-am dus în odaia mea.

Am avut un vis ciudat. Se făcea că în clasa noastră venise un elev nou. Domnul Cazin îi făcea formele de înscriere. Învăţătorul nostru se aplecă peste catedră şi-i întrebă cum îl cheamă.

— Mă numesc Émile Quetzalcoatl — răspunse noul venit.

— Cum ? Repetă, te rog !

— Quetzalcoatl Émile — repetă elevul, cu un glas blînd şi calm.

— Cum ? Cum ? Iartă-mă... dar nu e un nume serios ! exclamă dascălul nostru.

— Ba da, e foarte serios — zise noul venit, fără a se da bătut. Mă cunoaşte Lapujade. Şi Darréguiberry.

— Cum ? Lapujade, Darrégui...

Era un elev ciudat. Mic, slăbuţ, cu faţa oacheşă, cu nasul ascuţit. Stătea într-un picior ca un bîtlan. Iar pe cap i se legănau pene multicolore. Deodată, domnul Cazin le observă şi el.

— Ascultă, băiete, ce înseamnă ţinuta asta ? Unde crezi că te afli ? Şi mai întîi, ia spune-mi, de unde vii ? Dascălul nostru bătea cu pumnul în catedră. Tuna şi fulgera. Sprîncenele lui cărunte se zburliseră de mînie : De unde vii ?

— Din Tenochtitlan.

Şi Félix Lapujade preciză cu o îndrăzneală neobişnuită :

— Cu alte cuvinte, din Mexico !

— Ce ? Cum ? Din ce ţară vii ?

— Sînt aztec.

— Poftim ?

— Sînt aztec, aztec, aztec.... — declară noul venit, cu o voce dintr-o dată foarte ascuţită.

Domnul Cazin se întoarse spre mine. Fulgere ţîşneau din ochii lui :

— Bertrand, vino-ncoa', vino să-mi explici toate astea. Te rog să-mi explici, de nu, te ţin la arest pînă la paşti !

Deodată am amuţit. Domnul Cazin gesticula în faţa mea, mă ameninţa cu rigla, el, atît de calm de obicei. Ce situaţie groaznică ! Nici un sunet nu-mi ieşea din gură. Îmi pierise graiul.

— Bertrand ! Bertrand ! Bertrand !

Era aztecul sau domnul Cazin care mă scutura aşa ? În sfîrşit am deschis ochii. O lumină albă, splendidă îmi umplea camera. Unde mă aflu ? Îl căutam pe ciudatul şcolar cu penele lui multicolore...

„Da' prost mai sînt — mi-am zis deodată. Sînt în camera mea, în patul meu. Lumina asta este reflexul zăpezii"... Căci braţul nerăbdător care mă scutura nu era nici al învăţătorului meu, nici al clientului nostru, era braţul colegului meu Félix.

— Hei ! Da' greu mai dormi ! Am venit să te văd şi maică-ta mi-a spus să urc şi să te trezesc. Îţi trimite vorbă că masa e gata. Poţi să cobori. Eu o să-ţi ţin tovărăşie... Hm ! Cu frigul ăsta mi s-a făcut o foame...

— Bine, vin îndată.

— Stai puţin. Eu... E foarte important.

De data asta, Félix vorbi cu glas scăzut şi misterios.

— Ce este ?

— Am noutăţi.

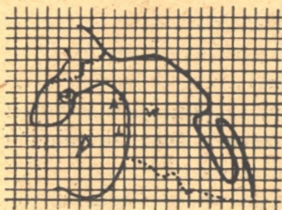
— Noutăţi ? Ce noutăţi ?

Eu încă mai visam.

— Priveşte ! Félix cotrobăi prin buzunare, apoi, fără a mai continua, se îndreptă spre uşă, se uită repede afară şi o închise cu grijă. Priveşte ! repetă el.

— Ei, nu văd nimic, mă ţii pe jeratic, desfă palma !

Şi el o deschise.

Ţinea în palmă o hîrtie umedă şi mototolită, pe care o despături cu toată grija : era o filă de carnet cu marginea dantelată, unde o mînă grăbită desenase cu creionul o imagine pe care am recunoscut-o fără nici o greutate.

— Am găsit-o la marginea drumului, în zăpadă, venind spre tine. O fi pierdut-o el.

— Care el ?

— Aztecul, vezi bine. Hîrtia asta se afla pesemne în buzunarul lui. Şi-a scos batista şi hîrtia a căzut. Recunoşti ce-i asta ?

— E o hartă.

— Da.

— E Mexicul.

— Foarte adevărat.

— Recunosc Yucatan-ul, Golful Mexic... De cealaltă parte e Pacificul şi Peninsula California.

— Dar asta nu-i totul.

— Nu. A indicat pe hartă Mexico, Tampico... Şi cercul ăsta care înconjoară o cruce ?

— Ah ! Sigur că da, iată ! zise Félix, cu un aer din ce în ce mai misterios.

— Ştii oare ce înseamnă crucea asta ?

— Eu... N... nu, nu ştiu. Dar simt că e ceva la mijloc. Ce rost are o cruce pe o hartă ?

— Domnul Cazin ne-a spus că aceasta indică terenuri cu rocă de granit.

— Atunci ar trebui să fie multe. O singură cruce pe o bucată de hîrtie ?

— Poate vreun oraş dispărut ? Vreun ţinut unde a avut loc o calamitate ? Unde s-a pierdut ceva ?

Félix clătină din cap de cîteva ori la rînd :

— Ghicesc fără să ghicesc, ghicind totuşi. Trebuie să chibzuim bine şi să fim cu ochii în patru. Şi acum, îmbracă-te şi hai să mîncăm !

Abia după-amiază am descoperit secretul aztecului.

Ce a descoperit Félix

Grupa elevilor mari avea întîlnire în piaţă în jurul orei unu. Desigur, „misterul aztecului“, cum se şi exprima Félix, mă preocupa şi pe mine, dar eram hotărît să mă alătur echipei de schiori. Era o vreme minunată, cu zăpadă bună, şi trebuia să profităm de ocazie.

Félix şovăia. La început mi-a propus să mă duc la el spre a ne dedica după-amiaza unei adînci cugetări... mîncînd mere coapte ! În faţa refuzului meu categoric se arătă încurcat.

— Nu prea ştiu ce-am să fac... În orice caz, nu mă aştepta — îmi spuse el.

După masa de prînz, clientul nostru ne anunţă că va face o plimbare în munţi şi numaidecît mă întrebă unde anume vom schia. I-am răspuns că încă n-am stabilit, dar că, probabil, ne vom duce lîngă hambarul cel vechi.

— Doriţi să vă împrumut o pereche de schiuri ? întrebă tata.

Musafirul refuză, zîmbind.

— N-aţi schiat niciodată ?

— Pe vremuri, odinioară... Eram tînăr. Astăzi, fără îndoială, aş fi neîndemînatic. E mai bine să mă abţin.

— Cum doriţi — răspunse tata. În orice caz, dacă vreţi, unul din băieţi vă poate da lecţii. Tînărul Toujas este de pe acum campion. Se poate găsi un loc potrivit, pentru dumneavoastră există pante dulci...

— Sînteţi foarte drăguţ — răspunse domnul Durand — dar nu e cazul să insistaţi. Am intenţia să fac doar o mică plimbare. Poate că mă voi duce să admir grupul acesta vesel. Apoi am să mă întorc să mă odihnesc.

Fără a mai zăbovi la masă, m-am urcat în camera mea ca să sfîrşesc cu echiparea. N-aveam decît o singură dorinţă : să alerg spre zăpadă şi spre soare. „Bietul Félix ! îmi spuneam. El e în stare să stea acasă într-o zi ca asta !“

Am avut unele necazuri cu şireturile de la bocanci. Apoi mi-am căutat mănuşile groase de schi. O larmă de glasuri în stradă mă făcu să m-apropii de fereastră : l-am zărit pe oaspetele nostru îndepărtîndu-se, după ce-l salută pe tata.

Eram gata. Ba nu. Unde mi-a dispărut căciuliţa, o splendidă căciuliţă de lînă roşie tricotată de mama ? Nici vorbă să plec fără ea ! Cocoţat pe un scaun, tocmai mă pregăteam să cotrobăiesc plin de nerăbdare prin rafturile de sus ale dulapului meu cînd un zgomot de paşi răsună pe scară. Paşi mai apăsaţi şi mai grăbiţi decît ai domnului Durand. Se opriră la etajul întîi.

Am ieşit din odaie. Nimeni. Şi totuşi uşa clientului nostru era crăpată. Deodată am văzut cum se deschide şi, instinctiv, m-am dat repede înapoi. Neliniştea mea n-a durat mult. Aceiaşi paşi apăsaţi, dar mult mai grăbiţi se îndreptară spre mine.

— Tu ? ! am strigat eu.

Era Félix. Félix, pe care nu-l aşteptam şi care venea spre mine, echipat din cap pînă în picioare, mai rotund ca de obicei, înfofolit, desigur, în tricouri şi purtînd pe

deasupra o bluză de nylon azurie, cu bocancii unşi ; Félix, cu o căciuliţă albastră în cap, avînd acelaşi model ca a mea, dar cu un pompon mult mai impresionant.

Totuşi, nici bluza nouă şi nici pomponul colegului meu nu mi-au atras atenţia în clipa aceea, ci faţa lui pe care se putea citi o emoţie de nedescris. Ochii îi ieşiseră din orbite, iar gura i se rotunjise de uimire.

— Tu... Eu... E o chestie... De necrezut !

— Linişteşte-te, Félix ! am zis eu. Ce s-a mai întîmplat ?

— Vino ! Să coborîm imediat ! rosti prietenul meu, nu fără greutate.

— Aşteaptă-mă ! Stai să-mi iau căciuliţa.

— Hai repede !

— Despre ce e vorba ? Mergi cu noi la schi ?

— Da... M-am hotărît. Cu atît mai mult, cu cît l-am văzut pe aztec îndreptîndu-se într-acolo.

— Are intenţia să vină să ne admire. Aşa ne-a spus la masă.

— Foarte bine. Şi acum, urmează-mă.

— Unde te duci ?

Eram pe scară. Félix coborî cu băgare de seamă, de astă dată străduindu-se să calce în aşa fel, ca scările să nu scîrţîie. Întinse un deget tremurător spre camera clientului nostru.

— Cînd m-am urcat să te caut, am văzut că uşa nu era încuiată...

— Şi ai intrat ? Ah ! Félix, asta nu-i bine. Dacă părinţii mei ar şti, n-ar fi de loc încîntaţi. Spune-mi, te rog, cel puţin uşa era deschisă ? Nu cumva ai apăsat niţeluş pe clanţă ?

Félix ridică din umeri şi oftă :

— Tu nu poţi să înţelegi. Ai să înţelegi cînd am să-ţi arăt ce-am văzut.

— Ce-ai văzut ?

Coborî încă două trepte şi ajunse pe palier. Împinse uşa domnului Durand. Mă încercă o ultimă mustrare de cuget.

— Félix, nu e bine ce faci. Nu trebuie să intrăm aici.

Uşa se răsuci în ţîţîni, fără zgomot. Tata ungea cu grijă toate balamalele din casă.

Félix se întoarse spre mine, roşu de indignare :

— Dar ce-ţi închipui ? Mă iei oare drept un hoţ sau un curios ordinar ?

— Nu, dar... oricum...

— Vino ! îmi ordonă el pe un ton care nu admitea replică.

Cunoşteam odaia. Nu era nici prea mare şi nici deosebit de elegantă. Un pat, un dulap, un scrin, un mic spălător într-un colţ, o masă în faţa ferestrei.

La prima cercetare, n-am văzut nimic suspect. Geamantanele clientului nostru erau aşezate într-un colţ. Pe masă se zărea o scrumieră, o pipă, un pachet de ţigări început, un teanc de reviste ilustrate, hărţi turistice, o mapă de birou din piele, apoi o mică trusă de toaletă, întredeschisă, din care se vedeau sticluţe şi perii. Lîngă jurnale, cîteva cărţi şi un atlas geografic.

— Priveşte ! spuse Félix, solemn.

— Nu văd nimic deosebit.

— Uită-te bine !

— Tutun, hărţi, o pipă...

— Şi o mapă ! Uită-te la mapă, apropie-te !

M-am supus. Şi atunci am înţeles.

În mapă erau nişte foi de hîrtie. Marginile foilor, rînduite desigur în grabă, ieşeau din mapă. Astfel că se puteau citi patru cuvinte aşternute la repezeală, febril, nişte litere ascuţite care, în prima clipă, mi-au dansat în faţa ochilor.

A trebuit să fac o sforţare, ca să-mi stăpînesc tulburarea.

— Ei, acum ai priceput ? mă întrebă Félix cu voce surdă. E drept, am intrat şi nu-i frumos. Am vrut doar s-arunc o privire. De altfel nici n-am făcut altceva. La început n-am văzut nimic neobişnuit. În cameră era ordine... Nimic de zis. M-am apropiat de masă. Atlasul ăsta îmi dădea de gîndit. Mapa de birou e ca oricare altă mapă. Oamenii care călătoresc trebuie să scrie scrisori rudelor sau prietenilor. Îşi pun în mapă plicurile şi hîrtia. E firesc...

— Mapa ai deschis-o tu ?

— Nu. Am văzut doar, ca şi tine, foaia asta ce ieşea afară şi am citit-o. Am citit ceea ce poţi citi şi tu.

— Ah ! am exclamat eu. Şi acum ?

— Trebuie să citim continuarea.

— Nici să nu te gîndeşti ! E un lucru secret, personal...

— E o taină în toate astea — murmură Félix cu gravitate. Eu îţi spun că trebuie să citim. Măcar începutul. Dacă vedem că ne priveşte, atunci vom chibzui. Ne trebuie calm şi îndrăzneală.

În momentul acela răsună vocea tatii. Ne striga din sufragerie :

— Băieţi, ce faceţi acolo ? Ceilalţi vă aşteaptă. Nu plecaţi ?

Félix nu-şi pierdu cumpătul. Se aplecă peste balustradă şi strigă :

— Plecăm îndată... E încă devreme. Bertrand tocmai îmi explică o problemă. Încercăm s-o rezolvăm împreună.

— Prea bine ! răspunse tata. Nu vreau să vă împiedic să lucraţi, dar ar trebui să profitaţi de un soare ca ăsta.

— Da, da, plecăm...

După această minciună pioasă, Félix se întoarse spre mine :

— Atunci ? Citim ?

— Ah, nu ştiu ce să zic — am răspuns eu — mi se pare că nu se cade.

Stam aplecat deasupra mapei de piele. Citeam încă o dată cele patru cuvinte care se puteau vedea pe marginea filei :

Acesta e testamentul meu

Apoi, încet, Félix deschise mapa şi am început să citim.

Chiar de la primele rînduri m-am liniştit. Aveam nu numai dreptul. dar şi datoria să-l citim.

„Șarpele cu pene"

„Acesta e testamentul meu.

Scriu aceste rînduri, în deplinătatea facultăților mele fizice și mintale, în sătucul Fabiac (Haute-Garonne), pe care l-am regăsit datorită indicațiilor pe care mi le-a dat odinioară Jean francezul.

Acela sau aceea care va descoperi paginile acestea este rugat să fie bun și să citească pînă la capăt. Este o spovedanie deplină și sinceră. Sînt hotărît să dezvălui, în toate amănuntele ei, aventura tragică și de necrezut pe care am trăit-o. Dar, vai, n-a fost numai aventura mea. N-am vrut să dispar fără a încredința cel puțin acestor cîteva pagini fragile secretul „Șarpelui cu pene". Oricare ar fi soarta mea de aci înainte, știu că această povestire va fi citită și, poate... Dar să nu anticipăm."

Félix înălță capul.

— Vezi — îmi spuse el — chiar el ne roagă să continuăm... Să continuăm deci !

„Înainte de toate trebuie să dau cîteva amănunte despre începuturile vieții mele. Mă numesc Émile Ochoa. M-am născut într-un sat de munte din Țara bascilor (Franța). Familia mea nu era bogată, și cele cîteva petice de pămînt pe care le aveam n-ar fi fost niciodată în stare să ne hrănească, pe părinții mei, pe frații mei

şi pe mine, dacă am fi rămas să trăim cu toţii de pe urma lui.

Mi-am făcut stagiul militar după primul război mondial. Cînd m-am înapoiat în satul meu, după ce am fost demobilizat, nimic nu se prea schimbase pe acolo. Atunci mi-a intrat în cap să plec din ţară.

Sîngele aventurier al bascilor mă îndemna să-mi caut norocul în altă parte. Visam mine de aur sau de diamante, ferme bogate, comerţ pe scară întinsă... Nu eram primul din ţinutul nostru care-şi făcea asemenea vise. I-am părăsit deci pe ai mei şi m-am îmbarcat curînd la Bordeaux, pe o rablă de vas cu destinaţia Mexic.

Voi trece repede peste primii ani pe care i-am trăit în străinătate. Am debarcat la Veracruz şi, la început, numele acesta îmi răsunase în ureche ca o muzică minunată. Îmi închipuiam un ţinut extraordinar, unde ciorchini uriaşi de banane sau de ananas atîrnau la îndemîna oricui. Era de ajuns să te apleci, ca să culegi pepite uriaşe de aur. Mă şi vedeam tolănit pe un şezlong, lăsîndu-mă mîngîiat de briza mării, care mişca deasupra capului meu lungile evantaie ale palmierilor.

Dar m-am trezit repede din visare. Frumuseţile pămîntului tropical nu ţin de foame. Am fost silit să muncesc din greu, ca să-mi cîştig doar pîinea zilnică.

Desigur, statul Mexic este foarte bogat. Găseşti acolo aur, cărbune, cariere de marmură, plante tropicale din belşug, vanilie, cafea, bumbac... Din păcate, nu aveam nici un dolar ca să-mi fac un rost ca plantator sau negustor. Am fost rînd pe rînd hamal în port, chelner într-o tavernă, muncitor la terasamente, zidar... Am lucrat pe o plantaţie de trestie de zahăr, apoi într-o fabrică unde se împleteau acele vestite odgoane dintr-un fel de cînepă foarte trainică. Mai tîrziu m-am hotărît

să plec la Tampico și în Tamaulipas, ceva mai la nord, unde se aflau exploatări petrolifere.

M-am îmbolnăvit și, în cele din urmă, am rămas la Tampico, unde mi s-a propus un post de vînzător într-o dugheană din port. Aventura și bogăția rămăseseră undeva foarte departe. Tăiam pînză pentru vîntrele, vindeam metri de frînghie, felinare de vînt, cămăși pestrițe, saci de marinar... Țara exotică la care visasem se reducea la o încăpere strîmtă și întunecoasă, în care-mi petreceam ziua în tovărășia unui stăpîn arțăgos.

Într-o seară, aflîndu-mă într-o crîșmă din port unde mă duceam din cînd în cînd, nu atîta ca să beau un păhărel de tafia[1] *mizerabil, ci ca să aflu noutățile zilei, am cunoscut doi marinari sosiți de curînd și care, după cîte mi-am dat seama imediat, veneau să-și încerce norocul pe meleagurile astea. Unul era spaniol, celălalt francez. Se întîlniseră pe același vas și acum își căutau o slujbă.*

Pedro spaniolul și Jean francezul se aflau aproape în aceeași situație în care mă găsisem și eu cu cîțiva ani în urmă. Și nu-i de mirare.

— Ei, bine — le-am spus eu — să nu credeți că norocul v-așteaptă pe fiecare ulicioară din port. Aici viața e aspră.

— Aș ! exclamă francezul. Eu n-am nimic de pierdut.

Îmi povesti că venea din Fabiac, un sat din regiunea Luchonului, și că familia lui era de origine bască. Chiar din prima clipă ne-am simpatizat reciproc. Viața lui se asemăna întocmai cu a mea. Era sărac, familia lui nu poseda decît cîteva petice de pămînt, care nu le ajungeau. De unde și plecarea lui în America.

---

[1] *Tafia* — rachiu obținut din spuma și siropul trestiei de zahăr.

— Eu — spuse spaniolul — sînt singur pe lume. Nici rude, nici copii. Nimeni! Nimeni!

Le-am povestit şi eu despre traiul meu acolo, despre pribegirile mele.

— Cum aşa? strigă francezul. Nu sînt oare în inima ţării pămînturi pe care să le lucrezi? Mi s-a spus că aici se găsesc întinderi nesfîrşite de pămînt în schimbul unui dumicat de pîine.

— Da — am răspuns eu — aşa ceva puteai găsi odinioară. Astăzi îţi trebuie capital, maşini, oameni...

În încheiere le-am spus că mă gîndeam să mă întorc în Franţa.

Atunci, unul dintre vecinii noştri care probabil de mult ne observase şi trăgea cu urechea se aplecă spre noi. Îşi dădu pe ceafă imensul lui sombrero şi am văzut o faţă slabă, cu ochi strălucitori şi cu buze subţiri, iar sub nas nişte mustăţi negre şi lungi.

— Estimados señores [1] — *ni se adresă el nouă — îngăduiţi-mi să mă amestec în discuţia dumneavoastră. Vorbesc puţin franţuzeşte şi cred că am înţeles că sînteţi în căutare de lucru. Or, întîmplarea face să am o afacere interesantă a vă propune... Foarte interesantă. Îşi ridică încă o dată enorma pălărie şi se prezentă: Ovidio Valdivia, la ordinele dumneavoastră! Sînt secund pe bordul vasului „Şarpele cu pene", căpitan fiind Svend Bjornsson. E un vas minunat.* Magnifico, estimados señores! *L-aţi zărit, poate, în port. Transportăm fructe şi avem nevoie de trei oameni.*

— Păi — am zis eu — noi nu sîntem marinari de meserie.

---

[1] Stimaţi domni (în limba spaniolă în text).

— Fleacuri ! răspunse señor *Valdivia. „Şarpele cu pene" are un echipaj bun. Dorim doar să-l completăm. Nu sînteţi totuşi nişte ageamii. Ne trebuie trei oameni voinici. Hrană bună, leafă bună. Ne îmbarcăm astăzi, la miezul nopţii.*

— Transport de fructe ? am şoptit eu.

— Exact.

— Itinerariul va fi lung ?

— O plimbare de-a lungul coastei. Cabotaj. O adevărată plimbare şi cîteva lăzi de descărcat.

— De ce nu ? ! spuse spaniolul.

Eu încă mai şovăiam.

— Hai, hai — mă îmbie Ovidio Valdivia, făcîndu-mi cu ochiul — nu vă cer carnetul de marinar. Nu întrebaţi prea multe, leafa e bună, iar la sosire e prevăzută o primă specială.

— Sînt nişte fructe foarte grele — am zis eu — fructe speciale...

— Ah ! Ce vă mai trece prin minte !

Îmi dădea mie prin cap că nu era vorba nici de ananas, nici de banane, ci, mai degrabă, de lăzi cu arme şi muniţii pe care urma să le descărcăm în secret într-un punct sau altul de pe coastă. Iată de ce señor *Valdivia căuta trei oameni voinici, fără să-i pese de calităţile lor de marinari. Era vorba de contrabandă de arme.*

— Eu primesc — se învoi Pedro spaniolul.

— Şi eu — zise Jean francezul.

Am ridicat din umeri. Pînă atunci refuzasem mereu să mă bag în asemenea afaceri, dar simţeam că am ajuns la capătul puterilor. Se ivise, cel puţin, un prilej de a părăsi Tampico. Unde oare mă voi pripăşi ? Voi vedea. Aşadar, am acceptat şi eu.

— Ne întîlnim la miezul nopţii pe chei — rosti secundul „Şarpelui cu pene". Vă aştept.

Nu m-am gîndit că întîlnirea aceasta era începutul unei aventuri teribile, de necrezut.

În aceeaşi seară, la miezul nopţii, ne-am îmbarcat. Îmi lichidasem repede toate treburile şi mi-am întîlnit tovarăşii pe chei. Señor *Valdivia ne aştepta ; în locul uriaşului său sombrero purta o şapcă soioasă, cu tresele de aur decolorate.*

Dinţii lui albi străluceau în întuneric şi el se arătă la fel de amabil. Ne conduse mai întîi în sala echipajului, ca să bem un pahar de pulque *în cinstea plecării noastre, apoi ne povăţui să ne ocupăm fără întîrziere locurile de dormit. Era limpede că nu ţinea de loc să ne învîrtim pe punte în momentul cînd se va ridica ancora.*

Şi astfel am părăsit Tampico. Cînd ne-am trezit, eram în largul mării. Atunci am putut să-mi dau seama că „Şarpele cu pene" nu era un vapor prea nou. Era un mic

bric-goeletă care probabil că înfruntase de nenumărate ori marea în Golful Mexic și în Marea Antilelor înainte de a încăpea pe mîinile căpitanului Svend Bjornsson.

Acesta din urmă, un danez uriaș cu părul roșu, mergea legănîndu-se ca și vasul său. Mersul acesta mereu șovăitor nu se datora numai mării, ci și uriașei cantități de alcool pe care era în stare s-o înghită. Aproape în fiecare zi l-am văzut beat, păstrîndu-și totuși un fel de demnitate greoaie. Comanda vasului revenea de drept lui señor *Ovidio Valdivia, care zîmbea și vorbea într-una. Și chiar mă întrebam ce nevoie era de căpitanul Svend Bjornsson.*

Mai tîrziu mi-am dat seama că în ciuda abuzului de rom, whisky, tequilla [1] *și* pulque, *el își păstra o surprinzătoare luciditate de navigator. În diferite rînduri l-am văzut ieșind din cabina lui, îndreptîndu-se spre Valdivia sau către vreun matelot și mormăind un cuvînt, un singur cuvînt, sau indicîndu-le cu un gest o manevră sau o direcție. Era de ajuns. Ca urmare, oamenii schimbau direcția drumului sau pînzele, iar uriașul cu părul roșu ca focul se întorcea, legănîndu-și umerii, la sticlele de alcool care îi împodobeau cabina.*

Echipajul era alcătuit din foarte puțini oameni. În afară de Valdivia și de un bucătar chinez, se mai aflau pe bord cinci marinari indieni, tăcuți și îndemînatici. Pe vreme bună, nici nu trebuia mai mult pentru manevrarea vasului.

E drept că toți se limitau la treburile strict necesare. În rest, totul mergea cum se nimerea. Puntea nu se spăla niciodată. Curățitul și lustruitul, care de obicei se fac cu atîta rîvnă pe un vas, erau lucruri cu desăvîrșire necunoscute aici. „Șarpele cu pene" înainta pe mare, și asta era tot ce i se cerea. Nici căpitanului și nici secundului nu le păsa de murdărie și de rugină. De altfel, pare-se că ar

---

[1] *Tequilla* (în limba spaniolă în text) — băutură spaniolă.

fi fost destul de greu ca bietul bric să ruginească şi mai mult sau să arate mai ros şi mai ruinat decît era, iar eu căutam în zadar, scotocind pretutindeni, ceva care să semene cu o găleată de vopsea sau de gudron.

De unde-i venea numele acesta, destul de neobişnuit, „Şarpele cu pene“ ? Señor *Valdivia mi-a explicat că era vorba de un vechi zeu al pieilor-roşii, cu un nume încîlcit* — Quetzalcoatl — *şi că marinarii erau foarte fericiţi să călătorească pe bordul unui vas care poartă un asemenea nume. Cine avusese ideea să boteze astfel un bric-goeletă ? Greu de aflat, dat fiind vîrsta respectabilă a ambarcaţiunii.*

— *Nu te nelinişti,* amigo[1] ! *exclamă vesel secundul.* Şarpele cu pene *ne ocroteşte. Vasul ăsta e vechi, dar puternic. Pentru transportul fructelor nici nu există altul mai bun.*

Aceste ultime cuvinte, însoţite de un semn făcut cu ochiul, îmi aminteau de marfa nevăzută pe care trebuia s-o descărcăm. Faimoasele lăzi cu „fructe“ se găseau în cală, dar uşile zăvorîte cu grijă şi încuiate cu lacătul interziceau orice control.

Dau toate aceste amănunte ca să arăt în ce stare de spirit ne găseam în primele zile ale acestei călătorii. În afară de secund, nimeni nu părea să se intereseze prea mult de noi. Hrana nu era grozavă, dar era îndestulătoare : carne conservată, orez, lămîi şi portocale. N-aveam prea multe de făcut. Aşteptam.

Señor *Valdivia ne prevenise că debarcarea lăzilor invizibile va fi o treabă destul de anevoioasă şi că am fost angajaţi special pentru asta.*

O *treabă grea şi, probabil, periculoasă. Gîndul acesta mi-a încolţit în minte la sfîrşitul celei de a doua zi de na-*

[1] Prietene (în limba spaniolă în text).

vigaţie, atunci cînd „Şarpele cu pene" îşi schimbă cu totul direcţia.

Orientîndu-mă după soare, mi-am dat seama că traversăm Golful Mexic, urmînd linia Tampico-New Orleans. Ceea ce m-a nedumerit. Continuînd astfel, nu puteam să debarcăm decît într-un punct de pe coasta Statelor Unite, dincolo de acel Rio Grande del Norte, care formează graniţa cu Mexicul. Urma, oare, să ţinem aceeaşi direcţie şi să ne îndreptăm spre Florida ? Probabil că nu. M-am gîndit că, din anumite motive, era mai prudent să navigăm în larg. Mai tîrziu ne-am îndreptat către vest, spre coasta mexicană.

Apoi direcţia a fost din nou schimbată. Pare-se că ne întorceam spre Tampico sau Veracruz. Şi mi se părea mai logic. Dar de ce acest du-te-vino ?

A doua zi l-am zărit pe căpitan pe punte. N-avea în mînă nici o sticlă de whisky sau vreun pahar cu pulque *lăptos, ci un binoclu cu care cerceta îndelung orizontul. Domnea o linişte desăvîrşită, în cer ca şi pe mare. Valdivia se apropie de căpitan şi stătură de vorbă în şoaptă. Secundul luă binoclul şi scrută la rîndul lui întinderea de ape, în aparenţă pustii.*

Într-un tîrziu mi-am dat seama că „Şarpele cu pene" se pregătea să-şi schimbe din nou ruta. Gonea spre larg, adică spre Marea Antilelor. Era deci mai mult decît cabotaj, era o călătorie importantă, care urma să ne scoată din apele Golfului Mexic. Aveam de ales două căi. Una, prin Strîmtoarea Yucatan, ne-ar fi dus în Marea Antilelor, la sud de Cuba, spre Jamaica... Cealaltă, prin Strîmtoarea Florida, ne-ar fi determinat s-o luăm de-a lungul Tropicului de Nord, pînă la Insulele Bahama...

A doua zi, zarea fu din nou scrutată, dar direcţia nu se schimbă. Am priceput : bricul sau era supravegheat şi

încerca să scape de urmăritori, sau zărise niscai martori nedoriţi şi voia să se ascundă de privirile lor.

Bănuiala aceasta mi-a fost întărită de o nouă schimbare a direcţiei, care, progresiv şi lin, ne ducea spre nord de Yucatan. În orice caz, era limpede că „Şarpele cu pene" nu urma un drum drept, cu o ţintă precisă. Se pregătea să debarce în punctul stabilit, făcînd o sumedenie de ocoluri şi de curbe abile, care-l ajutau să înşele orice ochi indiscret.

În cea de a şasea zi, cred, un zîmbet amabil pe buzele lui señor *Valdivia şi cîteva păhărele de rom ne înştiinţară că aventura noastră, atît de plină de toane, s-ar cam apropia de sfîrşit.*

Vremea mi se părea negrăit de frumoasă şi foarte călduroasă. Către prînz, totuşi, un fel de zăpuşeală apăsătoare stăruia deasupra mării şi, în chip vag, am presimţit că ne paşte o primejdie.

Nu se zărea nici un nor pe albastrul cerului. Doar imensa strălucire a mării încremenite.

Atunci l-am văzut pe Svend Bjornsson ieşind din cabină şi apropiindu-se de bord ca să cerceteze zarea de foc. Apoi îl strigă pe Valdivia, urlînd, iar secundul apăru imediat. Făcuse greşeala de a se lăsa în voia unui somn de după-masă, într-un colţ, pe punte. Căpitanul gesticulă în direcţia catargelor. Valdivia fluieră, adunîndu-şi echipajul, şi se apucară să strîngă pînzele. Noi le-am ajutat cum ne-am priceput mai bine.

Deodată, cu o iuţeală nemaipomenită, cerul se întunecă. Se stîrni vîntul. Sufla peste ape, ridicînd necontenit creste înspumate. Căldura devenea de nesuportat. Bjornsson nu s-a mai întors în cabina lui. Rămase la postul de comandă, cu binoclul în mînă, cercetînd cerul şi marea. Ştiam prea bine că nu mai era vorba de a supraveghea

vreun urmăritor, ci vroia să-şi dea seama de intensitatea crescîndă a furtunii.

„Şarpele cu pene" se avîntă dintr-o dată pe coama valurilor din ce în ce mai agitate, cu o graţie surprinzătoare. În ciuda odgoanelor care-mi zdreleau degetele, în ciuda pînzelor care mă loveau peste faţă, precum şi a cerului, din ce în ce mai negru, ce atîrna deasupra capetelor noastre, îmi plăcea măreţul spectacol al corăbiei cu pînze gonind în bătaia vîntului. Dar clipa aceasta de desfătare putea fi scump plătită.

Aflîndu-mă în apropierea lui Valdivia, am constatat că era galben ca turta de ceară. Cuprins de frică, el se străduia să rîdă, strigîndu-mi :

— La lucru, compañero[1] ! *Cred că vom avea un ciclon adevărat.*

Cele ce au urmat mi s-au întipărit în minte ca o viziune de coşmar. Şi azi îmi mai răsună în urechi zgomotul îngrozitor al tunetului care a plesnit lîngă noi şi revăd „Şarpele cu pene" ridicîndu-se pe crestele munţilor de apă, pentru a se scufunda numaidecît în prăpăstiile verzui şi mohorîte ale mării furioase. Dar mai cumplit decît tunetul a fost prăbuşirea catargului cel mare, care a picat trăsnit. În jurul nostru domnea un haos de nedescris: pînze leoarcă de apă şi odgoane ce şerpuiau. Căpitanul zbiera, dînd comenzi care se pierdeau în furia furtunii.

Apoi au fost lansate la apă bărcile de salvare. Francezul mă strigă. Un fulger lumină chipul ca de leu al căpitanului, chiar lîngă mine. Părul lui roşu părea că luase foc. Îmi arătă bordul vasului şi strigă : „Haide !" Mi-am dat drumul alunecînd de-a lungul unui cordaj şi am ajuns într-una din bărcile unde se găseau doi mari-

---

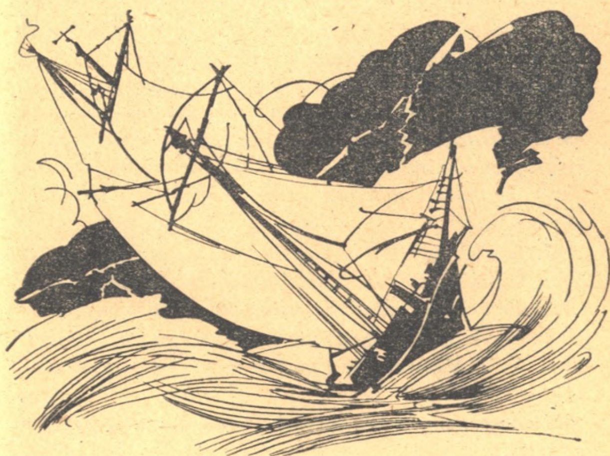
[1] Tovarăşe (în limba spaniolă în text).

nari împreună cu Jean francezul. Cealaltă barcă se legăna jalnic la cîțiva metri de noi. Valdivia se instalase în ea împreună cu bucătarul și cu cei trei indieni. Dar spaniolul? L-am strigat. Strigătul meu s-a amestecat cu cel al lui Valdivia, care răcnea întors cu fața spre prova corăbiei :

— Căpitane ! Căpitane !

Mateloții se și îndepărtau de vas, vîslind cu nădejde. Spaniolul dispăruse, tîrît — cine știe unde? — de un val. Dar danezul?

L-am zărit lîngă bastingaj și mă cuprinse un sentiment de admirație și de milă. Danezul nu-și părăsise bătrînul vas și nici n-avea de gînd s-o facă. Bețivul contrabandist, omul pe care alcoolul îl dusese la pierzanie, rămînea credincios tradiției căpitanilor, tradiție străveche și care cere curaj. La rîndul său, strigă și el :

— Pedro! Pedro! Spaniolule! Spaniolule!

Era neliniștit din cauza marinarului spaniol. Danezul nu va părăsi „Șarpele cu pene“ decît ultimul. Dar putea-va el sau dori-va să-l părăsească? Înfrînt de furtună, înfrînt poate și de viață, căpitanul nu-și îngăduia să sară în apă, ca să se salveze împreună cu noi. Va dispărea o dată cu vasul acesta, ultimul lui vas, marea și ultima lui dragoste.

„Șarpele cu pene“ se lăsă pe o coastă într-un fel primejdios. Era sfîrșitul. Un talaz gigantic ne îndepărtă de el. Cînd mi-am întors din nou privirile într-acolo, n-am mai zărit decît un morman de bîrne, pînze și odgoane plutind încă pe marea dezlănțuită.

Barca lui Valdivia se îndepărta cu toată viteza. Aveam impresia că ocupanții ei se îndreaptă către o țintă precisă. Un val uriaș îi ridică pe creasta lui. Barca dispăru. Oare se înecase?

Cum ne-am salvat? N-aș putea să spun cu precizie. Dimineața, cînd marea era iarăși liniștită ca untdelemnul și cînd deasupra noastră se boltea un cer limpede, proaspăt spălat, m-am trezit pe o plajă.

Barca nu se mai vedea. Atunci mi-am adus aminte că am fost silit să înot, ca să ajung la țărm. Am mers pe la umbră, apoi m-am prăbușit în nisip. Nisipul cald mi s-a părut un culcuș minunat. Frînt de oboseală, am adormit îndată.

Oceanul își așternea în fața mea apele-i pustii și strălucitoare. Un zgomot de glasuri mă făcu să întorc capul. Cei doi marinari indieni mă priveau zîmbind.

— Donde estàmos? *Unde ne aflăm? i-am întrebat.*

— En el Yucatan. *În Yucatan — răspunse unul dintre ei.*

Naufragiasem în Peninsula Yucatan. De altfel, era de așteptat.

—Y Juan, donde està Juan? *Jean, unde este Jean? am mai întrebat eu.*

Cu un gest, mi-l arătară pe tovarăşul meu, culcat şi el în nisip, ceva mai departe. Dormea liniştit.

Astfel echipajul bărcii noastre scăpase teafăr. Aveam, fără îndoială, genunchii zdreliţi şi palmele zgîriate, cîteva răni mici, dar cu totul fără importanţă.

Cei doi marinari — unul răspundea la numele de Ignacio, celălalt la cel de Santiago — tocmai cercetau împrejurimile. Vorbeau între ei pe şoptite. În timp ce se îndepărtau, le-am strigat :

— Dar ceilalţi? Dar Valdivia?

Dădură din cap a îndoială.

Cine putea şti?

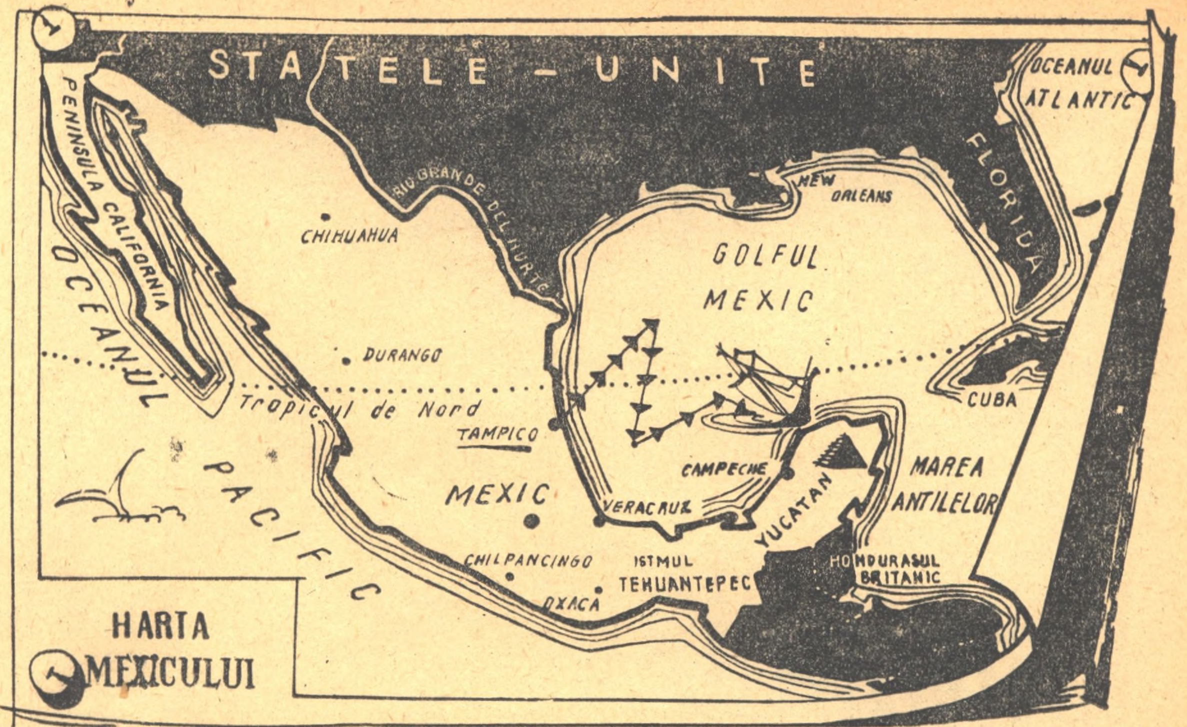
De fapt, avusesem noroc. „Şarpele cu pene" fusese înghiţit o dată cu încărcătura-i suspectă. Iar danezul îl urmase în mormîntul lui de ape.

Cînd mi-am revenit, eram îmbrăcat cu nişte pantaloni de pînză şi cu o cămaşă zdrenţuită, pe un mal necunoscut, dar, după cîte puteam să-mi dau seama, nu chiar atît de neospitalier. De ajuns să faci cîţiva paşi, ca să descoperi un sat. Ne găseam, probabil, pe teritoriul mexican. Ca să ajungi în Honduras sau în Guatemala, ar fi trebuit să intri în Marea Antilelor. Or, noi rămăsesem în Golful Mexic.

Dincolo de plajă se întindea o linie verde, tivită de palmieri şi de desişuri... Nu departe de noi se înălţa o pădure. Copaci, aşadar, păsări, animale, apă de băut. Viaţă! Buzele mi-erau uscate de sete.

În clipa aceea s-a trezit şi tovarăşul meu. L-am văzut întinzîndu-se cît era de lung. Va să zică, totul e în ordine!

— Hei! Marinarule! am strigat eu. Prima de debarcare n-o să fie prea grasă!

Drumul urmat de „Şarpele cu pene" de la Tampico pînă la locul naufragiului

— Prima... — bolborosi el. Unde ne aflăm?

Se frecă la ochi, amintindu-şi puţin cîte puţin cele întîmplate.

— Pe coasta Yucatan-ului.

— Şi ceilalţi?

— Le-am văzut barca într-o situaţie grea. Dacă s-au salvat, trebuie să fie pe aici pe-aproape.

Jean se întinse din nou:

— Mi-e foame.

— Semn bun! Dar iată, cred, micul dejun!

Ignacio şi Santiago se îndreptau spre noi, cu mîinile pline de ouă pestriţe. Desigur că erau ouă de păsări de mare pe care ei le descoperiseră în timp ce explorau plaja.

— Nu-i rău — zise Jean, dîndu-le pe gît în mare grabă. Dar tare aş mai bea ceva.

Ignacio, cel mai înalt dintre cei doi mateloţi, făcu un gest către pădure. Acolo vom găsi fără îndoială apă.

O luarăm în direcţia junglei şi, din clipa aceea, a început de fapt aventura. Nici unul din cei doi indieni nu cunoştea regiunea. Ne mărturisiră că debarcarea urma să aibă loc la frontiera Honduras-ului britanic. Furtuna scurtase în mod dezastruos itinerarul.

La început nu se arătară neliniştiţi.

Nu ne-a trebuit mult ca să pătrundem în pădurea tropicală. După ce am străbătut un cîmp de palmieri şi apoi un fel de baltă sălcie, am intrat deodată în lumea verde. Arborii se înălţau mult deasupra capetelor noastre, dar un păienjeniş de liane, de plante agăţătoare, de flori dese în culori ţipătoare alcătuiau o boltă care, ici-colo, lăsa să se strecoare lumina, iar în alte locuri o oprea aproape cu desăvîrşire.

Din fericire, un jgheab lung împărţea jungla în două. Era ca un drum care străbătea vegetaţia deasă, un drum

croit fie de foc, fie de oameni, odinioară, cine ştie în ce epocă... Poate că pe aici au poposit cei ce căutau mahon ?

Santiago ne chemă. El mergea în frunte şi tocmai se oprise sub un arbore foarte frumos, cu frunziş bogat şi cu fructe rotunde şi cenuşii.

— Un sapotilier [1] — explică indianul.

Ne spuse că arborii aceştia erau exploataţi mai ales pentru substanţa lor albă, vîscoasă, şi am înţeles că era vorba de arborele de „chicle". Acest produs este exportat în cantităţi mari în Statele Unite, unde serveşte la fabricarea „chewing-gum" [2]-ului. N-aveam de loc chef să mestec gumă, dar am mîncat cu plăcere fructul sapotilierului, al cărui miez ca de portocală ne-a potolit puţin setea.

Ne-am continuat drumul. Cei doi marinari ne-au vorbit despre Yucatan. Ţinutul acesta unde poposeam pentru prima oară şi pe care nici ei nu-l străbătuseră vreodată era ţara vechilor maya, un trib indian, cu o remarcabilă organizare, a cărui civilizaţie se răspîndise în întreaga peninsulă. Indienii maya au fost mari constructori. Dar mai tîrziu, vegetaţia junglei a năpădit casele şi templele lor, acoperindu-le cu totul. Mai auzisem vorbindu-se despre aceşti maja. Erau, într-adevăr, foarte civilizaţi, pricepuţi în a-şi lucra ogoarele. Aveau o scriere complicată, hieroglifică — chiar şi azi incomplet descifrată — şi erau, pare-se, excelenţi matematicieni şi astronomi.

Pădurea devenea din ce în ce mai deasă. Străbăteam un fel de cărare, ce abia se desluşea printre copaci şi hăţişuri. Strigăte de papagal, piuituri, fluierături — un adevărat concert răsuna în jurul nostru, care din cînd în cînd se întrerupea. Oare fiindcă ne apropiam noi sau din cauza vreunei drame ascunse ce se consuma în bezna verde ?

---

[1] Sapotilier — arbore din Antile cu fructe foarte gustoase.

[2] Gumă de mestecat.

Apoi am simţit că pămîntul cobora puţin cîte puţin sub paşii noştri. Această uşoară pantă fu urmată curînd de o modificare a vegetaţiei. Desişurile erau mai puţin adînci, arborii se înălţau mai în voie. Înaintam printr-un adevărat codru cu nenumăraţi cedri. Aveam ciudata impresie de a mă găsi în apropierea unui domeniu ascuns, tainic, unde aveam să pătrund fără ca cineva să m-aştepte. Cu toată vegetaţia luxuriantă, mi se părea că recunosc un loc transformat cîndva de o mînă omenească.

Petele de lumină se înmulţiră printre copaci. Ne apropiam de marginea pădurii.

Cei doi indieni care mergeau înaintea noastră se opriră brusc. I-am văzut vorbind în şoaptă. Şi ei aveau aceeaşi impresie ca şi mine.

— Cred că sîntem pe cale de a descoperi ceva — i-am spus eu tovarăşului meu.

— Ce anume ? Un sat ?

— Nu ştiu. Priveşte-i pe indieni.

— Par neliniştiţi.

La cîteva sute de metri mai departe am descoperit Cetatea Moartă. Ne-a trebuit o bucată de vreme ca să ne dăm seama. Ne aflam pe o înălţime, la marginea pădurii. Sub noi se deschidea o vîlcea cu unduiri dulci. La prima vedere nu se zăreau decît potecuţe, pete de verdeaţă, copaci... Dacă priveai mai atent, desluşeai prin verdeaţă şi alte pete : cenuşii, roşiatice. Erau stînci, straturi de gresie sau şisturi ?

Ignacio vorbi cel dintîi.

— Una ciudad antigua [1] ! *rosti el aproape în şoaptă. Un oraş vechi.*

„Ei, bine ! mi-am zis în sinea mea. Poate că nesocotinţa noastră n-a fost chiar inutilă. Cine ştie dacă n-am descoperit un oraş necunoscut de istorici !"

---

[1] O cetate veche (în limba spaniolă în text).

Totuşi, înainte de a ne apropia de ruinele care dormeau sub veşmîntul lor verde, am făcut un mic popas. Tocmai găsisem un izvor. Curgea la poalele unei stînci care străjuia vîlceaua, iar mai încolo se prefăcea într-un pîrîu ce cobora spre Cetatea Moartă. Am băut pe nerăsuflate din apa lui limpede. Înainte de a dispărea, izvoraşul se aduna într-un fel de căuş de piatră roasă şi acoperită de muşchi. Mi s-a părut că acest bazin de piatră nu se datora numai întîmplării, ci că mîini omeneşti îl săpaseră şi-l sculptaseră. Ne-am îndreptat apoi către ceea ce ni se părea a fi o îngrămădire de stînci. Cei doi indieni ne urmau cam fără tragere de inimă. Ezitau să se apropie de acest domeniu. Cu ajutorul unor bîte doboram lianele şi plantele înalte. Nu mai încăpea nici o îndoială. Ne găseam în faţa unei construcţii foarte vechi. Se iviră nişte trepte înalte care duceau la un fel de piramidă retezată, în vîrful căreia se bănuia o nouă construcţie. Patru coloane puternice susţineau un acoperiş în formă de jgheab răsturnat.

— E un palat — şopti Jean.

— E un palat sau un templu din vechime — am completat eu.

Indienii se opriseră aproape de noi şi priveau în toate părţile, ca şi cum s-ar fi aşteptat să apară locuitorii acestui templu antic, strămoşii lor îndepărtaţi. Insuficienta cunoaştere a limbii spaniole nu-mi îngăduia să pun prea multe întrebări celor doi marinari. Totuşi i-am întrebat dacă nu era vorba de vreun templu închinat zeului Quetzalcoatl — *faimosul* Şarpe cu pene.

Ei clătinară din cap, spunîndu-mi că acesta nu era un zeu aztec. Or, noi ne găseam într-o ţară maya. Mi s-a părut că desluşesc, din lămuririle lor destul de încîlcite, că Şarpele cu pene *nu era de loc bine văzut prin părţile acestea, că era socotit un fel de cotropitor. Adăugară că*

nu mai avem ce vedea pe acolo în afară de nişte pietre vechi şi că trebuie să ieşim din pădure. Jean încuviinţă pe dată şi-mi făcu repede semn cu ochiul.

Am hotărît să ne odihnim la umbra templului înainte de a ne continua drumul. Cei doi tovarăşi ai noştri erau convinşi că pădurea nu este prea mare şi că-i de ajuns s-o ţinem pe drumul pe care am mers la început, ca să ajungem la ogoarele cultivate şi să întîlnim primele sate. Dar, mai întîi de toate, trebuia să mîncăm ceva. Cei doi indieni porniră la vînătoare, cu gînd să doboare vreo pasăre sau vreo maimuţă, mai mult sau mai puţin comestibile. Ne-au spus că ştiu să aprindă focul, folosind metoda primitivă a beţelor de lemn uscate.

De aici începe, într-adevăr, aventura noastră. Văzîndu-ne lungiţi şi moţăind, cei doi marinari se îndepărtară. N-a trecut mult timp, şi Jean se sculă dintr-o săritură.

— Hai, vino! îmi spuse el. Nu putem trece pe lîngă templul ăsta fără să-l cercetăm niţel.

— Dar trebuie să ne şi odihnim — am răspuns eu. N-am ajuns încă la liman.

Totuşi l-am urmat şi am urcat scara înaltă. Doborînd tufişurile ţepoase, mănunchiurile de liane şi arbuştii, am

ajuns pe o platformă. Blocuri uriașe, cu sculpturi ciudate, zăceau de-a valma. Cele patru coloane păreau solide, înfruntînd secolele după ce au fost părăsite.

— Fără doar și poate că trebuie să fie vreo ușă — spuse Jean.

Dar vegetația era atît de deasă, că nu vedeam nimic.

— Hai să coborîm ! am zis eu. Treaba asta nu pare să fie pe placul amicilor noștri. Va trebui să aducem la cunoștință descoperirea noastră. Poate că nimeni n-a mai venit pe aici de... de cine știe cîți ani !

Mă și vedeam în mijlocul unei expediții bine echipate, avînd în frunte arheologi și istorici.

Hieroglife bizare apăreau pe zidurile măcinate de vreme.

— Degeaba, noi nu sîntem în stare să cercetăm templul. Trebuiesc aduse echipe de săpători.

Deodată Jean scoase un strigăt :

— Am găsit o poartă !

Era, într-adevăr, o deschizătură pătrată în spatele coloanelor.

— Cu neputință de intrat — am zis eu. E astupată de stînci. Pesemne că o parte din boltă s-a prăbușit. Lespezile uriașe s-au spart.

Cu tot mușchiul care le acoperea, se deslușeau pe ele hieroglife și figuri schimonosite.

Jean se întoarse către mine. Obrazul lui slab și oacheș, nebărbierit de cîteva zile, fu luminat de un zîmbet ce vădea neliniștea-i lăuntrică. Cu toată oboseala, pasiunea descoperirii îl însuflețea.

— Ba da, se poate intra. Văd o deschizătură destul de largă.

— Atenție ! am strigat eu. Poate că sînt șerpi !

Își vîrî bastonul în adîncitură. L-am văzut zîmbind iarăși :

— Totul e-n regulă. Nici o piedică. Putem merge.

— Cum ?! Fără lumină, fără unelte ?... Imposibil!

Dar el și dispăruse. N-auzeam nimic. Zidul gros înnăbușea orice zgomot. Apoi brațul lui se ivi din nou: mă chema să-l urmez. La rîndul meu m-am strecurat ușor în deschizătura strîmtă care despărțea două blocuri surpate.

La început n-am văzut nimic. După lumina strălucitoare de afară, totul mi se părea cufundat în bezna cea mai neagră. Dar, încet-încet, forme nedeslușite au prins contur. Bolta înaltă de deasupra capului nostru lăsa să se strecoare dîre de lumină. M-am înfiorat. Aerul mi se părea ca de gheață. Ne aflam într-o sală destul de mare, unde se înălțau siluete confuze, fără îndoială statui. Ne țineam de mînă ca doi copii înspăimîntați și nu scoteam o vorbă.

Ochii ni se obișnuiseră cu semiîntunericul. Oare pietrele care alcătuiau bolta se mișcaseră din loc în decursul veacurilor sau era chiar un artificiu de construcție ? În orice caz, puteam vedea datorită acestei lumini indirecte.

Înaintam cu băgare de seamă de-a lungul peretelui acoperit cu desene sau cu inscripții. Mîna tovarășului meu era fierbinte și tremura puțin.

— Ai febră ! am zis eu.

— Nu, nu, e febra curiozității.

Îmi amintesc de strălucirea ochilor lui. Poate că într-adevăr avea febră. Era mai bine să nu zăbovim pe aici. Drept înaintea noastră luci ceva, o strălucire ciudată pe care, pare-mi-se, nu o zărisem pînă atunci.

— Vino ! mă strigă Jean. Mai este o deschizătură.

Într-adevăr, parcă lucea o rază de soare îndepărtată. Mergeam către ea. La rîndul meu, m-am simțit cuprins de emoția descoperirii. De secole, nimeni nu tulburase această misterioasă penumbră. Lumina se apropia. În

dreapta pipăiam mereu zidul sculptat. Din cînd în cînd îl mîngîiam cu mîna. Deodată am tresărit. Mîna stîngă mi s-a izbit de un perete. Alt perete! L-am apucat de umăr pe tovarăşul meu şi l-am zgîlţîit atît de tare, încît i-am rupt cămaşa.

— Trebuie să ne întoarcem! am urlat eu.

Înţelesese: cu ochii pironiţi spre lumina aceea îndepărtată, o luasem printr-un coridor.

Ne-am întors în grabă pe unde am venit. Dar nu trebuia să procedăm aşa. Mi s-a părut că recunosc o adîncitură a zidului. Coridorul continua, dar n-am mai găsit sala.

— Un labirint! am şoptit eu. Sîntem într-un labirint.

— Fleacuri! rosti Jean. Nu cred că-i prea complicat. Sala nu e mare. Şi-apoi, încă n-a trecut cine ştie cîtă vreme de cînd umblăm. Pînă la urmă o să găsim ieşirea.

Ne-am întors la locul de unde pornisem. Licărul gălbui scînteia în faţa noastră. Poate că era vreo uşă, care ne-ar fi permis să ieşim spre o altă latură a piramidei.

Nu pot să evoc această clipă, fără emoţie. Mai aud — de parc-ar fi fost ieri — glasul tremurător, glasul febril al lui Jean, strigînd:

— E o altă sală! Vino! Şi puţin după aceea adăugă: Ştii de unde vine lumina asta? Priveşte! AUR! BARE DE AUR!

În semiobscuritatea care ne învăluia la fel ca mai înainte se ridica o statuie înaltă. Silueta unui bărbat în veşmînt de sărbătoare şi avînd pe cap un panaş de piatră. La picioarele statuiei luceau bare de metal. Zeci şi zeci de bare, aruncate claie peste grămadă. AUR, ERA CHIAR AUR!

Zece mii de lingouri de aur

Am ridicat capul. Unde mă aflam ?

În jungla tropicală ? În bezna unui templu maya ? În labirintul perfid în care se rătăciseră cei doi nesocotiţi ?

Nu, nu părăsisem Fabiac-ul, satul meu. Dincolo de ferestre, soarele strălucea vesel pe zăpadă. Soarele prietenos şi strălucitor al Pirineilor scînteia pe zăpada imaculată şi frumoasă a munţilor mei de baştină.

Şi totuşi mi se strînse inima. Căci dacă dădeai crezare acestui testament, unul din nefericiţii eroi ai acestei povestiri era vărul meu Jean. Chiar despre el era vorba, Jean francezul, Jean din Fabiac (Haute-Garonne). Parcă-l vedeam, cuprins de friguri, înspăimîntat, îndreptîndu-se spre această comoară fabuloasă, dispărută de veacuri. Oare ce s-o fi întîmplat cu el pînă la urmă ?

— Groaznic ! murmură Félix, roşu de emoţie.

— Da, e groaznic... Dar ce s-o mai fi întîmplat după aceea ?

— Testamentul se opreşte aici.

— Ba de loc — am zis eu — testamentul nu se opreşte aici, nu este terminat. Ori îi lipseşte sfîrşitul.

— Chiar aşa. In orice caz va trebui să-l citim... Şi-acum, s-o ştergem ! Taică-tău s-o fi întrebînd de ce nu plecăm.

De data aceasta, mama fu aceea care se nelinişti de tăcerea noastră. Ne strigă de jos :

— Copii, nu plecaţi ? Duceţi-vă să profitaţi un pic de soare !

M-am năpustit pe scară :

— Da, da, coborîm acum.

Între timp, Félix puse paginile la loc, lăsîndu-le să iasă din mapă tot aşa cum le găsise, apoi închise mapa şi mă ajunse din urmă ca o furtună.

Mama ne cercetă cu privirea, oarecum neliniştită :

— Rezolvaţi o problemă ?

— Da, mamă.

— Grea, desigur.

— O, da, foarte grea — se amestecă Félix cu un aer nevinovat.

— Şi aţi găsit soluţia ?

— Nu încă... Hm... Ne apropiem. O s-o rezolvăm curînd...

— Bine. Duceţi-vă să vă dezmorţiţi puţin. E un soare minunat. Dar fiţi prudenţi. Nu încercaţi să-l imitaţi pe Toujas.

— Oh ! Fiţi fără grijă, doamnă Darréguiberry ! exclamă Félix. Doar nu sîntem nebuni.

Cîteva clipe mai tîrziu mergeam pe drumul cel alb. Hilarion Peyré, văzîndu-ne cu schiurile pe umeri, ne strigă :

— Hei, campionilor ! Aţi întîrziat ! Ceilalţi au şi început să schieze.

— Unde sînt ? am întrebat eu.

— La fîneaţa tatălui tău. Grăbiţi-vă ! Acuşi-acuşi apune soarele.

Félix mergea cu paşi mari. Dar nu atît din dorinţa de a schia, ci ca să se îndepărteze mai iute de case spre a-mi putea vorbi în voie. Lucru cu totul neobişnuit la el : uitase şi de frig. Ba uitase chiar să treacă pe-acasă şi să-şi ia o gustare mai substanţială.

Ceva mai departe — ieşisem din sat şi mergeam între pantă şi vale — se opri locului, îşi sprijini schiurile de un copac şi mă trase de haină :

— Ascultă ! N-are rost să ne grăbim. Cînd om ajunge, om ajunge ! Întîi de toate trebuie să chibzuim.

— De acord.

— Să chibzuim. După părerea ta, acest aztec, sau mai curînd acest Ochoa — să nu uităm, se numeşte Émile Ochoa — este un om rău sau un om cumsecade ?

— Nu pare să fie rău.

— Să nu ne luăm după aparenţe.

— Ce-ar fi putut să se întîmple după ce au găsit aurul ?

— Sînt mai multe probabilităţi — vorbi Félix cu gravitate. De pildă, ca Ochoa să se fi descotorosit de bietul tău văr, ca să-i rămînă lui tot aurul. Iar acum are remuşcări şi mărturiseşte totul înainte de a se sinucide !

— Nu prea are înfăţişarea unui om care vrea să se sinucidă.

— Eu nu sînt foarte sigur de asta.

— Şi a doua ipoteză ?

— A doua ipoteză — începu Félix, destul de stînjenit — ar fi... că... vărul tău... Iartă-mă, dar se poate întîmpla în orice familie... Şi-apoi, avea febră... Hm...

— Vrei să spui că vărul meu ar fi fost cel care s-ar fi descotorosit de acest Ochoa ?

— Da. Dar Ochoa n-a murit. Şi acum vine să se răzbune. Or, el află că vărul tău nu s-a mai întors niciodată

şi că a murit la Mexico. Şi atunci caută în jurul hambarului. Poate că a uitat unde a fost ascunsă comoara ?

— Prea bine, dar atunci de ce-şi face testamentul ?

— Ai dreptate. De ce ?

— N-are de ce să-i fie frică.

— Într-adevăr... A, am găsit ! strigă Félix deodată. Am dezlegat problema. E de ajuns să te gîndeşti niţel.

— Explică-mi şi mie.

— Ei bine, iată : Ochoa s-a descotorosit de vărul tău. Apoi a avut remuşcări...

— Asta e prima soluţie.

— Aşteaptă. Spuneam deci : a avut remuşcări. Se întoarce la Fabiac. Poate că nu e sigur că vărul tău a murit. Vrea să-i dea înapoi o parte din această comoară fabuloasă sau poate că vrea s-o restituie moştenitorilor... Eşti atent ?

— Desigur.

— Atunci intervine Valdivia. Valdivia n-a murit nici el. S-a salvat şi a aflat taina templului. Ştie că Ochoa al nostru este miliardar... Sau, altceva : Valdivia a aflat că există o comoară fantastică ascunsă în inima junglei. Îl urmăreşte pe Ochoa şi vrea să-l silească a-i destăinui unde se află comoara. Ochoa se simte în primejdie. Îşi face testamentul, ca lumea să cunoască adevărul.

— Păi asta înseamnă că *señor* Valdivia se află prin împrejurimi şi-l pîndeşte pe clientul nostru !

— Nu ştiu. Ochoa a venit să se ascundă aici. S-a gîndit la satul acela pierdut de care-i vorbise Jean francezul, nefericitul tău văr. În orice caz, trebuie să fim cu ochii în patru mai mult ca oricînd. Cînd îţi spuneam că s-ar putea să fie periculos !

— Da, probabil...

— Mai mult decît probabil, e sigur. Închipuie-ţi... Într-o seară, într-o tavernă din Veracruz sau din Tampico

sau din altă parte, de exemplu Campeche, Ochoa a părăsit jungla, cu un lingou de aur...

— Pe umăr ?

— Nu ştiu. S-a descurcat cum a putut. Iată-l bogat. Intră, cum spuneam, într-o tavernă. Bea rom sau *pulque*. Se îmbată. Vorbeşte, povesteşte ce i s-a întîmplat, fără să-şi dea seama. *Señor* Valdivia se află în apropiere. Trage chiar el cu urechea sau îi istoriseşte altcineva. Atunci îşi dă seama că nu sînt doar palavre de beţiv. El ştie că o comoară nemaipomenită doarme sub bolta templului maya. E logic, nu-i aşa ?

— Da. E logic, dar toate aceste soluţii fac să mă cam doară capul.

— Există totuşi ceva care mă pune în încurcătură.

— Ce anume ?

— Acest Ochoa, dacă ar fi fost într-adevăr cinstit, s-ar fi dus la tatăl tău şi i-ar fi povestit toată tărăşenia. Deci el nu are conştiinţa prea curată. A săvîrşit o faptă rea. Aceasta confirmă ceea ce spun...

Félix se întoarse brusc. Un zgomot surd se auzi în apropiere. Dar nu era decît un morman de zăpadă care căzuse de pe o creangă joasă.

— Hai — am zis eu — să mergem să-i întîlnim pe ceilalţi. Ştiu că aztecul... sau mai bine zis Ochoa, m-a anunţat că va veni să ne vadă schiind.

— Bine ! Hai să mergem ! Dacă n-o să ne vadă, va intra la bănuieli.

Cînd am ajuns la fîneaţa tatălui meu, ne întîmpină un cor de strigăte batjocoritoare. Robert Toujas, coborînd în plină viteză, se opri la marginea drumului, chiar în dreptul nostru :

— Ce-i cu voi ? De cînd v-aşteptăm ! Zăpada e minunată !

Tricourile multicolore, căciuliţele cu pompoane împestriţau cu pete vii panta lungă, pe care trei săniuţe se duceau şi veneau fără răgaz. Marie Lestrade, în tricou galben închis, îşi dădu drumul din apropierea hambarului şi se năpusti glonţ spre noi. Ajungînd la cîţiva metri, se porni să strige plină de haz :

— Ajutor, Félix, ajutor ! Am păţit ca tine. Nu ştiu să frînez.

— Dar imediat ea coti cu o mişcare sprintenă şi se îndreptă cu faţa spre deal.

Félix ridică din umeri, avînd aerul unui om cu griji mult mai importante decît joaca cu zăpadă şi glumele nevinovate pe care unii le cred originale.

— Hai şi noi acolo ! îmi spuse el, resemnat. Dar să fim prudenţi. Nu e cazul să ne întoarcem cu vreo gleznă scrîntită. În zilele ce urmează vom avea de furcă.

Şi cum mă pregăteam să urc spre hambar, el mă opri.

— Spune — şopti el — şi harta ?

— Harta ?

— Da. Harta Mexicului. Ea indică locul unde se află comoara.

— În cazul acesta nu e destul de precisă.

— Pun rămăşag că a pierdut-o dinadins, ca să-l înşele pe Valdivia !

Marie Lestrade se apropie de noi :

— Ce toţi puneţi voi la cale ? Aşteptaţi să se topească zăpada ?

Părăsindu-l pe Ochoa şi remuşcările lui, mi-am fixat schiurile şi am început să schiez. Ce-i drept, nu eram un virtuos al „scîndurelelor“, ca Robert Toujas, dar, pe legea mea ! evoluam cu destulă iscusinţă.

Toujas privi cum coboram şi dădu din cap. Îmi făcea cinstea să-mi aprecieze stilul.

— Nu-i rău ! îmi spuse. Eşti încă puţin crispat, dar merge.

O săniuţă tocmai o pornise la vale, şi larma care o însoţea mă făcu să întorc capul. La început, săniuţa se legănă lin, trecînd cu băgare de seamă peste obstacolele terenului. În faţă se afla Joseph Cantié, în spatele lui, dragul meu Félix stătea frînt din şale. Se resemnase la o cursă.

Marie Lestrade, care cobora făcînd curbe largi, elegante, îi zări pe cei doi coechipieri şi se îndreptă spre ei.

— Fii serioasă, Marie ! strigă Félix. Sania asta nu-i prea solidă.

Fără a-i răspunde, Marie continuă să vireze, apropiindu-se din ce în ce. L-am văzut pe Félix, înnebunit de ciocnirea ce părea iminentă.

În clipa aceea se petrecu încă un fapt. Aztecul, ieşind din tufişuri, se arătă la marginea poienii. Mi-am dat seama că Félix îl zărise. Bietul băiat trebuia să se îngrijească de două lucruri deodată : să-l supravegheze pe misteriosul Ochoa şi să vegheze la echilibrul săniuţei.

Marie Lestrade se apropia. Sania luă viteză. În zadar încerca Félix să frîneze cu tocurile, panta devenea de nestăpînit.

Apoi musafirul nostru strănută, îşi scoase batista şi şi-o duse la nas. Mi se păru că la zgomotul strănutului Félix tresare. Se aplecă într-o parte, adică spre comisvoiajor.

Apoi, cum Marie Lestrade venea ca o vijelie, catastrofa se produse. Ba nu, nu s-au ciocnit, căci Marie frînă încă o dată, cu o iscusinţă strălucită. Dar săniuţa se răsturnă şi cei doi ocupanţi se rostogoliră în zăpadă. Joseph Cantié se ridică numaidecît. Félix însă continuă să se ducă de-a dura ca un butoi şi nu se opri decît la picioarele domnului Ochoa.

Marie se repezi într-acolo şi, împreună cu comis-voiajorul, îi ajută lui Félix să se ridice.

— Îţi mulţumesc ! mormăi Félix. Vii să m-ajuţi după ce mi-ai dat brînci ! Apreciez gestul.

— Oh ! Micuţul meu Félix, micuţul meu Félix, am vrut doar să glumesc...

— Sînt şi glume primejdioase — răspunse ursuz Félix.

M-am apropiat şi eu şi, toţi împreună, am început să-l scuturăm de zăpadă pe campionul ghinionist.

— Fleacuri ! Nu s-a rupt nimic. Ăsta-i lucrul cel mai important — spuse Ochoa. Zăpada e bună.

— Hm ! Zăpada e bună — mormăi Félix — zăpada e bună, dar e rece.

Stătea acolo, în faţa noastră, cu pumnii strînşi.

— Te rog să mă ierţi, Félix ! strigă Marie, pufnind în rîs. N-am să mai fac.

— Bine, nu-i nevoie să-mi ceri iertare. Dar pentru azi mi-ajunge. Mă duc acasă. Vii şi tu, Bertrand ?

Şovăiam. Viteazul ăsta de Félix era prea din cale afară ! Se descuraja pentru nimica toată. Abia începusem să gust farmecul zăpezii şi, poftim, dumnealui vrea să mă ducă înapoi la gura sobei !

Marie Lestrade îşi dădu drumul încă o dată. Ceva mai departe, Robert Toujas făcea pentru cîţiva băieţi mai mici o minunată demonstraţie de slalom. Aztecul, cu mîinile în buzunare, cu pipa în gură, urca de-a lungul lizierei şi părea că admiră mult spectacolul. Joseph Cantié, trăgînd după el sania fatală, ajunse din nou în preajma hambarului.

— Nu rămîi ? l-am întrebat pe Félix.

— Am să văd. Mă întreb ce face Ochoa ăsta.

— Cel puţin nu ţi-ai rupt nimic ?

Félix îmi aruncă o privire plictisită la culme :

— Şi tu crezi că m-am rostogolit din întîmplare ? ! Ei bine, micul meu prieten, poţi fi sigur că m-am rostogolit pentru că am vrut să mă rostogolesc.

— Desigur.

— De ce spui : „Desigur“ ? Habar n-ai de ce m-am rostogolit pînă la picioarele lui Ochoa...

— ? ? ? ? ?

— M-am rostogolit pînă la picioarele lui, ca să iau ceva de jos.

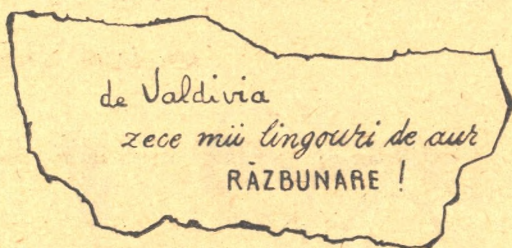
— Încă o hartă a Mexicului ?

— Nu. O bucată de hîrtie care i-a căzut cînd şi-a scos batista.

— Omul ăsta poartă întotdeauna hîrtiuţe în buzunare.

— Priveşte !

Félix desfăcu palma. Am zărit un petic de hîrtie mototolită — colţul unei foi rupte — pe care se puteau citi cîteva cuvinte scrise cu acelaşi scris grăbit şi dezordonat :

— E limpede ? Nu ? mă întrebă Félix.

Un apel telefonic

A doua zi îmi luam micul dejun în sufragerie cînd uşa se deschise pe neaşteptate.

— Ia te uită ! A sosit Félix ! spuse mama.

Félix venea să mă ia la şcoală. Era un lucru neobişnuit. De regulă, aşa cum am mai spus, aştepta să trec eu pe la el.

— Ce s-a întîmplat, Félix ? se miră mama. E careva bolnav dintre ai tăi ? Ai venit să telefonezi medicului ?

— Ba de loc. Părinţii sînt sănătoşi. Am fost gata mai devreme şi am trecut să-l iau pe Bertrand.

— E mai bine aşa. E cam frig în dimineaţa asta...

— Cam — încuviinţă Félix.

— Dar ziua va fi frumoasă. Vrei o ceşcuţă de cafea cu lapte, Félix ?

— O ! Dacă doriţi să-i ţin tovărăşie lui Bertrand. Mulţumesc frumos !

Am înţeles că prietenul meu aştepta ca mama să iasă din sufragerie pentru a-mi vorbi. Am împins spre el pîinea şi untul :

— O tartină, Félix ?

— Dacă ţii tu...

Îşi tăie o felie groasă de pîine şi începu s-o ungă cu unt, cu multă atenţie, aruncînd mereu în jurul lui priviri

furişe. Mama ne anunţă, în sfîrşit, că se duce să vadă de păsări. Tata era la staul. Eram singuri.

— Ei bine, nimic suspect în noaptea asta ? mă întrebă Félix, cu gura plină.

— Nu, nimic. Să-ţi spun drept, am dormit buştean.

— Hm... Nu trebuie să te laşi dus.

— Aztecul s-a urcat la el în cameră devreme.

— Şi n-a mai ieşit ?

— Nu cred.

— Bine. Acum ascultă : ne trebuie cu orice preţ continuarea testamentului. Sper că l-a scris şi că se află în odaia lui.

— Vrei să intrăm din nou la el şi să căutăm ?

— Desigur. Félix înghiţi ultimul dumicat, holbînd la mine nişte ochi mari, severi. Un lucru început trebuie dus pînă la bun sfîrşit.

— Şi dacă ne prinde ?

— Nu trebuie să te laşi prins. Trebuie pîndit prilejul cel mai bun. Este o chestiune care nu poate fi neglijată, este o chestiune de viaţă şi de moarte, nu uita ! Şi te priveşte direct. E vorba de vărul tău. Cine este moştenitorul vărului tău ? Tu eşti. Te-ai gîndit că eşti, poate, moştenitorul a zece mii lingouri de aur ?

— Zece mii lingouri de aur !

— Aşa scria pe peticul acela de hîrtie... Fii fără grijă, l-am ascuns la loc sigur... Da, zece mii lingouri de aur. Bagă de seamă, totul depinde de grosimea lingourilor... N-or fi ele nişte bîrne, dar, admiţînd că ar fi numai de grosimea unui baton de ciocolată, închipuie-ţi ce avere reprezintă !

Félix clătină din cap şi rămase pe gînduri. Visa, de bună seamă, la cele zece mii de lingouri sau batoane, şi eu nu prea eram sigur către care din acestea înclinau preferinţele lui : spre aur, sau spre ciocolată ?

Timpul trecea. Trebuia să plecăm. După ce Félix dădu pe gît ultima picătură din ceaşca lui, am pornit spre şcoală.

Félix era dezamăgit, deoarece oaspetele nostru nu se arătase. Probabil că intenţiona — după plimbarea din ajun — să doarmă pînă mai tîrziu.

— Păcat — îmi spuse Félix — tare aş fi vrut să ştiu cum şi-a petrecut timpul. În orice caz, trebuie să-l supraveghem. Atenţie !

Şi în timp ce mergeam, începu să mă chinuiască o idee :

— Spune-mi, Félix, ai vorbit de moştenire ; după părerea ta, eu aş fi moştenitorul vărului meu...

— Mai întîi tatăl tău şi apoi tu.

— Fie. Dar aurul acesta nu ne aparţine. Aparţine celor din neamul maya, mexicanilor, şi ştiu eu...

— Da, e adevărat. Dar nu uita că cel care descoperă o comoară are dreptul la o parte din ea. E ca o recompensă, dacă vrei. Să admitem că n-ai dreptul la zece mii de lingouri, dar ai dreptul la jumătate din ele sau la o treime... Poftim, să zicem că n-ar fi decît o biată mie de lingouri de aur... Ce-ai face cu ele ?

— Cred că mi-aş cumpăra un scuter.

— Un scuter ! Eşti nebun ! Scuterele sînt foarte periculoase. Rămase o clipă visător şi adăugă : Eu mi-aş cumpăra o bibliotecă... O bibliotecă frumoasă.

— De stejar sau de nuc ?

— Nu. Numai din lemn exotic. O splendidă bibliotecă din palisandru, din mahon sau din okume... Cu rafturi din lemn de tek !

*

Ziua trecu, o zi calmă de iarnă la munte. Soarele strălucea ca şi în ajun. Stînd în clasă, admiram pe

geam ţurţurii irizaţi ce atîrnau de streşini sau de ramuri.

Domnul Cazin îl mustră pe Félix de cîteva ori pentru neatenţia lui. Félix era departe de participiile trecute, de operaţiunile cu fracţii, precum şi de alte lucruri interesante pe care învăţătorul nostru ni le explica nouă cu multă răbdare. Félix visa. El părăsise clasa noastră, cu blînda şi vechea-i sobă ce duduia între bănci, cu harta Franţei, verde şi cafenie, ce atîrna în spatele catedrei, şi cu tabloul sistemului metric, ca să pornească pe apele oceanului la bordul unui bric-goeletă. Félix înainta prin pădurile virgine. Omora şerpi boa şi jaguari, folosind o bîtă din lemn de tek...

— Félix, ce faci ? strigă la un moment dat domnul Cazin.

Félix îşi ridică faţa rotundă, mai roşie ca un bujor.

— De necrezut ! Domnul Félix priveşte harta Mexicului în loc să urmărească lecţia de aritmetică. Şi cînd vom fi la lecţia de geografie, probabil că tu vei fi la cea de aritmetică ?

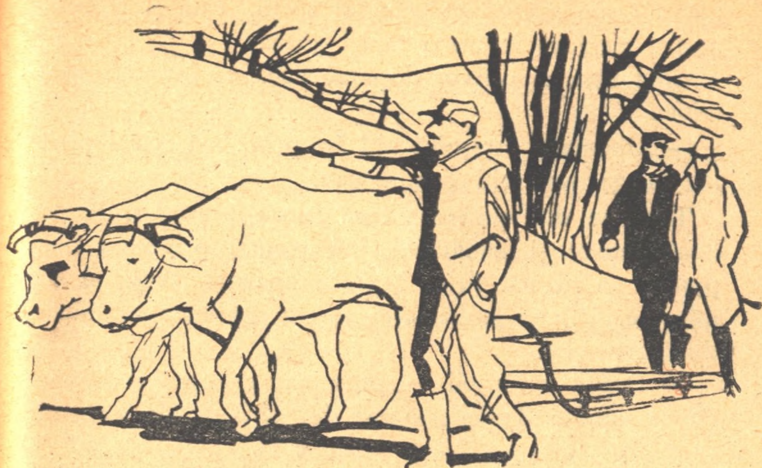
— O, nu, domnule învăţător ! răspunse Félix într-un elan de sinceritate.

— Pînă una alta, astă-seară vei rămîne la arest !

Félix suspină şi-mi aruncă o privire disperată. Arestul cădea foarte prost. La ora cînd ieşeam seara de la şcoală, oaspetele nostru se ducea adesea la plimbare. Hotărîsem să intrăm pe ascuns în camera lui, folosind acest prilej, ca să citim continuarea testamentului.

— Cu atît mai rău ! i-am şoptit. O lăsăm pe mîine !

A doua zi ne-a zîmbit norocul. Taică-meu împreună cu tatăl lui Félix hotărîră să aducă lemnele din pădure. Acestea fuseseră tăiate de mult, dar, dintr-un motiv sau altul, părinţii noştri neglijaseră să le transporte acasă şi să le bage în magazie.

— Zău — zise tata — zăpada nu-i mare şi sania o s-alunece de minune, iar boilor nu le va fi prea greu s-o tragă. Lemnele sînt pe o coastă. O să le încărcăm fără multă osteneală.

Îi propuse şi oaspetelui nostru să-i însoţească, iar domnul Durand-Ochoa primi bucuros.

— Plecăm pe la ceasurile zece şi ne întoarcem înainte de a se înnopta. Aş aştepta pînă joi — adăugă tata — ca să-i iau şi pe copii, dar mă tem să nu se strice vremea... Pentru dumneavoastră va fi o adevărată plimbare, domnule Durand.

Am fost şi necăjiţi, şi mulţumiţi în acelaşi timp. Necăjiţi, pentru că o zi de lucru la încărcatul buştenilor, în munţi, ne plăcea tare mult. Mulţumiţi, pentru că absenţa clientului nostru ne lăsa mînă liberă.

În dimineaţa aceea, puţin înainte de ora zece — eram în recreaţie — am auzit glasul răsunător al domnului Lapujade mînînd boii. Mergea înainte, cu codirişca pe

umăr. L-am salutat peste zidul curţii. Tata şi clientul nostru mergeau în urma saniei goale.

Cînd rusticul convoi dispăru, Félix se întoarse spre mine :

— Minunat ! Straşnică zi ! La prînz mă reped pînă la tine şi vom citi continuarea.

Totul se desfăşură aşa cum fusese prevăzut. Pe la douăsprezece şi jumătate, cînd tocmai prînzeam împreună cu mama, Félix îşi făcu apariţia. Probabil că mîncase în mare grabă, ceea ce era supremul sacrificiu din partea lui.

— Dragii mei copii — spuse mama — am să lipsesc cîteva minute. Trebuie să mă duc pînă la mercerie, să caut nişte lînă. Vă las să păziţi casa.

— Bineînţeles ! exclamă Félix. Nu vă grăbiţi.

— Ar fi de mirare să vină cineva...

— Noi o să învăţăm — adăugă colegul meu — avem ceva la geografie.

— Staţi la gura sobei. Într-un sfert de ceas sînt înapoi.

Félix îmi aruncă o privire plină de tîlc. Negustoreasa de mărunţişuri trecea drept o femeie limbută, cum se spune, iar mama, dacă intra în vorbă cu ea, nu putea să scape prea uşor.

Mama se înfăşură în şalul ei şi se îndreptă spre uşă.

— Hei — zise ea înainte de a ieşi din casă — pare-se că cerul se întunecă, pădurarii noştri s-ar putea să aibă mai multă zăpadă la întoarcere decît la ducere.

Într-adevăr, vremea se schimbase. Dealurile nu mai scînteiau sub razele soarelui de iarnă. Fuioare cenuşii se rostogoleau deasupra Fabiac-ului. Încet-încet se întunecă. Sufrageria noastră aproape se cufundă în întuneric.

Rămînînd singuri, instinctiv am început să vorbim în şoaptă.

— Nu-i nimeni? mă întrebă Félix.

— Nimeni.

Vîntul nu sufla prea tare. Vîjîia uşurel în coşul căminului. Şi în vreme ce urcam scara, ne însoţea cu glasul lui subţirel şi bolborosit.

În faţa uşii clientului nostru, Félix se întoarse:

— Eşti sigur că nu-i înăuntru?

— Bineînţeles. Amîndoi l-am văzut plecînd azi-dimineaţă.

— Bineînţeles — repetă şi Félix.

Uşa se deschise într-o tăcere deplină.

Camera ne apăru, ca întotdeauna, liniştită şi modestă, cu patul ei vechi de nuc, cu scrinul pîntecos, cu măsuţa şi cu cele cîteva scaune. Toate erau la locul lor. Nici un fir de praf. În aer plutea un miros de parfum.

— Simţi mirosul ăsta? mă întrebă Félix.

— E apă de colonie.

— Poate...

Pe masă se aflau aceleaşi reviste ilustrate. Mai erau acolo aceeaşi scrumieră, aceeaşi mapă de birou, acelaşi atlas.

Rămăsesem în prag, şovăiam. Ziua părea că scade. Pe fereastră pătrundea o lumină slabă. Glasul vîntului şoptea în jurul nostru.

Félix mă apucă de braţ:

— Şi dacă e cineva pe balcon?

Am dat din umeri.

— Hai să vedem! zise Félix încet.

Ne-am apropiat binişor de fereastră. Nu era nimeni pe balcon. Şi totuşi, în cele din urmă, teama lui Félix mi se transmise şi mie. Mă gîndeam la răzbunarea lui

señor Valdivia. Nu cumva mexicanul cu mustăţi lungi se află undeva prin apropiere, pîndindu-l pe clientul nostru pentru a-i fura secretul comorii ?

— Să mergem ! spuse Félix, care îşi redobîndise calmul.

Ne-am apropiat de masă. Braţul lui Félix se întinse spre mapă, apoi şovăi.

— Ei, haide ! am exclamat eu. Deschide-o !

În sfîrşit o deschise.

Mapa era goală.

— Poftim ! am şoptit. L-o fi pus în altă parte. Poate că în valiză.

— Cred că valiza e sub pat.

— Ah, doar n-o să-i deschidem valiza ! Dacă află ai mei...

— Ia gîndeşte-te niţel ! mormăi Félix. Doar e vorba de moştenirea ta !

De fapt avea dreptate. Era vorba de Jean din Fabiac, vărul meu Jean, şi de o comoară ca din basme ascunsă în junglă.

— Ne trebuie continuarea acestui testament, ne trebuie negreşit ! susţinu prietenul meu, agitînd pumnul.

Am suspinat. Mă aflam în mare încurcătură.

— Spune-mi, Félix, şi dacă aş vorbi cu tata despre asta ?

— E ultimul lucru pe care trebuie să-l facem. Sîntem pe calea cea bună, iar Ochoa habar n-are de nimic. Dacă-i spui ceva tatălui tău, există pericolul ca el să forţeze lucrurile. Ochoa va dispărea şi totul se va sfîrşi.

— Atunci ?

— Atunci, să căutăm ! Dacă testamentul e aici, trebuie să-l găsim. Dar poate că...

Félix îmi aruncă o privire înfricoşătoare :

— Poate că *señor* Valdivia a şi pus mîna pe testament.

Aici ajunsesem cu raţionamentele noastre cînd o sonerie stridentă ne făcu să tresărim.

— Ce-i asta ? şopti Félix.

— Nimic. E telefonul.

— Telefonul. Repede ! Să coborîm ! Trebuie să răspundem.

Straniul mesaj

În afară de perioada de vacanţă sau, mai bine zis, de epoca în care aveam cîţiva clienţi în pensiune, telefonul nu suna prea des la noi. Tata îl folosea rar şi-l instalase mai ales pentru prestigiul localului său. Era de neconceput cafeneaua-hotel Darréguiberry „La ursul din Pirinei“ fără telefon ! Vecinii se foloseau de el ca să cheme medicul sau, în cazuri excepţionale, să vorbească cu rudele din Luchon sau din satele de pe vale. Reţineţi că tot rudele ne însărcinau, eventual, cu diferite comisioane pentru cei din Fabiac.

Uneori, inginerul de la serviciul vicinal [1], perceptorul sau inspectorul şcolar ne anunţau sosirea lor şi ne comandau un dejun sau o cameră.

Dar, în ziua aceea, în singurătatea ce domnea în casa noastră, cufundată în lumina palidă a unei zile de iarnă cu cerul încărcat de zăpadă, soneria stridentă şi încăpăţînată mi se păru a suna altfel ca de obicei.

Félix încerca un sentiment asemănător. Eram aproape convinşi că acest apel telefonic nu este întîmplător, că are o legătură cu „misterul“ nostru.

---

[1] Funcţionar însărcinat cu întreţinerea drumurilor de ţară.

Am coborît scara, sărind cîte patru trepte deodată, şi am ridicat receptorul.

— Alo, alo ! am spus eu cu o voce gîtuită. Aici e hotelul Darrégui...

— Rămîneţi la aparat, sînteţi chemat — mă întrerupse sec glasul unei telefoniste.

— Alo, alo ! se auzi o voce îndepărtată... Alo, nu întrerupeţi, alo, hotelul...

Restul se pierdu într-un fel de sfîrîit.

— Alo, alo, da, aici e hotelul Darrégui...

— Domnul Durand e acolo ? Domnul Émile Durand. Vă rog să-l chemaţi.

De data aceasta am înţeles foarte bine. Glasul, glasul acela de bărbat era foarte energic.

— Domnul Durand nu-i aici — am răspuns eu cît am putut de calm, rostind cuvintele cu mare grijă. La capătul firului se auzi o exclamaţie plină de ciudă :

— Cum ? A plecat ? Totuşi...

— Se întoarce abia diseară. S-a dus să se plimbe.

— Aşa ! Bine. Vreţi să-i transmiteţi un mesaj ?

Félix, care pusese mîna fără ruşine pe al doilea receptor, holbă ochii şi ridică o mînă, invitîndu-mă să fiu şi mai atent. „Un mesaj !!!" Vocea pomenise despre un mesaj. O să interceptăm un mesaj destinat domnului Durand-Ochoa ! Hotărît lucru, norocul era din nou de partea noastră.

— Vă rog să-i spuneţi că i-a telefonat domnul Vald...

— Scuzaţi, vă rog, domnul ?

— Valder. V, a, l, d, e, r. Valder. Din partea lui Valder. O să înţeleagă.

— Domnul Valder. Prea bine. Da, domnule.

Félix mă împunse cu cotul. Chestiunea devenea din ce în ce mai interesantă. Omul nu spusese Valdivia, spusese Valder, dar totuşi de la Valder la Valdivia nu era prea departe. Era clar !

— Vă rog să-i comunicaţi că i-am telefonat în legătură cu comoara...

— Cum aţi spus ? Mîinile începură să-mi tremure de emoţie şi am repetat : Cum ?

— În legătură cu comoara indienilor. Va înţelege despre ce e vorba. Spuneţi-i că e în ordine, cu condiţia să se grăbească.

Auzisem foarte bine ; de asemenea şi prietenul meu Félix prinsese ciudata frază, fără să-i scape un cuvînt. Aşadar, un anumit domn Valder ne telefona ca să-l anunţăm pe domnul Durand să se grăbească. Să se grăbească în legătură cu comoara indienilor maya ! De necrezut !

— Mai spuneţi-i că domnul Lopez se află la Luchon. Domnul Lopez va trece să-l vadă zilele acestea. Dacă totul e pregătit, va putea să-l ia şi să mi-l aducă.

— Bine, domnule — am zis eu, supus. Îi vom transmite că domnul Lopez este la Luchon şi că va veni să ia obiectul, ca să vi-l aducă dumneavoastră.

— Perfect. Sînteţi foarte drăguţ ! Vă mulţumesc ! Vă rog să-i mai comunicaţi că va primi o scrisoare.

— Da, domnule. Va primi o scrisoare. Îi vom comunica domnului Ochoa.

— Cum ?

— Îi vom comunica domnului Durand.

— Foarte bine. Vă mulţumesc încă o dată. La revedere, domnule.

JANDARMERIE — 1
POMPIERI — 2

Domnul Valder închise telefonul. Vocea lui îndepărtată, care ajungea pînă la noi însoţită de un sfîrîit ca de carne la frigare, se stinse. Liniştea se aşternu din nou în casa noastră. Am pus încet receptorul la locul lui.

Cu mîinile în şold, Félix dădu din cap de cîteva ori :

— Îţi dai tu seama ?! Nu, zău, îţi dai tu seama ?!

Eram înmărmurit.

— Acest Valder sau Valdivia părea politicos.

— Prea politicos ca să fie cinstit — mormăi prietenul meu. Acum e limpede. Valdivia ameninţă. Sub înfăţişarea lui civilizată, îşi arată colţii. Ce îndrăzneală ! Telefonează în legătură cu comoara, pur şi simplu ! Şi-l anunţă pe nenorocitul ăsta că un anume Lopez va veni să ia obiectul !

— Obiectul ?

— Păi, da, e evident, planul templului. Valdivia are intenţia să regăsească cele zece mii de lingouri de aur. I-a ordonat lui Ochoa să schiţeze un plan. Şi sarcina lui Lopez este să-i aducă acest plan. Totul stă în picioare. Ochoa şovăie. El nu vrea să divulge un secret care nu-i aparţine în întregime. Secretul acesta, să nu uităm, este şi al bietului tău văr Jean. Atunci Valdivia îşi pierde răbdarea. Ameninţă. Da, devine ameninţător. Am înţeles bine. Avea o voce plictisită la culme. Îi oferă lui Ochoa o ultimă posibilitate. Dacă Lopez se înapoiază cu mîna goală, vai de Ochoa ! Sau, chiar, cine ştie ?... Dacă Ochoa refuză să-i înmîneze lui Lopez planul, Lopez va şti ce-i rămîne de făcut. În munţi e lesne să se producă un „accident" ! Numai că...

— Numai că ?

— Numai că acest Valdivia a uitat un singur amănunt, un amănunt neînsemnat. Noi cunoaştem problema, iar el nu ştie asta. Îl vom salva pe Ochoa !

În clipa aceea, mama deschise uşa, cu braţul plin de gheme de lînă :

— Tot aici sînteţi ? E timpul să plecaţi la şcoală. Am întîrziat la prăvălie... N-a venit nimeni ?

— Cineva l-a căutat la telefon pe domnul Durand.

— Aha ! Cineva din familie ? Vreo veste proastă ?

— Nu ştiu. Domnul Lopez trebuie să vină să-l vadă, iar domnul Valder îi cere să se grăbească în legătură cu comoara.

— Prea bine. Va să zică vom avea clienţi... Dar ce tot îndrugi ? Să se grăbească în legătură cu comoara ? Despre ce comoară e vorba ?

— Nu ştiu — am răspuns eu, străduindu-mă să par indiferent. E un domn care ne cere să-i facem un serviciu. Mi-a spus că domnul Durand va şti despre ce este vorba.

— Ciudat serviciu ! spuse mama. În sfîrşit, îi vei explica lui, sper că ai înţeles bine ?

Cînd să plece la şcoală, Félix aruncă o privire lungă spre şoseaua pustie care cobora şerpuind în adîncul văii. Zăpada argintată lucea cu o strălucire palidă sub cerul cenuşiu. Poate că pe şoseaua asta va sosi Lopez, emisarul lui Valdivia, ca să-l ameninţe pentru ultima oară pe Ochoa...

*

„Tare aş vrea să fiu de faţă cînd îi vei transmite lui Ochoa mesajul lui Valdivia" — îmi spusese Félix.

De aceea, la sfîrşitul cursurilor de seară, şi unul, şi celălalt trăgeam cu urechea la zgomotele din piaţă. Pîndeam zgomotul cunoscut al saniei şi glasul răsunător şi plăcut al domnului Lapujade îndemnînd boii. Cînd domnul Cazin ne-a dat drumul acasă, sania nu sosise încă. Începuse să fulguiască.

Am hotărît să mergem în întîmpinarea convoiului.

— Să ne grăbim ! ordonă Félix... Nu se ştie niciodată... Poate că Lopez ăsta dă tîrcoale prin împrejurimi.

La o sută de metri de sat ne-am liniştit. Un „hăis" prelung ne vesti că sania se apropia. Boii noştri înaintau prin zăpadă, scoţînd aburi pe nări ; cu picioarele răşchirate, trăgeau o încărcătură uriaşă de buşteni de fag şi de stejar.

În noaptea ce se lăsa, pe fundalul pajiştii înveşmîntate în alb, se profila silueta masivă a domnului Lapujade şi a tatii. Oaspetele nostru mergea alături de ei, călcînd vioi, cu paşi mărunţi. Nu părea obosit. Fără îndoială, nu trudise prea mult, mulţumindu-se să admire munca pădurarilor. Fulgii de zăpadă, din ce în ce mai deşi, sclipeau ca nişte stele pe pălăria şi pe paltonul lui. Frigul şi drumul prin munţi îi coloraseră obrazul. Ne zări de departe şi ne salută ridicînd mîna.

— Ah, copii ! ne strigă el cu glas vesel. Ce păcat că n-aţi fost şi voi ! Aţi pierdut o zi minunată. Ar fi trebuit să aşteptăm pînă joi.

— Joi — murmură tata, privind îngrijorat spre cer — vom fi acoperiţi de zăpadă !

— Sînt foarte mulţumit de ziua de azi ! adăugă domnul Durand. Am mers bine, am mîncat bine, am dat de-a rostogolul cîţiva buşteni. Închipuiţi-vă, dragii mei, că am mînat chiar şi boii. Zău aşa ! Domnul

Lapujade mi-a împrumutat biciul lui. Minunat ! Am învăţat o meserie nouă.

Îşi freca mîinile şi mergeau voiniceşte între Félix şi mine. Colegul meu îmi făcu semn cu ochiul. Era momentul. Am răsuflat adînc şi am început :

— Domnule Durand, aţi fost căutat la telefon imediat după masa de prînz, cam pe la unu...

— Ah ! Adevărat ? Nu poţi avea linişte...

— Din partea domnului Vald...

— Valder ?

— Da, aşa, Valder...

— Hotărît lucru, n-or să mă lase niciodată în pace — mormăi clientul nostru printre dinţi — le-am spus să aibă răbdare... Se întoarse spre mine şi întrebă cu o voce care părea mai curînd aspră : Şi ce voia de la mine Valder ?

— Mi-a spus că telefonează în legătură cu comoara...

— Da, da... Şi ?...

— Mi-a mai spus că domnul Lopez este la Luchon şi că s-ar putea să vină după un anumit lucru. Îl va lua în primire pentru a-l duce domnului Valder.

— Poftim ! Lopez este la Luchon ! O fi tras la hotelul unde am locuit eu. Toată lumea mă sîcîie... Dacă ei cred că... Bine ! În sfîrşit, sînt chestiuni care mă privesc pe mine... Am să-i telefonez. Mulţumesc, copii ! Domnul Durand suspină, apoi începu să vorbească pe un ton care voia să pară nepăsător : A, ce zi frumoasă, într-adevăr ! S-a mai stricat puţin către seară, cu ninsoarea asta. Dar, ce vreţi, mie-mi place zăpada ! La munte, fără zăpadă, parcă nu-i la munte. Ce noroc că trăiţi în acest ţinut ! Cum poţi părăsi asemenea locuri ? Voi le îndrăgiţi ?

— O, da, domnule Durand ! exclamă Félix. Ne sînt tare dragi. Colegul meu adăugă pe cel mai nevinovat ton : Sînt şi alte ţări frumoase pe lumea asta... Africa... Australia... America...

— Ştiu.

— Mexicul...

— Da... Mexicul... Totuşi acest ţinut al Franţei este minunat, iar Pirineii sînt la fel de frumoşi ca şi Anzii sau Sierra Madre.

— Vă place geografia, domnule Durand ? am întrebat eu cu blîndeţe.

— Geografia ? Da, dacă vrei ! răspunse oaspetele nostru cu un aer enigmatic.

*

În seara aceea, familia Lapujade cină la noi, şi sufrageria casei noastre răsuna de vocea tunătoare a tatălui lui Félix.

Doamna Lapujade adusese la masă un fel de caltaboş cu verdeţuri, una din specialităţile ei, iar musafirul nostru nu pierdu prilejul de a se întrece în laude. S-au servit şi clătite, iar tata a coborît în pivniţă să scoată una din sticlele de vin păstrate de el pentru zile mari.

Félix era în culmea fericirii. Fie din cauza caltaboşului, a clătitelor sau a vinului alb, fie din cauza focului molcom şi a veseliei generale — nu ştiu prea bine din ce cauză — Félix îl privea pe domnul Durand-Ochoa cu o nouă simpatie. La urma urmei, comis-voiajorul ăsta nu părea a fi un om rău. Dacă se afla aici, printre noi, desigur că avea motive temeinice. Voia să înapoieze familiei Darréguiberry partea ce i se cuvenea din comoară. Mai ştii, poate că într-una din zilele aces-

tea îl va lua deoparte pe tata şi-i va povesti toată istoria? Îi va propune să organizeze o expediţie în Yucatan. Sau poate că va fi destul să scrie o scrisoare guvernului mexican, ca să indice locul unde se aflau cele zece mii de lingouri preţioase? Mexicanii ar fi fost mulţumiţi de bogăţia asta neaşteptată şi ne-ar fi răsplătit cu mărinimie... Dar mai erau Valdivia şi Lopez, ascunşi în umbră, pîndind faptele şi gesturile nefericitului de Ochoa, gata să-l înhaţe de beregată... Mai domol! Félix avea dreptate. Doar eram şi noi acolo! Şi noi stăteam la pîndă, iar domnul Lopez nu va trage prea greu la cîntar.

Şi parcă pentru a-mi întări gîndurile, cuvinte pline de tîlc făceau să se cutremure geamurile:

Muntenii, noi, muntenii,
Muntenii sînt aici...

Domnul Lapujade cînta în timp ce mîncam ultimul fel şi, bineînţeles, începuse cu cîntecul nostru „Munţii Pirinei". Noi îl acompaniam în surdină:

Spre culmi ameţitoare, spre strîmtele poteci,
Mereu mai sus, spre soare, mă cheamă munţii mei!
O, patria mea dragă, voi falnici Pirinei,
Munţi ai vieţii mele, vă voi iubi pe veci!

Félix înghiţea clătitele una după alta şi bătea tactul clătinînd din cap. Oaspetele nostru zîmbea, iar chipul lui, care-şi recăpătase culorile, oglindea o conştiinţă pe deplin împăcată.

După „Munţii Pirinei", domnul Lapujade ne cîntă „Frumos îi cerul la Pau", apoi „Fata din Toulouse", iar doamna Lapujade, care avea un firicel de voce

foarte plăcută, ne delectă cu cîteva vechi colinde de crăciun din regiunea Pirineilor.

— Ce seară minunată ! spuse musafirul nostru.

Aruncă o privire spre ferestre.

— Aici e bine — zise tata — dar afară...

M-am ridicat să trag perdeaua într-o parte. Nu se mai desluşea nici şoseaua, nici valea. Doar zăpadă şi beznă. Fulgi uriaşi se năpusteau fără încetare asupra ţinutului. Liniile lor oblice şi regulate se succedau neobosit, una după alta. Vîntul nu sufla prea tare. Din cînd în cînd, o rafală mai puternică tulbura o clipă căderea fulgilor de nea. Perdeaua deasă de fulgi se umfla.

— Că multă zăpadă s-a mai aşternut ! am spus eu.

— Ei bine ! exclamă domnul Lapujade, Hilarion nu va coborî mîine dimineaţă.

Nu era prea tîrziu cînd m-am apropiat de fereastră. După obiceiul nostru, cinasem devreme.

N-aş îndrăzni să spun că în momentul acela aş fi auzit vreun zgomot afară. Cum aş fi putut să aud pe cineva apropiindu-se pe zăpadă ? Stratul era atît de gros, încît înnăbuşea chiar şi paşii cei mai grei. Nu, nu, în clipa aceea n-am auzit nimic, n-am auzit nici măcar freamătul fulgilor. Cădeau deasupra Fabiac-ului într-o linişte desăvîrşită. Păreau de catifea, o revărsare delicată, nesfîrşită.

*

Puţin după aceea, discuţia se învîrtea din nou în jurul Mexicului. Cred că Félix a fost acela care, pe nesimţite, a împins-o iarăşi pe acest făgaş. Se vorbea despre

activitatea noastră şcolară, despre calităţile de bun pedagog ale domnului Cazin, învăţătorul nostru, apoi despre viitoarele noastre compoziţii. Prima urma s-o avem la istorie şi la geografie. Oaspetele nostru ştia prea bine că noi tocmai învăţasem despre Mexic.

— Aşadar — se adresă el — ştiţi multe lucruri despre azteci, tolteci... şi alţii ?

De ce spunea el „şi alţii“ ? Printre aceşti „alţii“ se numărau, desigur, şi locuitorii din Yucatan.

— Domnul Cazin nu ne-a vorbit prea mult despre indienii maya — şopti Félix.

Domnul Durand îl privi cu o curiozitate, care mie mi se păru că trădează nelinişte, apoi începu să rîdă :

— Despre indienii maya ? Nu v-a vorbit destul despre indienii maya ? Curios, e un subiect foarte interesant !

— O ! interveni mama. Domnul Cazin nu poate să vă spună chiar totul. Destul să ştiţi ce e principal. Învăţaţi cum trebuie ce vă spune el şi va fi foarte bine.

— Indienii maya — reluă oaspetele nostru — erau un popor foarte interesant, cu o civilizaţie străveche. Au fost supranumiţi grecii Lumii Noi. Au construit oraşe mari şi monumente remarcabile. Bogăţia lor izvora în special din cultivarea pămîntului. Cultivau porumbul, fasolea, ardeiul şi un fel de plantă textilă.

— Şi arborele de cacao — se amestecă Félix.

— Da. Metodele şi uneltele lor nu erau totuşi prea perfecţionate. Se mărgineau să desţelenească un petic de pămînt, dînd foc buruienilor, apoi săpau gropi cu ajutorul unui băţ ascuţit şi aruncau în ele sămînţa. Nu foloseau îngrăşăminte, ceea ce avea drept consecinţă un mare neajuns : secătuirea solului. Şi cînd pămîntul de-

venea sterp, erau nevoiţi să semene în altă parte. Dar vechii maya sînt vestiţi mai ales pentru cunoştinţele lor de matematică. Ei au inventat cifra zero.

— Zero ? se miră domnul Lapujade. Zero a trebuit să fie inventat ?

— Desigur. Fără zero nu se poate efectua nici un calcul important. Fără zero, matematica n-ar putea face nici un pas înainte. Indienii maya erau excelenţi matematicieni şi astronomi. Unele din observaţiile lor astronomice au fost verificate. Sînt de o precizie uimitoare. Foloseau un alt sistem de a număra decît al nostru. La noi, precum ştiţi, unităţile merg din zece în zece. Este sistemul zecimal. Zece e egal cu zece unităţi simple, suta e egală cu zece zeci...

— Da, da ! încuviinţă Félix, care între timp îşi încruntase sprîncenele.

Cum venea vorba de calcule, Félix nu putea să-şi stăpînească o anumită tulburare.

— Ei bine, indienii maya foloseau numărătoarea vigesimală [1]. Ei numărau din douăzeci în douăzeci.

— Bieţii şcolari maya ! suspină Félix.

— Şi au construit şi piramide, nu-i aşa ? am întrebat eu.

— Da. Foarte frumoase. Puţin cam greoaie, dar cu nenumărate sculpturi foarte decorative. Dar, lucru ciudat, ei n-au ajuns să construiască tavane plane, şi nici bolţi, aşa cum ştim noi să construim. Ridicau ziduri din ce în ce mai masive către vîrf. Zidurile acestea, încet, încet, se întîlneau şi era de ajuns să aşezi o ultimă lespede ca să astupi deschizătura.

---

[1] De la cuvîntul latinesc *vigesimus* (al douăzecilea).

— De bună seamă că aveau nevoie de multe pietre ! observă domnul Lapujade. Cred că la sfîrşitul zilei, catîrii lor cădeau morţi de oboseală.

— Domnule Lapujade, ei n-aveau catîri ! Nici catîri, nici cai, nici vite de tracţiune. Şi din cauza asta, negoţul între oraşe era anevoios, căci totul se transporta pe spinarea omului !

Domnul Durand se lăsă furat de propria-i povestire. Vorbea într-una, ochii îi străluceau ; se vedea limpede că este fericit să ne împărtăşească din cunoştinţele sale. Părinţii noştri îl ascultau cu deosebit interes. Era o seară ca acelea pe care le petreceam uneori în tovărăşia domnului Cazin. Cînd dascălul nostru venea la noi, începea să povestească nu numai pentru cei mici, ci şi pentru cei mari... Domnul Cazin ştia şi el nenumărate lucruri uimitoare.

— Văd că vă interesează tare mult Mexicul — observă tata.

— Într-adevăr — răspunse domnul Durand — Mexicul mă interesează. Da, mult...

Am încetat să mai răsuflu. Momentul hotărîtor sosise. L-am văzut pe oaspetele nostru plecîndu-şi capul, ca şi cum şi-ar fi adunat gîndurile înainte de a ne face ultimele destăinuiri. Mă aşteptam să zică : „Ei bine, da, domnule Darréguiberry, Mexicul mă pasionează pentru un motiv foarte simplu... pentru că am fost acolo în tovărăşia bietului dumneavoastră văr. Şi acolo, în inima misterioasei jungle maya, într-un colţ pierdut din peninsula Yucatan..."

Dar fraza la care visam n-a fost sfîrşită.

Lovituri surde zgîlţîiră uşa de la intrare.

— Cine e? întrebă mama, strîngîndu-şi pe piept colţurile şalului, cu un gest neliniştit.

Uşa se deschise.

Un individ plin de zăpadă din creştet pînă-n tălpi se ivi în prag.

Oaspetele nostru întoarse capul.

— Lopez ! exclamă el.

Furtună piratul

Totuşi nu mă înşelasem cînd mi-am zis că deznodămîntul se apropia şi că, în sfîrşit, aveam să aflăm dezlegarea misterului.

Şi urma s-o aflăm tocmai datorită lui Lopez, datorită acestui ciudat Lopez, trimis de Valder sau de Valdivia şi care se ivea în chip atît de neaşteptat din noapte şi din zăpadă.

Lopez era un bărbat de vreo patruzeci de ani, mic de statură, brunet şi spătos, cu nasul acvilin şi cu ochii negri.

Se scutură o clipă în prag, după ce-şi dădu pe spate gluga lodenului.

— Ce ninge! exclamă el. Credeam că nu mai ajung... Cînd am văzut lumină, am răsuflat uşurat. Din fericire aveam la mine lanterna electrică... Mi s-a spus că hotelul e prima casă cum intri în sat... Bună seara, doamnelor şi domnilor!

— Lopez! strigă din nou domnul Durand. Nu mă aşteptam să te văd sosind astfel. Cum ai urcat? Pe jos? E imposibil!

— La început, pe patru roţi, dar am sfîrşit pe cele două picioare ale mele. Maşina a rămas jos, pe şosea.

Mărturisesc că am fost foarte imprudent, hazardîndu-mă în munţi într-o noapte ca asta... M-a apucat ninsoarea. Am crezut că voi putea merge... Ah, da, am crezut! La un kilometru de sat, un kilometru sau doi, nu ştiu precis, roţile au început să patineze... Imposibil să mai înaintez, zăpada era prea mare, şi atunci, ce să fac, am coborît din maşină... Şi iată-mă-s!

— Dezbrăcaţi-vă, domnule — îl invită tata cu bunăvoinţă. Veniţi mai aproape de foc. Aţi mîncat?

— Ei, pe legea mea, aş îmbuca ceva cu multă plăcere.

În timp ce doamna Lapujade îl ajuta pe drumeţ să-şi scoată lodenul ud leoarcă şi-i lua din mînă geamantănaşul, mama punea încă un tacîm pe un colţ al mesei.

— Şi maşina? întrebă neliniştit domnul Durand.

— Aş! E solidă. Va petrece foarte bine o noapte în zăpadă. Cînd se va lumina de ziuă, vom merge s-o vedem... Ea înfruntă mai puţine riscuri decît mine...

— Domnul e cumva din Paris? întrebă doamna Lapujade.

— Da, din Paris, şi mă aflam în trecere prin Luchon cînd am aflat că domnul Durand este la dumneavoastră...

— Mi-a telefonat Valder — spuse domnul Durand.

— Ştiu. Mi-a scris c-o să vă telefoneze. Şi ţineţi seama că ar fi trebuit să vă telefonez chiar în după-amiaza asta. Din păcate, am fost ocupat. Dar, ce să mai vorbim, iată-mă-s aici!

— Ai fost totuşi cam imprudent — observă clientul nostru. În munţi, niciodată nu trebuie să te aventurezi, crezi că e uşor şi... buf!... Dar totul e bine cînd se sfîrşeşte cu bine...

— Poftiţi, domnule! zise mama, punînd în faţa noului venit o farfurie cu supă aburindă.

— Îţi recomand supa asta — adăugă domnul Durand.

Cu lingura în aer, domnul Lopez îl privi pe domnul Durand :

— Ştiţi, Valder v-a telefonat... şi fiindcă sînt aici... aş putea să-l iau cu mine... Dacă e gata, bineînţeles !

— Da ! Vom vorbi mai tîrziu despre asta — zise domnul Durand. Deocamdată mănîncă supa, o să-ţi prindă bine !

„Ce ciudat ! m-am gîndit eu. Ciudat, amîndoi par a fi în cele mai bune relaţii. Lopez ăsta are o figură deschisă, o voce prietenoasă. Iar Ochoa-Durand nu pare de loc să se teamă de el. Dimpotrivă, se interesează de sănătatea lui şi-l îndeamnă să dea supa pe gît"...

M-am retras lîngă cămin împreună cu Félix şi, în timp ce oamenii mari vorbeau despre ninsoare şi despre munţi, noi am schimbat cîteva impresii.

— Ce zici ?

— Ce să zic, nu mai înţeleg nimica — am mormăit eu.

— Şi Lopez ?

— Îl credeam mai afurisit. E simpatic.

— Să nu ne încredem.

— În ce anume ?

— Joacă teatru.

— Crezi ?

— În faţa noastră se prefac că sînt prieteni. Dar la noapte se vor răfui.

— Crezi că are un revolver la el ?

— Cine, Lopez ? Nu ştiu.

— Mi se pare că buzunarul vestei e umflat.

— Afară doar dacă n-are dinamită în valiză.

Félix îmi făcu prudent cu ochiul şi ne-am întors la masă, unde Lopez „atacase" faimosul caltaboş pregătit de doamna Lapujade.

— Hei Lopez, ce zici de caltaboşul ăsta? întrebă domnul Durand.

— Minunat, domnule Durand! Caltaboşul ăsta n-are pereche!

Doamna Lapujade se umfla în pene. Era, desigur, pentru prima oară cînd se spunea despre caltaboşii ei că n-au pereche.

— Ah, bucătăria din Pirinei! continuă musafirul nostru. Iată o adevărată minune! Dacă ai putea să rămîi aici cîteva zile, ai înţelege ce-i aia. Doamna Darréguiberry mi-a făcut ieri una din faimoasele sale ciorbe cu varză, mai mult nu-ţi spun...

— Dar nu pot să rămîn, domnule Durand, trebuie să mă întorc...

— Păcat, Lopez, mare păcat!

I-am făcut din nou un semn discret lui Félix şi ne-am retras, de data asta în direcţia tejghelei.

— Ai observat? l-am întrebat eu.

— Ce să observ?

— Cînd Ochoa îi vorbeşte lui Lopez, îi spune: „Lopez"...

— Păi cum vrei să-i spună?

— Dar cînd Lopez i se adresează lui Ochoa, îi spune: „Domnule Durand"... Îţi dai seama? Lopez i se adresează cu mai mult respect lui Durand. Îi arată toată stima.

Félix făcu o strîmbătură:

— Tot teatru! În noaptea asta trebuie să fim cu ochii în patru. Tare aş vrea să dorm la voi...

— Dar dacă are dinamită în valiză?

— Ce-are a face! rosti plin de nobleţe tovarăşul meu. În orice caz, se apropie clipa...

Da, clipa se apropia. Bunul meu Félix nici nu-şi dădea seama cîtă dreptate avea. Lopez era la desert — o

felie de tort şi cîteva fructe însiropate — cînd se produse lovitura de teatru.

*

Mai întîi a avut loc un dialog misterios. Totuşi, încet-încet, lucrurile începură să se limpezească în mintea mea.

— Cum mai merge vînzarea, Lopez ?

— Foarte bine, domnule Durand. Banchiza a ajuns la peste o sută cincizeci de mii... Gorilele tot mai au succes.

— Şi Cosmosul ?

— Remarcabil, am uitat să vă vorbesc despre asta.

— Dar Borneo ?

— Borneo... nu e rău.

— Dar nu se bucură de acelaşi succes ca gorilele ?

— Ceva mai puţin.

— Se înţelege. Toată lumea însă aşteaptă comoara.

— Comoara indienilor maya ?

— Desigur. Valder îşi pune mare nădejde în ea.

— Ştiu.

— Spune că va fi formidabilă. De aceea v-a şi telefonat. Ar vrea să i-o aduc eu. Credeţi că aş putea să i-o duc ? Aţi terminat ?

— Vai ! Nu încă, Lopez, încă nu sînt gata. Am nevoie de timp, ce vreţi !

— Păcat, Valder pune mare preţ pe ea, mă refer la ceea ce ştie el despre carte, din cele ce aţi apucat să-i povestiţi...

— Valder întotdeauna e nerăbdător.

— Nu el este nerăbdător, domnule Durand, cititorii... Vă simţiţi bine aici, domnule Durand ?

— Da, foarte bine.

— Aveţi linişte, mîncare bună, aer curat... Atunci, ce-i spun lui Valder? Peste cincisprezece zile, comoara? I-o trimiteţi de azi în două săptămîni?

— Imposibil, dragul meu, imposibil!

— Atunci, într-o lună? Peste o lună va primi comoara?

— O lună?! Ce grăbit eşti!

— Totuşi faceţi un efort!

— Nu pot să promit nimic.

— Hai, fie o lună şi jumătate! E bine? Aşa am să-i comunic lui Valder. Într-o lună, o lună jumătate...

— Eşti cumplit!

Brusc, Lopez împinse la o parte farfuria şi sări în picioare.

— Era să uit, domnule Durand... Şi dumneavoastră care nu m-aţi întrebat nimic! V-am adus ultimul dumneavoastră nou-născut... e în valiză. Acum a sosit pe lume. L-am luat aşa, la noroc, cînd am plecat din Paris. Nu ştiam că o să vă întîlnesc...

— Mi l-aţi fi putut trimite prin poştă — spuse domnul Durand, nemulţumit.

— Ştiţi... hm... Iertaţi-mă, am vrut să-l citesc eu mai întîi. M-am gîndit că Valder vă va trimite altul. Poate că-l veţi primi cu poşta de mîine... E drept, cu zăpada asta...

— Acuma, hai arată-mi-l, de vreme ce mi-ai spus.

— Îndată, domnule Durand.

Lopez căută în jurul lui, îşi găsi valiza şi şi-o puse pe genunchi. O descuie, scormoni printre rufele îngrămădite unele peste altele şi scoase dintre ele un volum pe care-l învîrti dinaintea oaspetelui nostru:

— Iată-l, domnule Durand! E minunat!

Sosise momentul hotărîtor!

Trăsnetul să fi căzut pe masă, în mijlocul farfuriei în care se mai aflau cîteva bucăţi de prăjitură, şi Félix n-ar fi holbat nişte ochi mai miraţi! Căci volumul cu ispititoarea-i copertă colorată pe care Lopez îl flutura în aer semăna cu toate volumele ce ticseau biblioteca lui Félix Lapujade. Avea acelaşi format, aceeaşi prezentare, era editat de aceeaşi editură. Félix nu se putea înşela şi nici eu.

— Pasionant! exclamă Lopez. O capodoperă!

Avea acelaşi format şi era de acelaşi autor. Deasupra ilustraţiei de pe copertă puteam citi lesne:

Patrick d'Oléron
FURTUNĂ PIRATUL

— *Furtună piratul* — murmură Félix cu voce stinsă. Pe asta n-am citit-o.

— Iată cartea dumneavoastră, domnule Durand! spuse Lopez.

Auzisem bine. De data aceasta, totul era limpede: Lopez spusese: „IATĂ CARTEA DUMNEAVOASTRĂ, DOMNULE DURAND!"

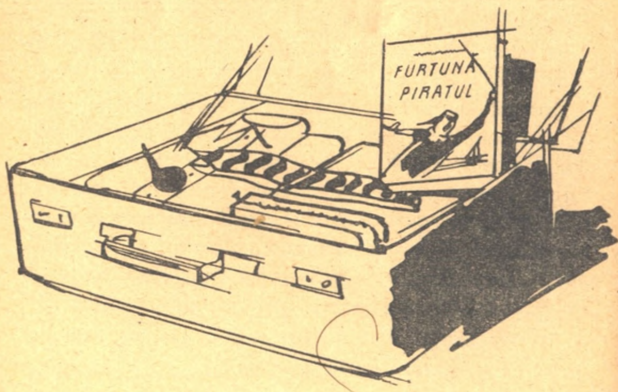
Se adresa deci autorului cărţii, CELUI CARE O SCRISESE!

Domnul Durand nu se numea Ochoa. Domnul Durand se numea Patrick d'Oléron. Domnul Durand, modestul şi misteriosul client al hotelului „La ursul din Pirinei", era marele, neasemuitul, fecundul scriitor Patrick d'Oléron, autorul nemuritor al unei serii de opere nemuritoare, opere deja amintite: *Pierduţi pe banchiză, Misterul din Borneo, Regele gorilelor, Jonca fantomă, Robinsonii Cosmosului, Cavalerii spaţiului* etc... etc...

Acestor lucrări li se adăugase încă una, cu titlu deosebit de atrăgător: *Furtună piratul.*

Vedeam cum ochii lui Félix luceau de nerăbdare. Inima prietenului meu clocotea de dorința de a înghiți cu lăcomie acest nou roman al lui Patrick d'Oléron. E drept că Félix era foarte tulburat. Așadar, îl văzuse pe Patrick d'Oléron, îi vorbise, îi strînsese mîna, mersese alături de el pe șosea ! Dar, groaznic, îl botezase aztecul, îl urmărise, îl bănuise, ba chiar pătrunsese în odaia lui. Îi atinsese hîrtiile, manuscrisele, cu o mînă nelegiuită. Căci faimosul testament nu era un testament — acum ne dădeam seama — ci un nou roman, romanul în pregătire al lui Patrick d'Oléron.

— Dumneavoastră scrieți cărți, domnule Durand ? se informă domnul Lapujade, curios. Asta e scrisă de dumneavoastră ? Îmi permiteți ? Eu... Cu... cum ? Domnule Durand, dumneavoastră sînteți Patrick d'Oléron ? (Domnul Lapujade holbă înspăimîntat ochii). Nu se poate. Păi casa noastră e plină de cărțile dumneavoastră. Félix nu vorbește decît de dumneavoastră. Nu-i așa, Felix ? Sînt tare fericit, sînt tare măgulit, domnule Patrick... *Furtună piratul*... Hm, trebuie să fie gro-

zavă ! Cum se topeşte zăpada, cobor la Luchon şi o cumpăr. Ştiţi, şi eu citesc cărţile dumneavoastră, domnule Patrick... Şi eu le citesc...

— Sînteţi foarte drăguţ, domnule Lapujade — spuse oaspetele nostru, zîmbind — dar, vedeţi dumneavoastră, aici, la Fabiac, nu sînt Patrick d'Oléron, ci un oarecare domn Durand care se odihneşte în munţi şi care scrie cîte puţin, deoarece editorul său aşteaptă un nou volum...

— Ei bine — zise tata — trebuie să-l „udăm" pe acest pirat. Ce-ar fi să destupăm o sticlă de şampanie ?

— Eu plătesc — spuse Lopez.

— Ba, iartă-mă, eu plătesc ! exclamă domnul Lapujade cu vocea lui de stentor.

— Şampanie pentru *Furtună piratul !* rosti Félix, strîmbîndu-se. Piraţii preferă romul, *tafia*...

— Sau *pulque* — am adăugat eu.

La treabă, domnule Durand !

În zilele ce urmară i-am istorisit toată tărăşenia domnului Durand, sau mai bine zis lui Patrick d'Oléron, ceea ce îl făcu să rîdă cu poftă.

— Era cît p-aci să bănuiesc eu ceva — ne mărturisi el. Vă vedeam mereu complotînd pe la colţuri şi discuţiile voastre mi se păreau cam ciudate. Îmi aruncaţi priviri pe furiş, mă urmăreaţi ici şi colo... La început am crezut că-mi cunoaşteţi adevărata meserie. Ştiam că Lopez se afla prin apropiere. El este agentul comercial al editurii şi are prieteni la Luchon. S-ar fi putut să comită vreo indiscreţie şi să dezvăluie prezenţa mea aici.

— Păi chiar asta a şi făcut ! am zis eu, zîmbind.

— Ştii, nu obişnuiesc să spun că sînt scriitor. În felul acesta sînt lăsat în pace şi pot lucra în voie.

— Ah ! Domnule Patrick ! exclamă Félix, într-o nestăvilită pornire de dragoste. Nu eu voi fi acela care să vă împiedic să lucraţi.

— Dar Mexicul ? am întrebat eu. Întrebările pe care vi le puneam în legătură cu Mexicul nu vi s-au părut suspecte ?

— De loc. Găseam că e firesc. Ştiam că la şcoală învăţaţi despre Mexic. Şi, de fapt, voi mi-aţi sugerat ideea viitorului meu roman...

— Comoara indienilor maya? întrebă Félix, plin de curiozitate.

— Da. Aventura vărului vostru sau mai bine zis a vărului tău a fost punctul de plecare.

— Aveţi întotdeauna la dumneavoastră un atlas?

— Sigur că da, e, ca să zic aşa, instrumentul meu de lucru. Dar am şi o memorie excelentă. Cîteodată mai notez cîte ceva pe bucăţele de hîrtie.

— Şi scrieţi repede? întrebă Félix.

— Uneori. Cînd îmi place subiectul... Uite, *Comoara indienilor maya* am început-o foarte repede şi eram atît de mulţumit de mine, că i-am scris de îndată editorului meu, domnul Valder, povestindu-i în linii mari subiectul. I-a plăcut şi mi-a răspuns cu poşta următoare: „Grăbiţi-vă, am anunţat serviciul producţiei, contez pe dumneavoastră"...

— Serviciul producţiei?

— Micul meu Félix, cărţile sînt fabricate de oameni. Le dai în mînă un manuscris, iar ei îţi dau o carte tipărită. Ei aleg hîrtia, caracterul literei, îi îndrumă pe cei ce tipăresc, se ocupă de copertă, de ilustraţii, care, uneori, trebuiesc plasate în interiorul volumului...

— Editorul dumneavoastră se numeşte Valder sau Valdivia?

— Valder — răspunse rîzînd scriitorul. Din Valder m-am amuzat să-l fac Valdivia şi i-am pus nişte teribile mustăţi mexicane.

— Cunoaşteţi bine Mexicul, domnule Patrick — am intervenit eu.

— Cred că ceea ce ne-aţi spus despre azteci şi despre indienii maya nu e rodul imaginaţiei dumneavoastră ?

— Nu, desigur. Nu aşa se procedează. Întrebaţi-l pe domnul Cazin şi veţi vedea... Am citit cîteva lucrări în legătură cu aceasta. Există cărţi foarte bune.

— Da, dar nu-i totul ! insistă Félix.

— Cum aşa ?

— Păi romanul nu e gata ! Nu l-aţi terminat !

— Vai, nu ! Bunul meu prieten Lopez a trebuit să se înapoieze cu mîna goală. Credea că o să-i poată duce lui Valder manuscrisul meu. Va trebui ca şeful producţiei să mai aştepte...

Trebuie să deschid o paranteză şi să spun că domnul Lopez a reuşit să plece abia peste două zile, fără dificultăţi prea mari. Ninsoarea încetase şi numai într-un singur loc stratul era foarte gros. După ce am curăţat zăpada vreo oră, maşina putu să treacă obstacolul.

Dar Félix şi uitase de domnul Lopez, de simpaticul domn Lopez... Cît despre domnul Valder, acesta nici nu conta. Cel care conta era Valdivia mexicanul, Valdivia, secundul „Şarpelui cu pene", cu faţa lui smeadă şi cu mustăţile-i răsucite.

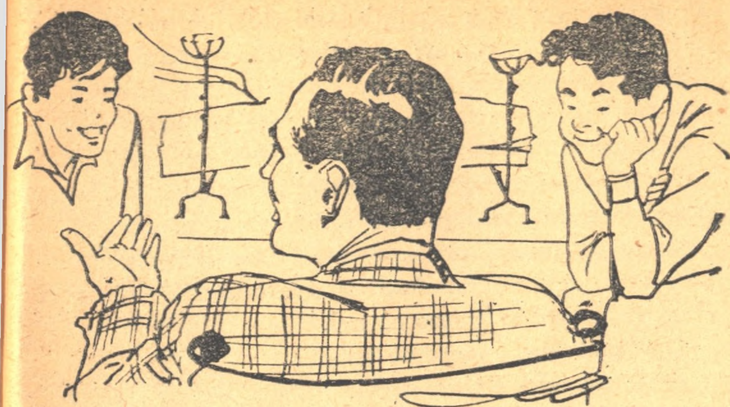
— O să terminaţi într-o lună, domnule Patrick ? îl întrebă Félix pe scriitor.

— Nu ştiu încă.

— O lună, o lună jumătate ?

— Acuma mă hărţuieşti şi tu ? Îi ţii locul lui Lopez ?

— Uite ce-i, domnule Patrick. Noi n-o să vă mai deranjăm. N-o să vă mai însoţim la plimbare. N-o să vă mai cerem să ne povestiţi despre azteci şi despre indienii maya. Dacă doriţi, Bertrand vă poate trezi la şase, şase şi jumătate. Daţi pe gît o cană zdravănă de cafea cu lapte, luaţi o gustare serioasă şi, gata ! vă instalaţi

la masa de lucru. Cît despre frig, să n-aveţi grijă. Lemne sînt berechet. Îndată după-amiază ieşiţi şi vă plimbaţi puţin — mai ales dacă e frumos afară — ca să nu răciţi, şi vă întoarceţi acasă. După cină mai puteţi lucra o oră-două... Şi dacă respectaţi cu regularitate programul propus de mine, într-o lună cartea va fi gata !

— Da' grăbit mai eşti, dragul meu ! Nu sînt maşină de scris. De abia dacă-mi dai răgaz să mănînc.

— Ba de loc ! V-am spus că trebuie să mîncaţi, să mîncaţi bine ! Ca să prindeţi puteri şi să scrieţi.

— Sînt zile cînd n-am dispoziţie.

— Faceţi un efort, domnule Patrick. Domnul Valder e neliniştit. Librarii aşteaptă. Şi... noi, de asemenea !

În ziua aceea şedeam la gura sobei. Ningea iar. După cîteva zile de ger uscat, deasupra Fabiac-ului cădeau fulgi de zăpadă şi, de data aceasta, mi-am dat seama că omătul se aşeza la noi pentru multă vreme.

Eram şi fericiţi, şi melancolici în acelaşi timp. Fericiţi, pentru că vacanţa de crăciun era foarte aproape, fericiţi — eu, cel puţin — din cauza schiatului ce se

anunţa. Şi eram cam trişti, deoarece în ajun, seara, domnul Patrick d'Oléron ne anunţase că va pleca mai devreme decît socotise. Ar fi dorit tare mult să petreacă de crăciun împreună cu noi, dar diferite treburi îl rechemau urgent la Paris. Se va întoarce, însă, ne făgăduise că va veni adesea pe la noi. Şi lucrul acesta ne mai risipea puţin tristeţea pricinuită de plecarea lui precipitată.

Adunaţi în jurul mesei, priveam cum ninge şi aşteptam paşii, deveniţi familiari, ai scriitorului. Peste cîteva clipe va coborî să cineze cu noi.

Din bucătărie, mama ne strigă :

— Copii, sînteţi acolo ? Ce faceţi ? De ce tăceţi ?

— Aici sîntem — am răspuns eu.

Félix se aplecă şi-şi puse dinainte un volum cu coperta lăcuită. Îl mîngîie drăgăstos. Era *Furtună piratul*. Félix îl citea pentru a treia oară. Îl deschise şi privi prima pagină. Pe ea se aşternea, cu un scris colţuros, dedicaţia de care era atît de mîndru prietenul meu :

Lui Félix Lapujade,
scumpului meu colaborator,
cu sinceră prietenie,
Patrick

Şi eu aveam un volum asemănător, oferit de oaspetele nostru, şi cu o dedicaţie la fel de amabilă. Totuşi nu-l putusem citi decît de două ori. Pofta mea de citit era ceva mai domoală decît a lui Felix.

— Ah ! suspină Félix. Ard de nerăbdare să primesc *Comoara indienilor maya*, cu o dedicaţie tot atît de frumoasă. De fapt, are dreptate prietenul Patrick (acum Félix îşi permitea să spună „prietenul Patrick"). Într-o oarecare măsură, noi cam sîntem colaboratorii lui, i-am dat idei...

N-am avut timp să-i răspund şi să-l aprob. O uşă se trînti la etaj. Un pas grăbit făcu să scîrţîie treptele scării. Oaspetele nostru, proaspăt ras, apăru şi ne salută cu o vioiciune neobişnuită :

— Salut, băieţi ! Am să vă dau o veste bună.

— E gata ? întrebă Félix, căruia-i scînteiau ochii.

— Practic, e gata. Planul lucrării este întocmit. Părţi întregi sînt chiar redactate. Totul merge strună.

— Straşnic ! exclamă Félix. Dar...

— Dar ce ?

— Credeam că o să ne spuneţi : „Am pus punct".

Mama se apropie aducînd un ibric cu cafea binemirositoare. Oaspetele nostru o salută prietenos.

— Bună ziua, domnule Patrick ! Sper că aţi dormit bine ?

— Minunat.

Félix se schimonosi. Auzi vorbă : să dormi, să dormi cînd cititorul aşteaptă ?!

M-am adresat scriitorului :

— Domnule Patrick, vă rog să ne spuneţi ce se mai întîmplă după descoperirea comorii. Ei se află în labirint. Văd lumina aceea gălbuie... Era aur, sau lingouri de aur ?

— Hai, hai ! mă luă la rost mama. Te rog să-l laşi în pace pe domnul Patrick. Nu poate omul să mănînce liniştit !

— Nu-i nimic, nu-i nimic — zise scriitorul, îngăduitor.

Iar eu am continuat cu îndrăzneală :

— În momentul acela, ce se întîmplă ? Ochoa se descotoroseşte de Jean francezul, vărul meu...

— Cum adică, vărul tău ? Ce tot îndrugi ? se nelinişti mama, care, trebuie să vă spun, nu era la curent cu amănuntele romanului în pregătire.

— Ochoa se descotoroseşte de Jean. E bogat. Apoi îl cuprind remuşcările. Atunci se întoarce în Pirinei şi caută satul natal al victimei sale. Aşa e, nu ? am întrebat eu.

— Taci ! Domnule Patrick ! Să nu-i spuneţi nimic ! se rugă Félix.

Am clătinat din cap :

— Nu, nu asta-i soluţia pe care aţi ales-o. Ei sînt în templul indienilor maya. Între timp soseşte Valdivia. El n-a murit în naufragiu. Îi face prizonieri, îi duce în junglă, îi leagă de trunchiul unui copac şi pleacă. Dar cei doi reuşesc să scape şi fiecare pleacă pe alt drum... Pe urmă... hm... nu ştiu... Cred că aşa e prea complicat...

Patrick d'Oléron deschise gura să-şi spună părerea, dar Félix, roşu de mînie, ridică braţul :

— Domnule Patrick, nu-i povestiţi, vă rog ! Vă rog să nu ne spuneţi nimic ! O s-avem o surpriză. Nu vrem să ştim nimic dinainte.

Scriitorul încuviinţă din cap :

— Cred că Félix are dreptate. E mai bine să aşteptaţi apariţia cărţii. Veţi avea, într-adevăr, plăcerea noutăţii... Şi ţineţi minte că, discutînd cu voi despre aceste lucruri, mi-aţi furnizat cîteva idei interesante. Într-un cuvînt, m-aţi ajutat mult.

— Félix e cel care a găsit soluţii — am zis eu. Félix are o minte foarte ageră.

Obrajii prietenului meu se îmbujorară din nou, dar de astă dată nu de mînie.

— Ah, domnule Patrick — murmură Félix încetişor — îmi place grozav tot ce scrieţi !... Am toate cărţile dumneavoastră.

— Îţi mulţumesc, micul meu Félix.

— Şi-apoi, vă pricepeţi să alegeţi ţările. Iar numele personajelor sînt întotdeauna ciudate. Ochoa... Valdivia... şi toate din celelalte cărţi ale dumneavoastră... Mă miră numai pseudonimul pe care l-aţi ales cînd aţi venit aici. Înţeleg că n-aţi vrut să ştie nimeni, că aţi dorit să fiţi liniştit... Şi atunci, în loc de Patrick d'Oléron, v-aţi recomandat: „Mă numesc Émile Durand"... Émile Durand nu e însă un nume prea original... Aha... acuma pricep, dinadins aţi procedat aşa, ca să nu fiţi băgat în seamă... Foarte dibaci!

— Dar, dragul meu Félix — zise scriitorul cu negrăită blîndeţe — nu mă numesc Patrick d'Oléron, ci Émile Durand. D'Oléron e numele meu de scriitor, pseudonimul meu.

— Ah! exclamă Félix, consternat. Vă numiţi Durand?

L-am apucat pe Félix de braţ:

— Ce te miri aşa? Molière se numea Poquelin şi Voltaire se numea Arouet. Ei bine, Patrick d'Oléron se numeşte domnul Durand şi e foarte bine aşa.

— Da, e foarte bine — încuviinţă Félix, înseninat.

— E foarte bine — repetă autorul lui *Furtună piratul* şi al *Comorii indienilor maya*, ungîndu-şi un strat gros de unt pe o felie de pîine prăjită.

Secretul lui Félix

Primăvara s-a întors în Pirineii mei. Mîţişorii de alun şi de salcie s-au umflat. Valuri verzi de iarbă nouă au încolţit de-a lungul văilor, iar deasupra merilor şi a piersicilor s-au ivit alte zăpezi — albe sau trandafirii — ce se înfioară sub razele soarelui...

Crustele de gheaţă, rămase multă vreme pe înălţimi, s-au topit. Pîrîiaşele saltă cîntînd pe sub podeţele de lemn. Buchetelele de violete de pe catedra domnului Cazin aduc în vechea noastră şcoală mireasma gingaşă a primelor zile de primăvară.

Patrick d'Oléron a plecat înainte de crăciun, dar noi i-am trimis felicitări şi el ne-a răspuns. Apoi i-am scris cîteva scrisori. Îi dăm veşti despre familiile Darréguiberry şi Lapujade şi despre tot Fabiac-ul. Îi vorbim despre Hilarion Peyré şi despre neobosita lui camionetă, despre bazarul Toujas, despre domnul Cazin, despre piaţa satului etc... etc...

Cu toate ocupaţiile lui, care îi răpesc mult timp, Patrick d'Oléron ne răspunde întotdeauna prompt. Se interesează de felul cum învăţăm. Oare la matematică ne pricepem la fel de bine ca indienii maya ? Oare n-am

uitat lecţiile de istorie ? Istoria este foarte importantă! Nu numai istoria Peninsulei Yucatan...

Cît despre geografie, nu e nevoie să mai stăruim. Sîntem convinşi de foloasele ei şi ne place mult geografia. Dar prietenul nostru Patrick ne recomandă să nu dispreţuim nici ţinutul Brie, sau Beauce, sau Bretania, şi să nu ne îndreptăm atenţia numai către pustiuri şi jungle.

Cît despre franceză, desigur, un scriitor nu poate s-o uite şi el ne spune : „Învăţaţi cum se cuvine limba voastră".

Şi, închipuiţi-vă, Félix, foarte ascultător, învaţă la limba franceză cu un zel de care domnul Cazin se miră. Félix se dă în vînt după gramatică şi după conjugări. Cunoaşte pe degete regulile cele mai tainice. Uneori e primul la compuneri. Nu, pe Félix n-o să-l prindeţi cu vreo greşeală cînd e vorba de pluralul substantivelor terminate în *al* sau în *ou*, sau alte lucruri şi mai complicate. Pentru asta ar fi trebuit să vă treziţi mai devreme !

Mi-a trebuit un timp ca să descopăr secretul lui Félix, dar într-o zi l-am surprins la el acasă, în faţa unui teanc uriaş de pagini, pe care oricine le bănuie a fi înnegrite în febra creaţiei. Atunci m-a străfulgerat un gînd : „Félix scrie, Félix compune. *Félix a început un roman !*"

Demonul scrisului îl urmăreşte. Uneori uită să-şi termine gustarea. Nu-i cunosc încă opera, dar mi-a jurat că voi fi primul lui cititor. Şovăie încă între mai multe titluri : *Cumplita răzbunare, Secretul Anacondei* sau, *poate, Sapotilierul care ucide...* Eu înclin pentru sapotilier. El, de asemenea, deoarece fructele acestui copac sînt delicioase.

Cînd manuscrisul va fi pus la punct, Félix îl va trimite prietenului său, confratelui său, lui Patrick d'Oléron, pentru ca acesta să-şi spună părerea asupra cărţii.

*

Joia trecuta am plecat la pescuit. Nu poţi să scrii şi să înveţi toată ziulica. Scriitorii se mai şi plimbă cîteodată! E igienic şi este chiar foarte indicat pentru găsirea ideilor.

Aşadar, am plecat la pescuit cînd cineva fugi după noi, strigîndu-ne. Era poştaşul. Avea două colete recomandate pe adresa noastră. Am semnat de primire şi le-am desfăcut cu o grabă înfrigurată. Ştiam despre ce-i vorba.

Patrick d'Oléron ne trimitea, cu o dedicaţie prietenească, ultimul lui roman, o povestire palpitantă. În sfîrşit o să aflăm ce s-a întîmplat în faimosul labirint, în sfîrşit o să aflăm secretul comorii...

Nu ne-am mai dus la pescuit. Ne-am instalat în grădina lui Félix, sub un umbrar unde începeau să răsară bobocii de trandafir.

Şi, după ce am admirat coperta lucioasă ca oglinda, pe care „Şarpele cu pene" luneca pe o mare înfuriată, am început să citim :

CAPITOLUL I

„Povestea a început într-o seară de decembrie, o seară vîntoasă şi neliniştită, cînd munţii se cutremurau sub rafalele furtunii..."

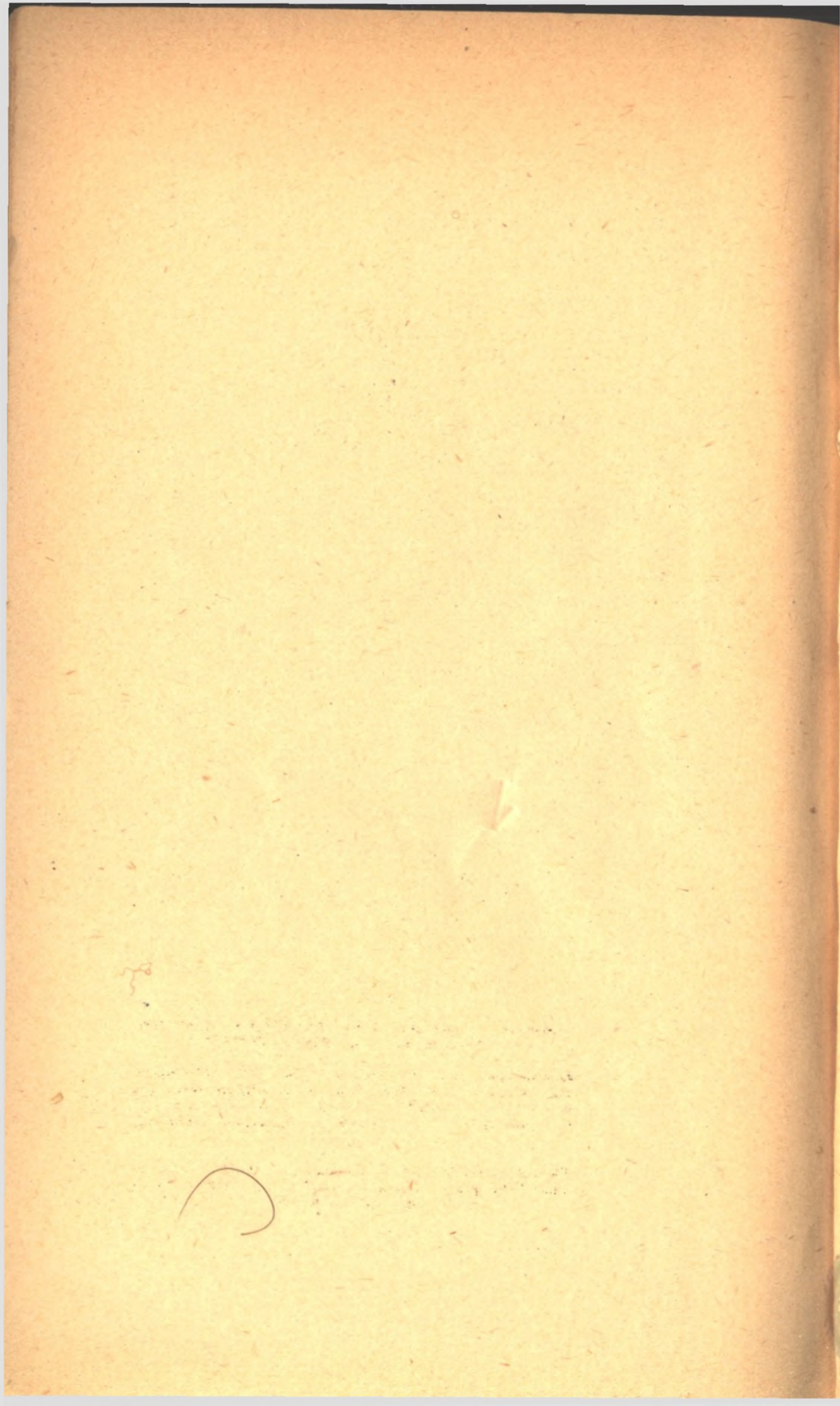
Asta ne amintea ceva.

Într-adevăr, romanul povestea chiar peripeţiile noastre. Mi se părea că zăresc printre rînduri zîmbetul blînd şi şiret al domnului Durand.

Şi-a bătut oare joc de noi ? Nu cred.

Nu ne dezvăluia secretul aventurii, ci ne lăsa libertatea de a visa...

CUPRINS

Redactor responsabil: ALEXANDRINA ŢIMPAU
Tehnoredactor: GABRIELA TANASE

Dat la cules 21.11.1964. Bun de tipar 27.01.1965. Apărut 1965. Comanda nr. 6508. Tiraj 50 120. Hîrtie semivelină de 80 g/m². Format 540×840/16. Coli editoriale 5,77. Coli de tipar 9. A.T. 14 069. C. Z. pentru bibliotecile mici 8R—93.

Tiparul executat sub comanda nr. 40 929 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti — R.P.R.